

Syndrom CAN jeho prevence a řešení

Bc. Veronika Stašková

Diplomová práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Veronika STAŠKOVÁ**
Studijní program: **N 7501 Pedagogika**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Syndrom CAN jeho prevence a řešení**

Zásady pro vypracování:

Zpracování teoretické části: popis syndromu CAN, prevence, legislativa v platném znění.
Zpracování praktické části: rozhovory s referentkami odboru sociálně-právní ochrany dětí v Uherském Hradišti a dotazníkové šetření na vybraných základních školách mezi žáky 6.-8. tříd.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BENTOVIM, A. Týrání a sexuální zneužívání v rodinách. Praha: Grada, 1998. 117 s. ISBN 80-7169-629-3

DAVID, R. Práva dítěte. 1. vyd. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 1999. 175 s. ISBN 80-7182-076-8.

DUNOVSKÝ, J. Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě. Praha: Grada, 2005. 251 s. ISBN 80-247-1201-6

ELLIOTTOVÁ, M. Jak ochránit své dítě. Praha: Portál 1995. 173 s. ISBN 80-7178-038-0

MATOUŠEK, O. Rodina jako instituce a vztahová síť. Praha : SLON, 2003. 3. rozšířené, přepracované vydání. 161 s. ISBN 80-86429-19-9.

ŠPECIÁNOVÁ, Š. Ochrana týraného a zneužívaného dítěte. Praha: Linde, 2003. 156 s. ISBN 80-86131-44-0

VANÍČKOVÁ, E. Tělesné tresty dětí definice-popis-následky. Praha: Grada 2004. 116 s. ISBN 80-2470-814-09

VANÍČKOVÁ, E., HEJD-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍKOVÁ, Z. Násilí v rodině: syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Praha: Karolinum UK 3LF, 1998. 64 s. ISBN 80-7184-008-4

VANÍČKOVÁ, E. Komerční sexuální zneužívání dětí. Praha: Česká společnost na ochranu dětí, 2004. 11 s. ISBN 80-239-3443-0

WEISS, P. Sexuální zneužívání —pachatelé a oběti. Praha: Grada, 2000. 212 s. ISBN 80-7169-795-8

Legislativní dokumenty:

Zákon č. 94/1963 Sb. o rodině, v platném znění

Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Antonín Bůžek, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce:

12. února 2009

Termín odevzdání diplomové práce:

15. května 2009

Ve Zlíně dne 12. února 2009

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

LS.

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 4.5.2019

1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejnění odborných prací

(1) Vysoká škola nezávadně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, a kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Zároveň zveřejňuje stavové listiny práce vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odovzdané uchazečem k obhajobě musí být bez nymání při pracovních dnech před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce požičovat na své náklady výtisk, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odměnilé práce autor získal se zřetelím na práci podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s ním a o právech některých záloh (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školská či vzdělávací zařízení, ať je v rámci svého přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu: a) výuce nebo k vlastní potřebě díla vytvoření školou nebo studiem ležícími školách nebo studijních zařízeních poskytujících - jako právnické osoby - školu nebo školskou či vzdělávací zařízení (školské dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s ním a o právech některých záloh (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školské dílo:

(1) Škola nebo školská či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školského díla (§ 35 odst.

3). Účelová je pouze školské dílo užití využití bez úmyslu obchodu, neboli se tyto osoby domáhají nahrazení chybného postupu jako vůle v soudu. Ústavem § 35 odst. 3 nikde neudává.

(2) Nemá-li uvedený jasně, může autor školského díla své dílo užití či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školská či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školského díla z vyžití, jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše, přitom se přihlíží k její výšce douznění školou nebo školským či vzdělávacím zařízením i užití školského díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tématem předložené diplomové práce je Syndrom CAN jeho prevence a řešení. Práce popisuje syndrom CAN příslušný legislativní rámec a prevenci. V teoretické části je vysvětlen syndrom CAN. Praktická část shrnuje výsledky dotazníkového šetření provedeného na základní škole v Bílovicích a rozhovory se sociálními pracovníci OSPOD Uherské Hradiště.

Klíčová slova: sociálně-právní ochrana dětí, syndrom CAN, dítě, žák, sexuální zneužívání dětí, fyzické násilí, týrání, zanedbávání dětí, emocionální zneužití, šikana, Münchhausenův syndrom, systémové týrání, legislativa, prevence, metodik prevence.

ABSTRACT

The topic of this diploma thesis is the CAN syndrome and his prevention and resolution. The work describes the CAN syndrome, applicable legislative framework and prevention. In the theoretical part is explained CAN syndrome. Practical part summarizes the results of questionnaire survey carried out in primary school in Bílovice and interviews with social workers OSPOD Uherske Hradiste.

Keywords: socio-legal protection of children, CAN syndrome, child, student, child sexual abuse, physical violence, abuse, child neglect, emotional abuse, bullying, Münchhausenův syndrome, systemic abuse, legislation, prevention, methods of prevention.

Prohlašuji, že svou diplomovou práci na téma Syndrom CAN jeho prevence a řešení jsem vypracovala samostatně pod vedením garanta diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou všechny citovány v diplomové práci a uvedeny v seznamu literatury na konci diplomové práce.

Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že v souvislosti s vytvořením této diplomové práce jsem neporušila autorská práva třetích osob, zejména jsem nezasáhla nedovoleným způsobem do cizích autorských práv osobnostních a jsem si plně vědoma následků porušení ustanovení §11 a následujících autorského zákona č. 121/2000 Sb., včetně možných trestněprávních důsledků vyplývajících z ustanovení §152 trestního zákona č. 140/1961 Sb.

Bc. Veronika Stašková

Na tomto místě bych chtěla poděkovat garantu mé diplomové práce PhDr. Antonínu Bůžkovi, Ph.D. za zájem, trpělivost, připomínky a čas, který práci věnoval.

Ráda bych poděkovala odboru sociálně-právní ochrany dětí v Uherském Hradišti, za velmi cenné rady a zapůjčení některých materiálů, které jsem při psaní této práce uvítala a využila. Dále bych ráda poděkovala panu Mgr. Jaromíru Rachůnkovi, který je ředitelem na základní škole v Bílovicích a paní Anně Gregorové, která je ta této škole zástupkyní ředitele. Za ochotu a příjemné přijetí při výzkumu na této škole.

Motto:

„Netrap druhé ničím, čím bys sám nechtěl trpět. Jestli by se ti nezamlouvalo být otrokem, postarej se, aby nikdo nebyl tvým otrokem. Máš-li otroky, ty sám jsi největším otrokem.“

Epiktétos

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 SYNDROM CAN	14
1.1 TĚLESNÉ TÝRÁNÍ	14
1.1.1 Znaky a příznaky, které běžně vykazují děti nebo mladiství, trpí-li fyzickým týráním:.....	15
1.1.2 Formy tělesného týrání	15
1.1.2.1 Aktivní formy tělesného týrání.....	16
1.1.2.2 Pasivní formy tělesného týrání	17
1.1.3 Tělesný trest.....	18
1.2 ZANEDBÁVÁNÍ.....	19
1.2.1 Zanedbávané děti a mladistvé osoby mohou:.....	20
1.3 SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ.....	21
1.3.1 Formy sexuálního zneužívání.....	21
1.3.1.1 Bezdotykové sexuální zneužívání dětí	22
1.3.1.2 Dotykové sexuální zneužívání dětí	22
1.3.1.3 Kategorie závažnosti sexuálního zneužití podle Russela.....	22
1.3.1.4 Sexuální zneužívání dle Mufsonové	22
1.3.2 Komerční sexuální zneužívání	23
1.3.2.1 Příčiny komerčního sexuálního zneužívání.....	24
1.3.2.2 Dětská pornografie	24
1.3.2.3 Dětská prostituce.....	25
1.3.2.4 Obchodování s dětmi.....	26
1.4 EMOCIONÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ	27
1.4.1 Projevy emocionálního zneužívání.....	27
1.5 ŠIKANÁ	28
1.5.1 Formy šikany	29
1.5.2 Motivy k šikaně	29
1.5.3 Stádia šikany.....	30
1.5.4 Agresor	31
1.5.4.1 Charakteristika agresora.....	31
1.5.5 Oběť šikany	32
1.6 SYSTÉMOVÉ TÝRÁNÍ	32
1.7 MÜNCHHAUSENŮV SYNDROM V ZASTOUPENÍ	33
1.8 SHRUTÍ A DŮSLEDKY SYNDROMU CAN	34
2 PREVENCE A ŘEŠENÍ SYNDROMU CAN	37
2.1 METODICKÉ POKYNY MINISTERSTVA ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY	37
2.1.1 Primární prevence.....	37
2.2 PREVENCE	39
2.2.1 Primární prevence.....	39
2.2.2 Sekundární prevence.....	39

2.2.3	Terciární prevence	39
2.3	PREVENCE TÝRÁNÍ, ZNEUŽÍVÁNÍ A ZANEDBÁVÁNÍ.....	40
2.3.1	Primární prevence.....	40
2.3.2	Sekundární prevence.....	41
2.3.3	Terciární prevence	41
2.3.3.1	Tři formy krizové intervence, které aktualizují obsah terciární prevence:	42
2.4	PREVENCE ŠIKANY.....	42
2.4.1	Metodické pokyny MSMT	42
2.4.2	Schéma prevence školní šikany podle Koláře	44
2.4.3	Minimální preventivní program.....	45
2.4.4	Školní metodik prevence	45
2.5	KOMERČNÍ SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ.....	46
2.5.1	7 rad prevence sexuálního komerčního zneužívání podle Vaníčkové (2005):	46
2.5.2	Strategie prevence.....	47
2.5.2.1	Primární prevence	47
2.5.2.2	Sekundární prevence	48
2.5.2.3	Terciární prevence.....	48
2.6	INSTITUCE NABÍZEJÍCÍ POMOC DĚTEM OHROŽENÝCH SYNDROMEM CAN	49
3	LEDISLATIVNÍ RÁMEC SYNDROMU CAN.....	50
3.1	ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE (VYHL. POD Č. 104/91 SB.)	50
3.2	ZÁKON O SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANĚ DĚTÍ (ZÁK. Č. 359/1999 SB. V PLATNÉM ZNĚNÍ).....	53
3.3	ZÁKON O RODINĚ (ZÁK. Č. 94/1963 SB.)	55
3.4	ZÁKONY TÝKAJÍCÍ SE O PRÁV DÍTĚTE	56
3.5	PŘÍSTUPY K OCHRANĚ DÍTĚTE V ZAHRANIČÍ	57
II	PRAKTICKÁ ČÁST	58
4	PROJEKT VÝZKUMU	59
4.1	CÍL VÝZKUMU.....	59
4.2	METODY VÝZKUMU	59
4.3	PODMÍNKY VÝZKUMU	60
4.4	OTÁZKY VÝZKUMU A PRACOVNÍ HYPOTÉZY	63
5	FREKVENČNÍ A DISTRIBUČNÍ ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT.....	65
5.1	METODA DOTAZNÍKU	65
5.2	METODA ROZHOVORU	102
6	VZTAHOVÁ ANALÝZA ÚDAJŮ ZÍSKANÝCH VÝZKUMEM	107
6.1	POSOUZENÍ ROZSAHU PLATNOSTI STANOVENÝCH HYPOTÉZ	107
7	ODPOVĚDI NA OTÁZKY FORMULOVANÉ V DÍLČÍCH CÍLECH VÝZKUMU	110

ZÁVĚR.....	112
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	114
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	116
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	117
SEZNAM GRAFŮ.....	118
SEZNAM TABULEK.....	120
SEZNAM PŘÍLOH.....	122

ÚVOD

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte je dle mého názoru, jedna z nejzávažnějších hrozeb duševního, mentálního a fyzického zdraví dítěte. Toto téma je sice v dnešní době často diskutované, ale málo řešené. Chci se dozvědět jakým způsobem se dá tento syndrom řešit a jaká je jeho prevence. Proto jsem si vybrala pro svou diplomovou práci téma Syndrom CAN jeho prevence a řešení.

Cílem diplomové práce je zjistit, jakým způsobem se syndrom CAN má řešit a jaká je prevence tohoto jevu. Chci také zjistit, jakou úlohu plní oddělení sociálně-právní ochrany dětí. Toto téma jsem si vybrala, protože jsem byla na praxi na oddělení sociálně-právní ochrany dětí v Uherském Hradišti. Během praxe jsem zjistila, že syndrom CAN je pro tamní sociální pracovnice „denním chlebem“, což podle mého názoru, není pro naši společnost dobrou vizitkou. Také mně velmi překvapilo, že většina lidí nad touto problematikou oči zavírá než by ji řešila.

Diplomovou práci člením na teoretickou a praktickou část o celkovém počtu sedmi kapitol.

V první kapitole podrobně popisují syndrom CAN - syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Jednotlivé podkapitoly popisují jednotlivé části syndromu CAN. Sem patří tělesné týrání, co to je, jaké jsou jeho znaky, jakými formami se tělesné týrání projevuje a to i v podobě tělesných trestů. Dále se zabývám zanedbáváním, sexuálním zneužíváním a jeho formami, kam patří i komerční sexuální zneužívání, emocionálním zneužíváním, šikanou, systémovým týráním a Münchhausenovým syndromem v zastoupení .

Ve druhé kapitole jde o prevenci syndromu CAN. Nejprve prevenci představuji obecně, řadím sem i metodické pokyny ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Navazuji prevencí týrání, zneužívání a zanedbávání, prevencí šikany a prevencí komerčního sexuálního zneužívání.

Třetí kapitola obsahuje legislativní rámec týkající se syndromu CAN. V této souvislosti uvádím Úmluvu o právech dítěte, zákon o sociálně-právní ochraně, zákon o rodině. A dále zákony, které se jen okrajově dotýkají práv dítěte, jako jsou zákon o přestupcích a trestní zákoník. Poslední podkapitolu tvoří práva dětí v zahraničí a stručná zmínka o zákonu o dítěti.

Praktickou část diplomové práce shrnuje čtvrtá až sedmá kapitola. Ve čtvrté kapitole popisují projekt výzkumu, tj. cíl výzkumu, metody výzkumu, podmínky výzkumu otázky výzkumu a pracovní hypotézy.

Pátá kapitola nese název frekvenční a distribuční analýza dat a prezentuje použité metody výzkumu jako je metoda dotazníku a metoda rozhovoru.

V šesté kapitole uvádím platnost stanovených hypotéz.

V sedmé kapitole odpovídám na stanovené cíle, které jsem určila na začátku výzkumu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SYNDROM CAN

„Syndromem CAN se rozumí: jakákoli nenáhodná, preventabilní, vědomá či nevědomá činnost rodičů, nebo jiné osoby vůči dítěti, jež v dané společnosti je nepřijatelná a jež poškozuje tělesný, duševní a společenský stav i vývoj dítěte, popřípadě způsobuje jeho smrt (Dunovký, Mitlöchner, Hejč, Hanušová-Tlačilová, 2005, s. 19).“

Syndrom CAN – syndrom týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte (Child Abuse and Neglect) zahrnuje:

- tělesné týrání
- zanedbávání
- pohlavní zneužívání
- systémové týrání
- Münchhausenův syndrom v zastoupení
- Šikana

1.1 Tělesné týrání

„Tělesné týrání je definováno jako tělesné ubližování dítěti, anebo nezabránění ublížení či utrpení dítěti, včetně úmyslného otrávení nebo udušení dítěte, a to tam, kde je důvodné podezření, že zranění bylo způsobeno úmyslně anebo že mu nebylo zabráněno (Gjuričová, Kocourková, Koutek ,2000, s. 16)“

„Tělesné týrání probíhá opakovaně, s mezidobími, kdy rodiče navštěvují lékaře s různými typy poranění dítěte, pro které mají nejasné a nekonsistentní vysvětlení. Agresivně se brání obvinění z týrání dítěte. Když je dítě například umístěno do dětského domova, často ho chtějí zpět, racionalizují svoje předchozí patologické jednání, ale když se jim podaří získat dítě zpátky, historie týrání dítěte se může opakovat. Nebývá zcela obvyklé, že oba rodiče týrají svoje dítě stejnou měrou. Obvykle je jeden z rodičů brutálnější a druhý rodič není schopen tomuto týrání zabránit. Někdy takovému jednání napomáhá, popírá jeho nepřipustnost, partnera kryje před postihem. Často bývá týrající osobou nevlastní rodič (Gjuričová, Kocourková, Koutek, 2000, s. 18).“

1.1.1 Znaký a příznaky, které běžně vykazují děti nebo mladiství, trpí-li fyzickým týráním:

- „poranění nebo popáleniny nevysvětlitelného původu, zvláště vyskytují-li se opakovaně,
- nepravděpodobná zdůvodnění těchto poranění dítětem či o ně pečující dospělou osobou,
- nechut' dítěte o těchto poraněních hovořit,
- poranění v důsledku neúměrných trestů,
- strach ze styku s rodiči,
- lysiny,
- pohmožděniny „měkkých“ částí těla – nadloktí, stehen, tváří – jež mohou být následkem štípání, kousání nebo bití. (Pohmožděné lokty, kolena apod. lze obvykle přičíst na vrub běžným dětským tahanicím a pádům),
- neochota dítěte odhalovat paže a nohy i v horkých letních dnech (pokud k takovému jednání dítě nevedou náboženské či kulturní důvody a nelze pozorovat žádné jiné ze zde uvedených příznaků),
- strach ze svlékání před hodinou tělocviku (pokud zde nejsou náboženské či kulturní důvody, nebo není-li dítě příliš nesmělé),
- strach jít domů,
- strach z lékařské pomoci nebo zákroku,
- sklony k sebetrýznění (vytrhávání vlasu, tlučení hlavou),
- agresivita vůči ostatním,
- chronické útky od rodičů (Elliottová, 1995, s. 61-62).“

1.1.2 Formy tělesného týrání

Rozlišujeme pasivní a aktivní formy tělesného týrání.

1.1.2.1 *Aktivní formy tělesného týrání*

za aktivní formy tělesného týrání je podle autorů Dunovský, Dytrych, Matějček (1995) považováno:

- nepřiměřené bití rukou, jako jsou facky a pohlavky,
- bití různými nástroji, většinou běžně dosažitelnými v domácnosti což je např. vařečka, řemen, hadice, kabel apod.,
- kopání do dítěte, údery pěstí, při tomto násilí často dochází k poranění vnitřních orgánů,
- způsobení bodných, řezných a sečných rán různými nástroji, také se většinou jedná o nástroje běžně v domácnosti dosažitelné jako jsou: nůž, nůžky, jehla, jehlice aj.,
- poranění střelná, ze zbraní držných legálně či nelegálně,
- vytrhávání vlasů, často v celých chomáčích (možná záměna s onemocněním provázející vypadávání vlasů – alopecii),
- nepřiměřené tahání za ušní boltce, způsobující trhliny,
- kousání dítěte,
- způsobování popálenin, kam patří popálení dítěte přiložením žhavého předmětu na kůži, nejčastěji cigaretou, ale také popáleniny od kamen, kulmy, grilu apod. Radíme zde i drobné popáleniny vzniklé třením, když je například dítě vlečeno po koberci, popáleniny úst od násilím podané horké potravy, popáleniny od vřící vody, kdy větší děti bývají horkou vodou většinou polity a menší spíše do horké vody ponořeny,
- odmrštění, odhození dítěte, kdy často dochází k úderu dítěte o různý nábytek, stěnu nebo podlahu,
- svazování a připoutání dítěte, mezi způsobená zranění patří stopy od provazu či kabelu, které jsou patrné především na zápěstí a v okolí kotníků,
- škrcení, charakteristickým zraněním stopy po provazu na krku (tzv. strangulační rýha) a patrné stopy po prstech,
- dušení,

- silné třesení, „Shaken Infant Syndrom“ zejména u malých dětí způsobuje poškození mozku, může způsobit smrt nebo trvalé neurotické potíže a to od poruch učení až k závažným poruchám,
- otravy jedy a chemikáliemi,
- subdurální hematom (krvácení mezi tvrdou a měkkou plenu) objevuje se po tupých poraněních hlavy
- otřesy mozku, pohmoždění mozku,
- poranění míchy,
- podávání alkoholu a drog.

1.1.2.2 Pasivní formy tělesného týrání

„Představují nedostatečné uspokojení nejdůležitějších potřeb dětí v návaznosti na jeho potřeby psychické a sociální. Jde o úmyslné, ale také neúmyslné nepečování o dítě, jedná se také o opomenutí (omission) v péči o dítě či nepochopení rodičovské role, ať již z důvodů nezralosti, otupělosti, hledání jiných životních hodnot než spojených s dětmi. Takto týrané dítě se vyznačuje nedostatečným rozvojem v mnoha oblastech, nejzávažnějším důsledkem je zpustnutí dítěte v krajním případě pak jeho smrt“ (Dunovský, Dytrych, Matějček, 1995, s. 59).

Za pasivní fyzické týrání je podle výše citovaných autorů Dunovský, Dytrych, Matějček považována:

- porucha v prospívání dítěte neorganického původu. Jde o poruchy vzniklé z nedostatečné výživy jak po stránce kvantitativní tak i kvalitativní, toto se projevuje výraznou podváhou, nedostatky důležitých vitamínů především skupiny D, C a B, nejtěžší případy pak představují zastavení růstu dítěte, vyskytuje se převážně ve zchudlých a společensky málo přizpůsobivých rodinách. Ještě nepříznivější jsou kombinace nedostatku péče o dítě v oblasti fyzické s nedostatky psychickými a sociálními. Taková spojení mohou neobyčejně těžce postihnout dítě či dokonce jej zahubit,
- nedostatek zdravotní péče. Jedná se o vědomé odmítání preventivní a léčebné péče. Nevědomé odmítání zdravotní péče, zvláště v kritických situacích vzniká spíše z

nepochopení a neporozumění vážnosti zdravotního stavu dítěte a ohrožení jeho života. Do této skupiny patří i případy, kdy dospělí způsobí dítěti nějakou újmu, bojí se následků, doufají ve spontánní uzdravení dítěte a tím mu prakticky odírají první pomoc. Řadíme zde i případy, kdy rodiče nezabezpečují dítěti kvalitní hygienickou péči,

- nedostatky ve výchově a vzdělání. Jedno z významných práv dítěte je právo na vzdělání, nedostatky se projevují v nerozvinutí mentální kapacity dítěte a to nedostatečnou motivací a učením. Vzdělanostní úroveň dítěte pak neodpovídá jeho možnostem. Jednou z nejvážnějších poruch je negramotnost dítěte, ve výchově se nedostatky projevují zanedbaností dítěte v širším pojetí,
- nedostatek přístřeší, ošacení a ochrany. K ohrožujícím vlivům na zdraví a životě dítěte patří nezabezpečení domova a vhodných životních podmínek. Děti takto postižené jsou ty jenž bezprostředně trpí chudobou svých rodičů, děti bez domova, které o něj přišly z příčin objektivních (přírodní katastrofa, válka, emigrace, úmrtí apod.) nebo subjektivních (útěk, izolace aj.),
- vykořisťování dětí, jde o nucení dětí k žebrání a využívání dětské práce.

1.1.3 Tělesný trest

„Tělesný trest představuje riziko pro nebezpečný vývoj osobnosti dítěte, protože:

- učí násilí,
- ničí jistotu pocitu bezvýhradné lásky, bezpečí a přijetí,
- je příčinou úzkosti v očekávání dalšího útoku,
- v dítěti vyvolává zlobu, vztek a hněv, který spouští touhu po pomstě,
- programuje dítě v akceptaci nelogických argumentů,
- snižuje citlivost a soucit,
- učí dítě, že si nezaslouží respekt,
- učí dítě, že k dobru se dopravuje trestem,
- učí dítě, že trápení se ignoruje,

- učí dítě, že trest a násilí jsou projevem lásky,
- učí dítě k popírání pocitů (Vaníčková, 2004, s. 79)“

„Tělesný trest patří většinou ke 2. typu traumatu (opakované, bolestivé, předpověditelné, očekávané, ponižující trauma) podle Terra (Vaníčková, 2004, s. 80) a je pro ně charakteristické:

- představují představitelnou, ponižující, bolestivou zkušenost (smutek, strach, stud a pohrdání za rodiče, pocit viny, absence citů, apatie, deprese),
- dítě ví, že tato situace pravděpodobně nastane,
- dítě mobilizuje ochranné mechanismy proti bolesti a ponížení (popření, potlačení, disociace, identifikace a agresorem, sebestrukce).“

Z výše uvedených skutečností, jednoznačně vyplývá, že významným dlouhodobým následkem je naplňování přenosu násilí transgenerační cestou, řetězcem rodinného násilí a přenosem sociálních vzorců chování z dospělého na dítě.

1.2 Zanedbávání

Zanedbávání lze charakterizovat jako:

- nedostatek péče o dítě, které zhoršuje jeho vývoj jak po stránce fyzické tak duševní,
- po stránce tělesné – nedostatek spánku, jídla, nevhodné oblečení, zdravotní péče,
- po stránce citové – nedostatek lásky, pozornosti, náklonnosti,
- zanedbávání výchovy či školní docházky – neodůvodněné absence ve škole.

„Dítě se bojí útoku, ponižování, nadávání. Dostává se do společenské izolace buď samo, nebo třeba společně se svou matkou (násilí v rodině). Podstatou psychického zanedbávání, známého u nás více pod pojmem psychická deprivace v dětském věku, je dostatek psychologických podnětů, projevů lásky rodičů k němu, nízká úroveň jeho pocitu bezpečí a jistoty (Dunovský, Mitröhner, Hejč, Hanušová-Tlačilová, 2005, s. 19).“

„Zanedbávané dítě, které pro rodiče jakoby neexistuje, je v situaci horší. Jde-li o úplně malé dítě, je jeho situace srovnatelná s pozicí vězně na samotce. Zanedbávané dítě nemá dost příležitostí k tomu, aby se učilo základním civilizačním dovednostem. Nemá dost podnětů k tomu, aby mohlo rozvíjet vlastní intelekt. Mluví-li s ním rodič málo, dítě je opožděné ve

vývoji řeči. Zanedbávané děti jsou hůře živeny a jsou nemocnější než jejich přiměřeně vychovávaní vrstevníci. Trpí pohybovými automatismy, které jim mají vynahradit chybějící podněty. Vůči okolí projevují málo zájmu a špatně navazují kontakty s cizími lidmi. Jsou hůře soustředitelné. Stav apatie je u nich někdy střídán stavem náhlého oživení (skáčou, křičí nebo do něčeho buší), které nemá dlouhého trvání a je střídán zase stavem apatie. Zanedbávané děti mají nedostatečný soucit s bližními, necítí vinu při přestupku proti obecným zásadám morálky. Snadno se stávají obětním beránkem dětských kolektivů. Na neúspěch nebo frustraci reagují většinou agresivně. Tento popis odpovídá dětem extrémně zanedbávaným (Matoušek, 1993, s. 87).“

„Jeden z druhů zanedbávání dětí je emoční zneužívání. Emoční zneužívání je definováno jako trvale nepřátelský postoj rodiče k dítěti nebo naprostý emoční chlad nebo také jako využívání dítěte výhradně k plnění citových potřeb dospělého, který nebere v úvahu potřeby dítěte. Vedle potřeb fyzických je potřeba definovat potřebu rozvoje duševních schopností a potřebu lásky, která se těmto dětem zvláště nedostává.

Stanovení kritérií emočního zneužívání je obtížné, nelze pominout to, jak dítě chování rodiče hodnotí, a představa dítěte o náležitém chování rodičů je zase obnovena z rodinných norem chování (Matoušek, 1993, s. 88-89).“

„Matějček razí v posledních letech termín subdeprivace, jímž označuje případy, kdy rodiče zanedbávají dítě jen v určitém ohledu, ne ve všech. Pak je následné zpoždění dětského vývoje méně výrazné a jeho hendikepy ve srovnání s vrstevníky mohou být snadněji přehlednuty (Matoušek, 1993, s. 87) .“

1.2.1 Zanedbávané děti a mladistvé osoby mohou:

- „mít trvale hlad,
- nedodržovat základní hygienická pravidla,
- být chronicky unavené,
- být velmi omšele oblečené, nosit znečištěné a zapáchající ošacení,
- být vyzáblé,
- často chodit pozdě do školy, nebo za školu,
- trpět neléčenými zdravotními problémy,

- projevovat sklony k sebeničení,
- mít malou sebeúctu,
- vykazovat neurotické chování,
- postrádat sociabilní chování,
- mít vnitřní nutkání ke krádežím nebo sběru odložených věcí,
- chronicky utíkat z domova (Elliottová, 1995, s. 65).“

1.3 Sexuální zneužívání

„Sexuálním zneužíváním dětí se podle usnesení Rady Evropy o roce 1992 rozumí nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoli sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoli, komu je dítě svěřeno do péče, nebo kýmkoli, kdo se s dítětem dostal do nějakého styku (Dunovký, Mitlöhner, Hejč, Hanušová-Tlačilová, 2005, s. 20).“

Většina sexuálně zneužívaných dětí má v dospělosti potíže s navazováním vztahů k opačnému pohlaví. Dítě obtížněji dospívá, může se i paradoxně fixovat na rodiče, který ho sexuálně zneužívá (zvláště syn na matku). Mnoho zneužívaných dívek se stává prostitutkami. Sexualita se jim stala převažujícím prostředkem komunikace, jsou zvyklé na to, že projev přízně následuje za projevem sexuálního zájmu. Přitom k samotnému sexu mají postoj chladný, instrumentální. Mnoho sexuálně zneužívaných chlapců propadá v dospělosti drogám a alkoholu, mnoho jich žije bez trvalého partnerského vztahu. Někteří z nich mají neskrývaně nepřátelský postoj k opačnému pohlaví (Matoušek, 1993, s. 88-89).

„Zkušenosti lékařů ukazují, že kromě komerčního sexuálního zneužívání dětí ovšem existuje také sexuální násilí na dětech itrafamiliární, a také při extrafamiliární formě bývá agresorem častěji osoba dítěti známá (Vaničková, Provazník, Hadj-Mousová, Spilková, 1999, s. 15).“

1.3.1 Formy sexuálního zneužívání

Definice sexuálního zneužívání dětí je východiskem pro diagnostiku syndromu CAN. Nejširší a nejznámější je definice zdravotnické komise Rady Evropy, která dělí sexuální zneu-

žívání na bezdotykové a dotykové (Vaničková, Provazník, Hadj-Mousová, Spilková, 1999, s. 39).

1.3.1.1 Bezdotykové sexuální zneužívání dětí

„Mezi bezdotykové sexuální zneužívání dětí patří obscénní telefonické hovory, přinucení dítěte k obnažení a jeho fotografování, přinucení dítěte ke sledování pornografických videoprogramů nebo prohlížení pornočasopisů, setkání s exhibicionistou a také tzv. sexuální obtěžování (Vaničková, Provazník, Hadj-Mousová, Spilková, 1999, s. 39).“

1.3.1.2 Dotykové sexuální zneužívání dětí

„Mezi dotykové sexuální zneužití patří pohlavní styk vaginální, anální, orální, ale také intrafamiliální pohlavní styk (styk mezi stehna), dotýkání se erotogenních zón dětského těla, pronikání prstem, jazykem nebo předmětem do vagíny nebo anusu, laskání prsou a genitálií (Vaničková, Provazník, Hadj-Mousová, Spilková, 1999, s. 39).“

1.3.1.3 Kategorie závažnosti sexuálního zneužití podle Russela

1. „Velmi závažné formy sexuálního zneužití: sem patří orální sex, k němuž je oběť donucena jako aktivní účastník, nebo orální sex, kdy oběť je pasivním účastníkem sexuální agrese, pohlavní styk vaginální uskutečnění penisem a anální pohlavní styk uskutečněný penisem.
2. Středně závažné formy sexuálního zneužití: sem patří hnětení a líbání prsou, vnikání do vagíny prstem nebo předměty, pronikání prsty, jazykem nebo předměty do anusu, vzájemné dotýkání se genitálií.
3. Nejméně závažné formy sexuálního zneužití: sem patří vzájemné svlékání, nepatříčně líbání s pronikáním jazyka do úst, fotografování neslušných obrázků, sexuální dotyky, laskání genitálií prsty, jazykem, vnucená masturbace (Vaničková, Provazník, Hadj-Mousová, Spilková, 1999, s. 40).“

1.3.1.4 Sexuální zneužívání dle Mufsonové

„Pro sexuální zneužívání platí, že pokud se dítě cítí v důsledku nějakého sexuálního chování nebo chování, které má sexuální podtext, nepříjemně, pak jde o sexuální zneužívání. V této souvislosti je třeba připomenout, že sexuálním zneužitím může být i to:

- když dítě někdo potajmu sleduje nebo otevřeně pozoruje při svlékání, oblékání, při koupeli, při používání záchodu nebo při nějaké jiné aktivitě, která se normálně dělá jen v soukromí,
- když po dítěti někdo chce, aby ho dítě pozorovalo při svlékání, oblékání, při koupeli, při používání záchodu nebo při nějaké jiné aktivitě, která se normálně dělá jen v soukromí,
- když dospělá osoba dítě lechtá, laská, objímá nebo si s ním hraje způsobem, které je dítěti nepříjemný,
- když muž nepřerušuje hru resp. jakoukoliv činnost s dítětem, když se u něho dostaví reakce,
- když dospělá osoba používá obscénní, oplzlé výrazy a nutí dítě je opakovat,
- když dospělá osoba popisuje podrobnosti ze svého sexuálního života nebo vyzvídá podrobnosti o sexuálním životě jeho rodičů nebo jeho samého (Vaníčková, Provazník, Hadj-Moussová, Spilková, 1999, s. 41).“

1.3.2 Komerční sexuální zneužívání

V roce 1996 se ve Stockholmu konal 1. světový kongres proti komerčnímu sexuálnímu vykořisťování dětí. „Komerční sexuální zneužívání je definováno takto: použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo odměnou v naturálních mezi dítětem a zákazníkem, dítětem a prostředníkem nebo dítětem a agentem nebo jinými osobami, které vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely (Vaníčková, 2005, s. 25).“

„Odhaduje se asi 100 milionů dětí na světě které, slouží ke komerčnímu sexuálnímu zneužívání. Formy sexuálního násilí jsou různé, především jde o dětskou prostituci spojenou se sexuálním turistikou, která je typická pro asijský region.

V Americe a Evropě dominuje v této oblasti spíše dětská pornografie, která díky internetu nabývá větších rozměrů. Novým trendem v distribuci dětské pornografie jsou speciální nabídky, které kromě fotografií, videokazet či CD zahrnuje dnes také striptýz , sexuální turistiku, prostituci a další praktiky. Trh s dětskou pornografií dosáhl za poslední léta nebývalých rozměrů (Vaníčková, Provazník, Hadj-Moussová, Spilková, 1999, s. 14)“

Sexuální násilí na dětech se také skrývá za rituálními trestnými činy. Ty jsou jen velmi těžko identifikovatelné, ale odhaduje se, že budou mnohem častější, než by se dalo očekávat (Vaničková, Provazník, Hadj-Moussová, Spilková, 1999, s. 15).“

1.3.2.1 Příčiny komerčního sexuálního zneužívání

Těchto příčin je několik:

- „že samy děti byly obětí sexuálního zneužití,
- že polovina osob žijících se prostitucí byla v dětství vystavena tělesnému násilí,
- dále domácí násilí a chybný výchovný systém jsou spouštěčem sociálně patologického chování (Vaničková, 2005, s. 26).“

1.3.2.2 Dětská pornografie

Dětská pornografie je často vyhledávanou zábavou a má své stálé zákazníky. Řada zastánců pornografie se brání tím, že je velmi tenká hranice mezi uměním a pornografií. „S ohledem na technický rozvoj bylo riziko šíření pornografie/dětské pornografie prostřednictvím internetu prohlášeno jako riziko číslo jedna pro Evropu a Severní Ameriku. Webové stránky obsahující obrazový materiál týkající se sexu či sexuality jsou druhé nejnavštěvovanější.

Uvádí se, že sexuální byznys je naprosto srovnatelný s výnosem obchodu se zbraněmi a drogami. Silbert již v roce 1984 ukázal, že dětská prostituce a dětská pornografie jsou provázány. Až 38 % dětí žijících se prostitucí je svými pasáky pravidelně zneužíváno k výrobě pornografického materiálu a 80 % má zkušenost s tím, že si jejich zákazníci sami natáčejí sex s nimi na videokazetu nebo alespoň fotografují (Vaničková, 2005, s. 27 - 28).“

Protože výrobci dětské pornografie si jsou vědomi přísného zákazu výroby a distribuce ve většině zemí, někteří se chtějí ochránit tím, že zneužívají k výrobě mladých dospělých osob. Podle Vaničkové (2005) se v životě s nabídkou peněz či jiné odměny formou naturálie od dospělé osoby k sexuální aktivitě setkala zhruba jedna čtvrtina dětí staršího školního věku.

1.3.2.3 Dětská prostituce

„Ročně se pohybuje v dětské prostituci 500 tisíc až 1,2 milionů dětí, z toho nejméně 300 tisíc chlapců mladších 16 let a velká většina dětí zahajuje svou prostituční dráhu před 14 rokem života. Prostituuující dívky jsou vidět spíše na ulici, kde vyhlíží své zákazníky, zatím co chlapci jsou více angažováni do pornografického průmyslu a homosexuální prostituce, kdy jsou nabídky předávány diskrétně (Vaníčková, 2005, s. 26).“

„Podle Vaníčkové (2005) se v Česku na vzestupu počtu dospělých a dětských osob provozujících prostituci podílí:

- Rozvoj turistického ruchu,
- zrušení § 203 trestního zákona o příživnictví, který umožňoval postihovat mimo jiné i projevy prostituce,
- skutečnost, že platným přestupkovým zákonem z roku 1991 nelze prostituci účinně regulovat,
- skutečnost, že se prostituce stala pro mnoho lidí byznysem.

1.3.2.3.1 Pět základních kategorií prostituce:

- „Prostituce privátní – osoby, které provozují prostituci s malou, ale stálou klientelou. Je vykonávána muži i ženami „na úrovni“, které jsou schopny klienta reprezentovat i při jeho společenských povinnostech, na veřejnosti apod. Komerční sex poskytují v luxusních soukromých bytech, zpravidla vysoce solventním a vysoce postaveným klientům.
- Prostituce hotelová – obdobná skupina osob, provozující prostituci s tím rozdílem, že jejich klientela není zcela stabilní. Společenská úroveň poskytovatelů sexuálních služeb se odvíjí od kategorie hotelu. Mohu to být také vysokoškolsky vzdělané osoby, ovládají cizí jazyky, s dobrým vystupováním. Na jejich prostituci profitují i jiné osoby např. taxikáři, recepční či další hotelový personál.
- Prostituce bytová – jde o širokou škálu prostituujících osob, kam již lze zařadit i dětskou prostituci. Komerční sex je často prováděn za přítomnosti třetí osoby, která vystupuje v roli kuplíře. Bytová prostituce má blízko k organizované kriminalitě, často bývá klient vlákám pod falešnou záminkou placeného sexu s cílem ho okrást.

- Prostituce barová – prostituce je provozována v různých erotických salonech, sex-barech, „masážních „ salonech a dalších podnicích nabízející noční zábavu. Prostitující osoby jsou často cizinky, které se staly obětí obchodování s lidmi a prostituci vykonávají s donucením. Jsou zde často dívky mladší 18 let. Na této formě komerčního sexu se již dětská prostituce výrazně podílí.
- Prostituce pouliční, silniční - v této kategorii prostituce je typický rychlý, anonymní a nejlacinější sex všeho druhu. Věková hranice prostituujících osob je zpravidla nízká, často patnáctileté dívky, které jsou na útěku. Osoby, živící se prostitucí na ulici nebo silnici, bývají často závislé na drogách a kuplíři s nich mají vysoký profit (Vaničková, E. 2005, str. 50-51).“

1.3.2.4 Obchodování s dětmi

Obchodování s dětmi zůžeme na obchod pro účely sexuálního průmyslu, když bylo zrušeno otroctví je ve světě známo jako obchod s bílým mase. „Tato forma komerčního sexuálního zneužívání dětí je globální problém. Organizace, které se touto problematikou zabývají, se shodují, že jím prošlo na celém světě více než 30 milionů žen a dětí, což je zhruba půl procenta světové populace (Vaničková, 2005, s. 30).“

„Nevládní organizace, které se zabývají touto problematikou uvádí, že hlavním zbožím na západoevropském trhu jsou ženy a dívky z východní Evropy a bývalého Sovětského svazu. Česká republika hraje roli tranzitní i cílové země a bohužel se také výjimečně stává zemí zdrojovou (Vaničková, 2005, s. 30).“

Dítě může být pro sexuální účely prodáváno vlastními rodiči nebo blízkými osobami. Jsou známy ojedinělé případy u nás, kdy je s dítětem manipulováno takovým způsobem, že je přesvědčeno, že jeho chování je zcela výjimečné a zaslouží si obdiv za to, že v tak útlém věku je schopno se postarat o celou rodinu. „Takovým intrafamiliálním modelem obchodu s dítětem bývají častěji ohroženy děti s mentální retardací nebo děti s tělesným handicapem. Tyto děti se stávají snadnou obětí. Výjimkou nejsou případy, kdy je dívka sexuálně zneužívána bratrem, který ji začne prodávat svým kamarádům.

Druhou formou obchodu s dětmi je extrafamiliální, kdy může být dítě uneseno nebo rodičem prodáno v dobrém úmyslu, že se mu dostane lepších podmínek a vzdělání. Prodáno členem širší rodiny jen s ohledem na krátkodobý osobní profit bez zájmu o dítě (Vaničko-

vá, 2005, s. 30).“ Může se jednat o děti ulice, nebo osoby živící se prostitucí. Takovým způsobem bývají prodávány děti mladší a záleží pouze na nákupčím, jak s dítětem naloží. Je potřeba připomenou a zdůraznit, že samotný transport je pro dítě silným traumatickým zážitek. Dítě je k plnění sexuálních povinností nuceno nejrůznějšími způsoby násilí, žije ve velmi nuzných podmínkách, nepokračuje v žádném vzdělávání a je zcela závislé na libovůli majitele.

1.4 Emocionální zneužívání

Emocionální zneužívání nebývá obvykle snadno odhalitelné, protože se odehrává v nitru a myslí dítěte. Takto zasažené dítě musí neustále poslouchat urážky a ponižování jako např. jak je dítě hloupé, neužitečné, ošklivé, nechtěné a k ničemu. Nakonec mu nezbyvá nic jiného než uvěřit těmto řečem, že opravdu takové je. „Láska se takovým dětem buď upírá úplně, nebo se alespoň váže k nějaké podmínce. Dítě musí něco pro dospělého udělat a tím si jeho lásku zaslouží, nemůže se však na něho s ničím spolehnout. Takto citově vykořisťované děti si nikdy nejsou jisté, zda je někdo doopravdy miluje a nemohou počítat s neustálou oporou, které se dostává od rodičů většině jiných dětí. Děti sexuálně zneužívané, případně ty, kterým někdo fyzicky ubližuje nebo je přinejmenším zanedbává trpí zároveň i citově (Elliottová, 1995, s. 63).“

1.4.1 Projevy emocionálního zneužívání

- „projevy známky fyzického, mentálního nebo emocionálního opoždění ve svém vývoji,
- neúměrně silně reagují na své vlastní chyby,
- neustále se podceňují,
- obávají se každé nové situace,
- ubližují sami sobě,
- vykazují neurotické chování, např. kroutí či vytrhávají si vlasy, cucají si prsty, případně jen palec (v pokročilém věku), neustále se bezdůvodně myjí atd,
- nepřiměřeně reagují na bolest oběma směry, tedy buď jako by prudkou bolest vůbec necítily, nebo naopak hysterií kvůli sebemenším podnětům,

- holdují drogám, organickým éterickým rozpouštědlům či alkoholu,
- projevují známky nejistoty ve vztazích s většinou ostatních lidí a nevědí si rady jak navázat a udržet přátelství s nimi,
- chovají se nanejvýš pasivně nebo naopak extrémně agresivně,
- obávají se, že je stejně nikdo nemá rád,
- obávají se možnosti potrestání,
- nedůvěřují dospělým lidem, kteří se jim snaží pomoci nebo se s nimi spřátelili, nebo naopak na těchto lidech až příliš lpějí a projevují jim přímo patetickou vděčnost za každou pozornost,
- nalézají si důvody pro pobýt v jiné rodině, byť i v době, kdy je to krajně nevhodné,
- přičítají si vinu za všechno možné (Elliottová, 1995, s. 64).“

1.5 Šikana

„Šikanou rozumíme jakékoli negativní chování, jehož záměrem je opakovaně ublížit, ohrožit nebo zastrašit jiného člověka, případně skupinu lidí. Je to záměrné nebo nevyprovokované užití síly jedincem nebo skupinou (Kol. autorů, 2004, s. 57).“ Šikana ohrožuje dítě nejen po fyzické stránce, ale zasahuje i mravní a duševní vývoj hlavně školních dětí.

Šikana může mít několik forem. Může to být fyzické násilí, bití, vyhrožování, vydírání, oloupení, pomluvy, vyžadování drobných úsluh nebo také psychický nátlak, ponižování, snižování lidské důstojnosti a jiné. „Šikana poškozuje oběť jak duševně, tak někdy bohužel i fyzicky. Její následky na duševním a tělesném zdraví mohou být vážné, dlouhodobé i celoživotní, mohou být příčinou až sebevraždy (Kol. autorů, 2004, s. 57).“

Šikanování působí dětem tu největší bolest. „Děti, jež se stanou terčem tohoto zla, utíkají z domova, přestávají si hrát, jsou vyděšené, nezúčastněné a nešťastné (Elliottová, 1995, s. 81).“

Hranice mezi klukovskou hrou a šikanou je velice tenká a často se tato hranice stírá. Je velmi důležité jak tyto legrácky svého okolí prožívá postižený.

1.5.1 Formy šikany

Znaky přímé šikany:

- „různé druhy posměchu - posměšné poznámky, pokořující přezdívky, hrubé žerty,
- kritika a výtky jsou-li pronášeny nenávislným a pohrdavým tónem,
- panovačné příkazy od agresora a to, že se mu oběť podřizuje,
- drobné fyzické napadení, které oběť útrpně přijímá,
- šarvátky a rvačky, kdy je jeden evidentně slabší a snaží se uniknout.

Znaky nepřímé šikany:

- dítě je o přestávkách často samo, nemá kamarády a vyhledává společnost dospělé osoby,
- při kolektivních sportech bývá voleno do týmu mezi posledními,
- má-li promluvit před větším kolektivem, je nejistě a ustrašené,
- dítě je depresivní, smutné a plačtivé,
- náhle se mu bez zjevné příčiny zhoršil školní prospěch, mívá poznámky za nepozornost,
- jeho oděv je často zašpiněný, poškozený a věci mívá rozházené a poškozené, znečištěné,
- není schopno vysvětlit za co utrácí své kapesné,
- své odřeniny, škrábance, modřiny nedovede uspokojivě vysvětlit a ani o nich nechce mluvit,
- stydí se, uzavírá se do sebe a nekomunikuje s okolím (kol. autorů, 2004, str. 57).“

1.5.2 Motivy k šikaně

- touha po moci – motiv krutosti, kdy agresorovi působí radost a potěšení vidět oběť trpět,
- zvědavost – agresor zkoumá, jak se oběť zachová ve strachu, bolesti a ponížení,
- nuda a touha po stále silnějších zážitcích,

- mediální násilí – svádí k přímému napodobování a negativně ovlivňuje citový vývoj dítěte,
- tlak kolektivu – aby se jedinec choval konvenčně tak, jak kolektiv očekává,
- mezi chlapci – degenerovaná forma tradičního tlaku k mužnosti,
- krátkodobá šikana – reakce na vlastní obtížnou životní situaci (rozvod rodičů, narození sourozence, úmrtí v rodině)
- dlouhodobá šikana – jedinec citově narušený již z rodinného prostředí, zahlcený materiálním dostatkem jako výkupné za čas kdy se mu rodiče patřičně nevěnují nebo tyto děti mohou být samy obětí fyzického ubližování, emocionálního vykořisťování nebo sexuálního zneužívání (Kol. autorů, 2004 a Elliottová, 1995).

1.5.3 Stádia šikany

„První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná (Kolář, 2001)

1.5.4 Agresor

Z hlediska fyzické stránky, jde většinou o nadprůměrně tělesně zdatné jedince, silné a obratné, zvláště v případě, pokud jde o chlapce. Nemusí to být ovšem pravidlem. Nebo to může naopak bývá takový jedinec, u kterého jeho inteligence, bezohlednost a krutost přesahuje jeho fyzickou zdatnost, je spíše mozkiem. Vše zorganizuje, vymyslí, ale sám se fyzicky nezúčastní spíše vše sleduje z povzdálí (Kol. autorů, 2004).

1.5.4.1 Charakteristika agresora

- „pocity nejistoty,
- pocity nedostatečnosti,
- sami mohu být obětními beránky nebo terčem šikanování ve vlastních rodinách,
- jsou obětmi fyzického ubližování, emocionálního vykořisťování, nebo sexuálního zneužívání,
- nemají doveleno projevovat své city,
- nemají pojem o hodnotě vlastní osobnosti, postrádají touhu něčeho dosáhnout,

- mají pocit, že vybočují z řady,
- jednají pod nátlakem honby za úspěchy, jelikož jejich rodiče si cenní jen jejich úspěchu, ne však dítěte samotného (Elliottová, 1995, s. 87).“

1.5.5 Oběť šikany

„Obětí šikanování se zpravidla stává dítě, které nemělo možnost naučit se obranným postojům, nenaucilo se zdravé agresivitě. Jeho tzv. pasivita jen agresora provokuje k tomu, aby, vyzkoušel, co všechno si nechá líbit aniž by se konkrétně bránilo (Kol. autorů, 2004, s. 59).“

Obětí se tak může stát kterékoli dítě. Přesto lze charakterizovat „typickou oběť šikany“. Takové dítě je opakovaně týrané, i když změní prostředí. Jsou to převážně děti tiché, plaché, citlivé, úzkostné, tělesně slabší a často neobratné. Neumějí skrývat strach, neumějí strach jiných využít pro svůj prospěch (Kol. autorů, 2004).

1.6 Systémové týrání

„Systémové týrání (druhotné ponižování) je dalším týráním, anebo zanedbáváním dětí a je ublížením jejich rodinám, kterému lze zabránit. Je to týrání, které je způsobeno systémem (institucemi), který byl založen pro pomoc a ochranu dětí a jejich rodin. Příklady takového týrání jsou:

- dítěti je upřeno právo na informace,
- je mu upřeno právo být slyšeno,
- dítě je neprávem odděleno od svých rodičů,
- zanedbávání anebo špatná péče v denních zařízeních, ve školách, pěstounském zařízení či domově nebo v jiném prostředí,
- trauma způsobené dítěti necitlivými či zbytečnými lékařskými prohlídkami,
- úzkost způsobená dítěti v rámci jeho kontaktu se soudním systémem (např. protahování slyšení či poškozování dítěte zkušenostmi, které podstupuje jako svědek),

- odepření rodičovských práv na informovanost a na účast na rozhodování , kdykoli je to pro dobro dítěte,
- nedostatečné služby či zdroje pomoci týranému dítěti, aby mohlo zůstat se svou rodinou, kdykoli je to možné (Gjuričová, Kocourková, Koutek, 2000, s. 18)“.
- „jestliže výpověď dítěte je zpochybněna, dítě je označeno za lháře (na úrovni, na které se dítě poprvé svěří),
- při opakovaných výpovědích (všemi zainteresovanými účastníky a kladení ostouzejících otázek),
- ponižování dítěte komunikací a vztahem terapeuta či sociálního pracovníka (osobnost dospělé osoby, její sociální dovednosti),
- umístění pachatele do vězení (např. otec) a dítěte do dětského domova (naopak ponechání rodiny bez intervenčního zásahu),
- nedostatek informací dítěte nutných k respektování jeho osobnosti a práv (akceptace práv rodičů) (Vaníčková, Provazník, Hadj-Mousová, Spilková, 1999, s. 56-57).“

„Lidé, kteří chtějí dítěti pomoci, by si měli uvědomit, že jedna věc je situaci řešit a druhá věc je přijmout veškeré průvodní situace, které mohou nastat. Vše je o zodpovědnosti a znalostech.

„Dítě je nuceno opakovaně sdělovat své stresující a traumatické zážitky. V mnoha případech se dítěti nevěří, dospělí jsou proti němu, dítěti je často dávána vina. (Ty jsi ho svedla, ty sis to vymyslela.) Dítě, které je zneužíváno otcem a posléze odmítnuto matkou, je zcela bezbranné (Vaníčková, Provazník, Hadj-Mousová, Spilková, 1999, s. 56).“

1.7 Münchhausenův syndrom v zastoupení

Münchhausenův syndrom byl pojmenován v roce 1951 po von Münchhausenovi. Je to postava obdobná našemu baronovi Prášilovi.

Vystihuje následující popis: Rodiče dítěte zveličují či předstírají potíže svých potomků. Rodiče vlastně vyrábí svoje konfabulace a smyšlenky patologických příznaků, mohou děti navádět, aby simulovaly předstíranou újmu na zdraví či symptomy nemoci. Tento syndrom

byl pozorován u dětí, jejichž rodiče z jakýchkoli důvodů předstírali tělesné onemocnění. Ke konci osmdesátých let se ukázala existence tohoto syndromu i v souvislosti se zneužíváním dětí. Byly popsány ojedinělé případy, kdy rodiče, resp. matka uvedla, že její dcera byla sexuálně zneužita, aniž by pro své tvrzení měla jakékoliv opodstatnění a dceru nechala opakovaně vyšetřovat (Vaničková, Provazník, Hadj-Moussová, Spilková, 1999) .

Pro vyšetření dítěte, ať se jedná o běžnou prohlídku či prohlídku cílenou na nějaký problém, měl by lékař/lékařka pacientce/pacientovi projevit dostatek respektu při vyšetření a nezpůsobit rozpaky ani ponížení. „Je vhodné, aby v ordinaci byla přítomna ještě další osoba (zdravotní sestra, na přání dítěte osoba jemu blízká), aby si lékař/lékařka vyžádal/a od dítěte souhlas k prohlídce a dítě předem informovat a vyšetření, která budou následovat. (Vaničková, Provazník, Hadj-Moussová, Spilková, 1999)

1.8 Shrnutí a důsledky syndromu CAN

„Fyzické a citové týrání a zanedbávání představuje extrémní abnormality v rodičovské péči. V důsledku takového týrání a zanedbávání jsou zásadním způsobem narušeny vazby mezi rodiči a dětmi – takto ovlivněné chování je nedílnou součástí systému vytváření trauma. Existuje značné množství důkazů potvrzujících, že vazby mezi rodiči a dětmi v rodinách, kde dochází k týrání a zanedbávání, jsou značně nepravé a narušené (Bentovim, 1998, s. 45).“

Bentovim (1998) uvádí, že u lidí, kteří byli v dětství týráni či zneužíváni, je 3 – 5krát větší pravděpodobnost, že tento model chování přejímají a aplikují jej v chování k vlastním dětem.

Fyzické týrání a zanedbávání je páčáno jak muži tak ženami, za 95 % sexuálního zneužívání jsou odpovědni muži a chlapci. Mezi těmito jedinci je značný počet těch, kteří byli sami sexuálně zneužíváni či fyzicky týráni. Vyšetření dlouhodobých dopadů týrání a zneužívání na chlapce může pomoci porozumět prapříčinám násilného chování. Traumatická sexualizace jako rys sexuálního zneužívání a bezmocnost vyplývající ze sexuálního zneužívání, fyzického a psychického týrání mají vážný dopad na identitu a i systém pojmů a významů. Sexuální zneužívání a fyzické týrání má různý dopad na chlapce a na dívky. Zkušenosti, vzpomínky a okolnosti připomínající násilí a zneužívání se u chlapců projeví tak,

že se identifikují s trýznitelem a sami týrají a zneužívají jiné osoby. Naopak dívky obvykle reagují způsobem typickým pro oběti (Bentovim, 1998, s. 51).

„Dívky si o sobě vytvářejí velmi zkreslený negativní úsudek a bojují s ním, takovým způsobem, že se samy mrzačí, propadají anorexii, často se upínají ke svému agresorovi - dokonce se zamilovávají, nacházejí si nevhodné partnery nebo začnou žít promiskuitně, což ospravedlňuje chování agresora (Bentovim, 1998, s. 53).“

Tabulka A: Trestné činy týrání svěřené osoby, pohlavního zneužívání, obchodu s dětmi, únosů dětí

Rok	Počet případů týrání svěřené osoby, § 215	Počet případů pohlavního zneužívání, § 242 a §243	Počet případů obchodování s dětmi, § 216a	Počet případů únosu dětí, § 216
2000	84	371	0	11
2001	94	356	0	6
2002	111	392	1	9
2003	106	442	1	5
2004	117	456	0	9
2005	129	571	0	13
2006	166	603	2	14

Tabulka B: Odsouzení pachatele trestných činů týrání svěřené osoby a pohlavního zneužívání

Rok	Počet odsouzených za týrání svěřené osoby, §215	Počet odsouzených za pohlavní zneužívání, § 242 a §243
2000	75	333
2001	83	313
2002	101	364
2003	95	399
2004	104	412
2005	90	364
2006	102	369

Tabulka A i B (příloha k třetí a čtvrté periodické zprávě o plnění závazků plynoucích z úmluvy o právech dítěte – MŠMT)

2 PREVENCE A ŘEŠENÍ SYNDROMU CAN

2.1 Metodické pokyny Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) ve školách a školských zařízeních v souladu s § 29 odst. 1 a § 30 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 18 písm. c) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, Koncepcí státní politiky pro oblast dětí a mládeže, Národní strategií protidrogové politiky, Strategií prevence kriminality a Strategií prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy:

- a) vymezuje terminologii a začlenění prevence do školního vzdělávacího programu,
- b) popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka,
- c) definuje Minimální preventivní program,
- d) doporučuje postupy škol a školských zařízení (dále jen „školy“) při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže.

2.1.1 Primární prevence

Primární prevence patologických jevů u žáků v působnosti MŠMT je zaměřena na:

- a) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:

záškoláctví,

šikana, rasismus, xenofobie, vandalismus,

kriminalita, delikvence,

užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky – dále jen „OPL“) a onemocnění HIV/AIDS a dalšími infekčními nemocemi souvisejícími s užíváním návykových látek,

závislost na politickém a náboženském extremismu,

netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling)

b) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- domácího násilí,
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání,
- ohrožování mravní výchovy mládeže,
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

Nespecifická primární prevence – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Specifická primární prevence – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků.

Jedná se o:

- a) všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,
- b) selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšenou hrozbu rizikového chování,
- c) indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

Efektivní primární prevence – kontinuální a komplexní programy, interaktivní programy, především programy pomáhající čelit žákům sociálnímu tlaku, zaměřené na zkvalitnění komunikace, nenásilné zvládání konfliktů, odmítání návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí, zvládání úzkosti a stresu apod.

2.2 Prevence

Rozlišujeme tři stupně prevence. Primární prevence, sekundární prevence a terciární prevence.

2.2.1 Primární prevence

„Primární prevence v sobě zahrnuje velmi širokou a mnohostrannou oblast praxe.

- Široká osvěta veřejnosti a obecná opatření ve prospěch rodiny s dětmi, do této kategorie opatření s nejširším dosahem patří i všechny zákony, vyhlášky a směrnice, které se dotýkají života dětí, ať v rodině či mimo ni.
- Specifická osvěta a informovanost nynějších i budoucích (potencionálních) primárních vychovatelů dítěte – nynější rodiče a ty, kteří se rodiči jednou stanou, čili dnešní děti od předškolního věku až po věk mladistvý.
- Rizikové skupiny obyvatelstva a rizikové situace (okolnosti, události) z hlediska ubližování dítěti (Kol. autorů, 1994, s.121-123).“

2.2.2 Sekundární prevence

„Sekundární prevence nastupuje, když už se něco stalo, když už k aktu násilí nebo k jinému ublížení dítěti došlo, a teď jde o to, aby se to neopakovalo, aby dítě nebylo dále poškozováno a aby poškození, k němuž došlo bylo ve svých důsledcích minimalizováno.

Nastupuje odborné šetření, čili proces diagnostiky, který má vyústit v prognózu případu. Z této prognózy pak dále plyne návrh na pomocná, ochranná, terapeutická a další opatření ve prospěch dítěte (Kol. autorů, 1994, s.124-125).“

2.2.3 Terciární prevence

„Terciární prevencí rozumíme takové chování lékaře, pedagoga, psychologa, vychovatele, rodiče apod., který zamezí opakování násilí vůči dítěti či jeho minimalizování. Jde o to, aby zneužitě dítě nebylo dále poškozováno a aby poškození, jež dítě utrpělo, bylo minimalizováno (Weiss, 2000, s.42).“

2.3 Prevence týrání, zneužívání a zanedbávání

„Podle odborných odhadů je v České republice týráno až čtyřicet tisíc dětí. Zprávy Fondu ohrožených dětí hovoří o tom, že kolem padesáti dětí ročně u nás na následky týrání a špatného zacházení umírá. Nemusí se přitom jednat pouze o fyzické, ale i duševní týrání, zanedbávání péče apod. (Gjuričová, 2008).“

„Podle policejních statistik bylo od ledna do konce září 2008 spácháno 8556 trestných činů z tohoto okruhu (týrání, pohlavní zneužívání, zanedbání povinné výživy) (Gjuričová, 2008).“

„Princip prevence CAN (Child Abuse and Neglect) je analyzován ze dvou základních pozic, které označují jako prevenci primární a sekundární. A. Taübner přidává terciární (Weiss, 2000, s. 42).“

2.3.1 Primární prevence

„Primární prevence je podle definice Světové zdravotnické organizace strategie, která vede předcházení neblahého společenského jevu takovým způsobem, že“

- neblahý jev je potlačen přímo v zárodku,
- neblahý jev nemá žádné podmínky pro svůj vznik (Weiss, 2005, s.57).“

„Součástí primární prevence je obecná pedagogická strategie vychovávatele (rodiče, učitele, apod.), která utváří v osobnosti každého dítěte identifikované vědomí sebe, vědomí svých dětských práv a dovedností obrany svých práv (Weiss, 2005, s.57).“

Primární úroveň prevence sexuálního zneužívání a týrání dětí

- „propagovat prostřednictvím různých veřejných informačních kampaní i jinými prostředky společenské uvědomění o právech dítěte na život bez zanedbávání, týrání a zneužívání,
- vytvořit sociální a ekonomické podmínky pro zdravotní a sociální služby, jež by posílily možnost rodin podporovat a starat se o své děti,
- zdůraznit práva všech dětí a mladých lidí na život prostý zneužívání a nutnost změnit způsob výchovy a chování, jež takový způsob umožňuje,

- minimalizovat množství násilí ve společnosti a násilí ve výchovné praxi (Weiss, 2000, s. 42).“

„Primární prevenci sexuálního zneužívání dětí lze z pedagogického hlediska chápat rovněž jako součást obsahu výchovy či edukace dítěte. Prevence je nedílnou součástí sexuální výchovy (Weiss, 2000, s. 45).“

2.3.2 Sekundární prevence

„Sekundární prevence znamená konkrétní vytipování a zaměření se na rizikové skupiny obyvatelstva, rizikové životní situace za nichž k zneužívání, týrání dochází. V pedagogické intervenci jde o omezování podmínek, za kterých k sexuálnímu zneužívání dochází nebo může docházet. V mnoha ohledech se strategie primární a sekundární prevence prolínají.

V psychologické terminologii lze hovořit o podmínkách endogenních (např. vlastnosti dítěte) a exogenních (např. prostředí) (Weiss, 2005, s.58).“

Weiss (2000) za sekundární prevenci pokládá:

- vytipování rizikových skupin obyvatelstva a rizikových skupin,
- cíleně působit na ty skupiny lidí a situace tak, aby se riziko CAN snížilo na minimum.

2.3.3 Terciární prevence

„Terciární prevenci jde o to, aby zneužívané dítě nebylo dále poškozováno a poškození, které dítě utrpělo, bylo minimalizováno. Do této oblasti lze začlenit i publicitu týkající se zdrojů pomoci, které může dítě v nouzi vyhledat. Jde například o telefonní linky pomoci, chráněné bydlení pro děti apod. (Weiss, 2005, s.58).“

A s tím souvisí i detekce, tedy vyhledávání a upozornění na zneužívání či týrání dítěte.

„Smysluplná prevence musí formovat silné dítě, aby samo dokázalo vzdorovat možnému nebezpečí nebo je minimalizovat (Weiss, 2000, s.42).“

Terciární prevenci lze členit na dvě etapy:

- Etapa diagnostická,
- Etapa pomocná, ochranná a terapeutická.

Etapa diagnostická – je posuzována míra poškození dítěte na odborných pracovištích. Tato míra poškození je hodnocena na úrovni medicínské, psychologické a právní.

„Diagnóza rodiny je významným prostředkem pro následnou koncepci terapie oběti. Jsou zde hodnoceny prvky interakce (dítě – rodič, dítě – sourozenec, otec – matka, atd.) (Weiss, 2000, s.71).“

2.3.3.1 Tři formy krizové intervence, které aktualizují obsah terciární prevence:

- „Trestněprávní intervence (Pachatel je potrestán, z rodiny eliminován. Rodina však zůstává ve stádiu narušenosti, a proto je nutná sanace rodiny.)
- Primární intervence ochrany dětí (Dítě je odejmuto z rodiny a cizí instituce supluje dítěti rodinu.)
- Primární terapeutická intervence (Je zastaven proces zneužívání, pachatel přijímá odpovědnost ze zneužívání a odpovědnost za dítě. Dochází k obnovení generační linie mezi rodičem a dítětem, ke zlepšení vztahu matka – dítě, k úpravě emočních a sexuálních dysfunkcí a problémů rodičů. Nezbytné je ověřit, jestli vztah mezi pachatelem – rodičem a dítětem je schopen existence na rovině rodičovské péče.) (Weiss, 2000, s.72).“

Etapa pomocná, ochranná a terapeutická – smyslem této etapy je především rozhodnutí odborného pracoviště zda:

- dítě zůstane nadále v rodině (dítě v rodině zůstává, pokud je rodina zárukou bezpečí, je eliminován vliv pachatele a dítě má optimální podmínky pro terapii),
- dítě nezůstává dále v rodině (pachatel je nablízku, hrozí nebezpečí dalšího poškození či ovlivnění dítěte, rodina nezaručuje optimální podmínky terapie) (Weiss, 2000, s.72).“

2.4 Prevence šikany

2.4.1 Metodické pokyny MSMT

„Základem prevence šikanování a násilí na školách je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky (a mezi žáky a učiteli). Školy a školská zařízení při efektivní realizaci

prevence šikanování usilují o vytváření bezpečného prostředí a za tím účelem:

- podporují solidaritu a toleranci,
- podporují vědomí sounáležitosti,
- posilují a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy,
- uplatňují spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt,
- rozvíjí jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

Ředitelé škol a školských zařízení odpovídají za systémové aktivity školy v oblasti prevence šikanování a násilí. Vychází přitom z komplexního pojetí preventivní strategie, která je ve smyslu *Metodického pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních* č. j. 20 006/2007-51 součástí Minimálního preventivního programu školy.

Ředitelé zejména:

- Zajistí vzdělávání pracovníků (pedagogických i nepedagogických) v akreditovaných kurzech k problematice šikanování. Vzdělávání pedagogických pracovníků se řídí § 10 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění vyhlášky č. 412/2006 Sb. Vzdělávání školního metodika prevence ve specializačním studiu se řídí § 9 vyhlášky č. 317/2005 Sb.
- Zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky zejména ve škole před vyučováním, o přestávkách mezi vyučovacími hodinami, mezi dopoledním a odpoledním vyučováním, podle potřeby při přecházení žáků mezi budovami školy, do zařízení školního stravování a do školní družiny. Především v prostorách, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet.
- Zajistí, aby žáci i pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s negativními důsledky šikanování a to jak pro jeho oběti a pachatele, tak i pro celý třídní (školní) kolektiv. Za zvlášť nebezpečnou je třeba považovat tendenci podceňovat počáteční projevy šikanování.
- Zajistí doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti problematiky násilného chování a šikanování.

Pedagogičtí pracovníci vedou důsledně a systematicky žáky a studenty k osvojování norem

mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka. Pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.

Všichni pedagogičtí pracovníci by měli vnímat vztahy mezi žáky a atmosféru v třídních kolektivech, kde působí, jako nedílnou a velmi důležitou součást své práce. Důležité aktivity školy nelze spojovat jen s určitým vyučovacím předmětem nebo skupinou předmětů. Vztahy a chování pedagogických i nepedagogických pracovníků vůči sobě a vůči žákům, ovlivňují chování žáků.

Ve školním řádu budou jasně stanovena pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení (Nezval, 2006)“

2.4.2 Schéma prevence školní šikany podle Koláře

Model ucelené pomoci má sedm vrstev:

1. Pedagogická komunita, která posiluje imunitu školních skupin a celých škol proti onemocnění šikanováním.
2. Specifický program proti šikanování jako dílčí součást školní komunity, který dokáže případné onemocnění brzy detekovat a účinně léčit.
3. Odborné služby resortu školství, tvoření pedagogicko-psychologickými poradnami, střediska výchovné péče, speciálně-pedagogickými centry, diagnostickými ústavy apod., jejich úkolem je umět řešit pokročilé šikany a vůbec poskytnout servis v oblasti prevence šikany.
4. Spolupráce škol s odborníky z jiných rezortů a nestátními organizacemi zabývajícími se prevencí šikanování. Patří sem například spolupráce s kriminalisty pro mládež, sociálními kurátory, dětskými psychiatry (zejména při brutálních kriminálních šikanách).
5. Pomoc a podpora ministerstva a krajských úřadů školám při vytváření prevence šikanování.
6. Kontrola škol ze strany České školní inspekce, ministerstva školství a krajských úřadů, jak jsou připraveny ochránit žáky před šikanováním.

7. Monitorování situace a zabezpečování ochrany práv dětí nevládními organizacemi, jako je například Amnesty International v ČR, Občanské sdružení proti šikanování apod. (Kolář, 2001, s. 198)

2.4.3 Minimální preventivní program

„Konkrétní dokument školy zaměřený zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Minimální preventivní program je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce s žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy. Minimální preventivní program je zpracováván na jeden školní rok školním metodikem prevence, podléhá kontrole České školní inspekce, je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti jeho realizace za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy (Prevence sociálně patologických jevů, 2007).“

2.4.4 Školní metodik prevence

- „koordinuje realizaci Minimálních preventivních programů ve školách a školských zařízeních
- podílí se na soustavném vzdělávání pracovníků školy v oblasti prevence
- zajišťuje autoevaluaci procesu a výsledků Minimálních preventivních programů
- spolupracuje s okresním metodikem preventivních aktivit
- podílí se na opatřeních při výskytu sociálně patologických jevů ve škole nebo školském zařízení

Hlavním cílem v oblasti prevence na školách a ve školských zařízeních je celoškolská realizace programu. Dobrá celoškolská strategie pomáhá optimalizovat sociální klima školy a zaměření proti sociálně patologickým jevům se stává součástí školní kultury. Musí postihovat všechny hlavní účastníky života školy. Z tohoto pohledu je významná i účast výchovných poradců a třídních učitelů, ale i ostatních pedagogů a zaměstnanců škol a školských zařízení, na procesu preventivních aktivit. (Strategie prevence, 2004).“

2.5 komerční sexuální zneužívání

Principem prevence komerčního sexuálního zneužívání dětí, které je obrazem sociálně-patologického výchovávání, vychází ze dvou základní východisek:

- vytváření světa přátelského k dětem,
- ochrany a péče o bezpečnost dětí.

Je potřeba si uvědomit, že dítě jako, více zranitelná sociální skupina osob, má právo na vyšší stupeň speciální ochrany před všemi formami vykořisťování či zneužívání. „Má právo na speciální neintegraci jak je garantováno Úmluvou o právech dítěte a právě tyto skutečnosti odpovídají a naplňují základní teze východisek pro prevenci (Vaničková, 2005, s. 97).“

2.5.1 7 rad prevence sexuálního komerčního zneužívání podle Vaničkové (2005):

1. komunikace s dítětem jako součást každodenního rutiny,
2. osobní seznámení se s kamarády a přáteli dítěte včetně kontaktních dat,
3. stálý kontakt s učiteli zaměřený na chování dítěte a případné změny,
4. přiměřená očekávání od dítěte vzhledem k jeho věku a jeho specifickým potřebám,
5. mít pro dítě vždy čas a naučit se mu naslouchat, dát mu pocit důležitosti v našem životě,
6. naučit dítě umět si říct o pomoc a podporu,
7. při podezření, že dítě udržuje podezřelé kontakty, nenechat bez povšimnutí jména, adresy, popis vzhledu, společenských činností, místa schůzek atd.

2.5.2 Strategie prevence

- „na všechny prostituující děti je třeba nahlížet jako na oběti,
- prostituující děti potřebují respekt za strany generové citlivosti , kulturních odlišností a vrstevnického klimatu,
- pomáhající odborníci by měli přijmout konsistentní jazykovou potřebu prostituujícího dítěte, naučit se používat termíny komerční sexuální vykořisťování dětí místo dětské prostituce, oběť nebo prostituující dítě místo prostitutka,
- každému dítěti identifikovanému jako ohrožené, zprostředkovat efektivnější sekundární prevenci a podporu širší veřejnosti,
- boj proti chudobě,
- boj proti kulturní, emocionální a duchovní chudobě,
- zvyšování citlivosti celé veřejnosti vůči komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí,
- zvyšování profesionální připravenosti odborníků,
- komplexní pomoc dětem sexuálně zneužitým
- důrazná kriminalizace všech forem komerčního sexuálního zneužívání dětí,
- ozdravit klima společnosti, komunit, škol a rodin,
- celospolečenská kampaň informující o fenoménu komerčního sexuálního zneužívání dětí,
- spolupráce státního, nestátního sektoru (Vaníčková, 2005, s. 98-102).“

2.5.2.1 Primární prevence

Primární prevenci Vaníčková (2005) dělí na specifickou a nespecifickou.

- Nespecifická primární prevence spočívá v hierarchii hodnot na jejímž vrcholu je úcta ke každému lidskému životu, svobodám a právům každého člověka.
- Specifická primární prevence spočívá ve zprostředkování informací.
 - Patří sem: všechny formy vzdělávání, tak aby se každému žákovi, studentovi dostalo základních teoretických vybavení, ale také speciální vzdělávání

jako příprava odborníků. Oblast vzdělávání a výchovy zahrnuje kooperaci s etnickými komunitami a vzájemné poznávání kulturních odlišností, tradic a rituálů.

- Aktivita a programy zaměřené na snižování míry chudoby rodin, komunit, regionů, národů, států spolu s programy zaměřenými na snižování dlouhodobé nezaměstnanosti.
- Komunitní programy, nabízející nízkoprahové i vysokoprahové služby členům komunit, kteří přicházejí se svými problémy. Řešení problémů je prevencí sociální traumatizace rodin (Vaníčková, 2005).

2.5.2.2 Sekundární prevence

Sekundární prevence podle Vaníčkové (2005) má totožné aktivity jako prevence primární a je zaměřena na vybranou cílovou skupinu, kterou jsou:

- ohrožené děti, které jsou vedeny v registru orgánu sociálně-právní ochrany dětí,
- rizikové rodiny,
- děti, které nepřicházejí na pravidelné preventivní lékařské prohlídky nebo velmi často mění lékaře.

2.5.2.3 Terciární prevence

„Terciární prevence má za úkol zabránit opakování a prohlubování traktátu. Intervence terciární prevence je vymezena terciární prevencí, která kriminalizuje spáchání trestného činu komerčního sexuálního zneužívání dětí a naopak osoby provozující dětskou prostituci vnímá jako oběti. Každé prostituující dítě potřebuje okamžitou pomoc včetně lékařské a následné zařazení do dlouhodobého resocializačního programu (Vaníčková, 2005, s. 104).“

2.6 Instituce nabízející pomoc dětem ohrožených syndromem CAN

- Dětské krizové centrum
- Nadace naše dítě
- Linka bezpečí
- Fond ohrožených dětí
- Růžová linka
- Modrá linka Brno

3 LEDISLATIVNÍ RÁMEC SYNDROMU CAN

Do legislativy týkající se sociálně právní ochrany dětí patří:

- Zákon o sociální-právní ochrany dětí,
- Zákon o rodině,
- Úmluva o právech dítěte,

Další zákony zmiňující se o právech dítěte jsou :

- Zákon o přestupcích,
- Trestní zákon,

Přístupy k ochraně dítěte v zahraničí:

- Children Act 1989 (Zákon o dítěti)

3.1 Úmluva o právech dítěte (vyhl. pod č. 104/91 Sb.)

20. listopadu 1989 přijalo Valné shromáždění jednohlasně Úmluvu o právech dítěte. Valné shromáždění prohlásilo, že práva dítěte vyžadují zvláštní ochranu a usilovalo o zlepšování situace dětí na celém světě i jejich dalšího vývoje a vzdělávání v podmínkách míru a bezpečnosti.

„Valné shromáždění přesvědčené o tom, že mezinárodní úmluva o právech dítěte jako normující dohoda Organizace spojených národů v oblasti lidských práv pozitivně přispěje k ochraně práv dítěte a k zajištění jejich blahobytu, přijalo tuto úmluvu a předložilo ji k podpisům, ratifikaci a odsouhlasení“ (Kovářík, 2001, s. 18).

Úmluva vstoupila v platnost 2. září 1990 po ratifikaci požadovaným počtem 20 států. K 21. lednu 1991 již byla ratifikována 65 státy.

Úmluva o právech dítěte není jediným, individuálním a odděleným nástrojem mezinárodní komunity určeným k tomu, aby se zastávala dětských práv.

Úmluva je výsledkem jedenácti let vytrvalých jednání a konzultací. Obsahově je mnohem bohatší a zralejší než původní koncepce z roku 1978. Státy z celého světa se aktivně účastnily jejího zpracování.

„Je rovněž třeba zdůraznit významný přínos Dětského fondu OSN (UNICEF) a rovněž ILO, UNESCO, WHO a Mezinárodního výboru Červeného kříže. Výjimečnou měrou k obsahu Úmluvy rovněž přispěly nevládní organizace, které byly zároveň nejaktivnější při získávání názorů a podpory veřejnosti z celého světa a jejich prospěch“ (Kovařík, 2001, s. 19).

Podstata Úmluvy je nesmírně citlivá. Její ustanovení musí sladit různé přístupy nacházející se v rozdílných tradicích, kulturách, náboženstvích, stádiích hospodářského vývoje, právních systémech a samozřejmě politice.

Úmluva obsahuje celé spektrum práv dítěte jako lidské bytosti, jak je to dnes uznáváno mezinárodním společenstvím. Zahrnuje občanská, sociální, kulturní a politická práva. Zajišťuje ovšem i speciální ochranu práv dětí, která žije v obzvláště obtížných podmínkách.

To se týká dětí připravených o rodinné prostředí, dětí čekajících na statut uprchlíka, dětí, které jsou duševně nebo tělesně postižené, děti, které patří k etnickým, náboženským nebo jazykovým menšinám nebo k domorodým skupinám dětí, které žijí na území stíženém ozbrojeným konfliktem. Úmluva věnuje velkou pozornost ochraně práv dětí, které se dostávají do konfliktu s trestním právem .

Skutečnost, že Úmluva spojuje blahobyt dítěte s blahobytem rodiny, by měla být považována za její přednost (Kovařík, 2001).

Úmluva o právech dítěte musí být aplikována na veškeré hospodářsky rozvinuté i rozvojové země. Situace dětí vyžaduje zlepšení na celém světě. „Úmluva má šanci stát se pozitivním stimulem pro rozvoj mezinárodní spolupráce při zlepšování životních podmínek dětí ve všech zemích, především v rozvojových“ (Kovařík, 2001, s. 18-20).

Zájem a blaho dítěte : Dítě je osoba, která má své vlastní zájmy. Tyto zájmy by měly převažovat nad všemi ostatními zájmy, např. zájmy rodičů nebo rodiče dítěte, sourozenců, prarodičů či jiných příbuzných, místního společenstva, státu a jeho zastupitelství nebo jakéhokoli jiné instituce či člověka. „Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, správním nebo zákonodárným orgánem.“ Úmluva vyžaduje, aby byla dávana přednost nikoli jakýmkoli zájmům dítěte, nýbrž jeho nejdůležitějším zájmům.

Úmluva upravuje lidská práva na situaci dítěte. Úmluva považuje dítě nikoli pouze za objekt ochrany, nýbrž rovněž za subjekt, osobu, která má v procesu dospívání rovněž právo rozhodovat samostatně o svém blahu článek 12 (Kovařík, 2001, s. 20- 22).“

Úmluva chrání dítě před diskriminací ať už rasy, barvy pleti, náboženství, pohlaví, jazyku, národního, etnického či sociálního původu. Dále chrání dítě před nejrůznějšími formami vykořisťování, tedy před ekonomickým vykořisťováním, nepovoleným užíváním návykových nebo psychotropních látek, před všemi druhy sexuálního vykořisťování, únosů, prodeje nebo obchodu s dětmi, atd. (Kovařík, 2001).

Úmluva o právech dítěte zahrnuje právo :

- na život, přežití a rozvoj,
- na jméno, národnost a zachování identity,
- na svobodu a bezpečnost jednotlivce,
- nebýt týrán a mučen,
- nebýt vzat do otroctví,
- na lidskou důstojnost,
- na pomoc a podporu národního a mezinárodního zákonodárství,
- na spravedlivé a důstojné jednání u soudů,
- na soukromí domova a korespondence,
- na ochranu při nezákonné urážce cti a pověsti,
- na vzdělání,
- na volný čas, hry a uměleckou činnost,
- na vlastní majetek,
- na přiměřenou životní úroveň,
- na uzavírání sňatku a založení rodiny,
- na účast v občanských hnutích,

a současně i svobodu

- myšlení, svědomí a náboženského vyznání,
- názorů a jeho vyjadřování,
- pokojného shromažďování,

- pohybu a pobytu (Vaničková, 1995, s. 10).

3.2 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí (zák. č. 359/1999 Sb. v platném znění)

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí stanoví, že sociálně-právní ochranu dětí zajišťují krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností (pozn.: dříve okresní úřady), obecní úřady, ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (vzniklý z dosavadního Ústředí pro mezinárodněprávní ochranu dětí se sídlem v Brně), obce v samostatné působnosti, kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí a pověřené právnické a fyzické osoby (§ 4),

- předním hlediskem sociálně-právní ochrany je zájem a blaho dítěte (§ 5),
- každý je oprávněn upozornit na závadné chování dětí jejich rodiče (§ 7 odst. 1),
- každý je oprávněn upozornit orgán sociálně-právní ochrany na porušení povinnosti nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti jakož i na skutečnost, že rodiče nemohou plnit povinnosti vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, nebo na další skutečnosti, z kterých vyplývá potřeba sociálně-právní ochrany dětí. Tím není dotčena oznamovací povinnost a povinnost překazit jednání podle trestního zákona ve vztahu k trestným činům týrání svěřené osoby a pohlavního zneužívání (§ 7 odst. 2),
- dítě má právo požádat orgány a zařízení sociálně-právní ochrany, státní orgány, pověřené osoby, školy a školská a zdravotnická zařízení o pomoc při ochraně svého života a dalších svých práv. Ty jsou povinny poskytnout dítěti odpovídající pomoc. Dítě má právo požádat o pomoc i bez vědomí rodičů nebo jiných osob odpovědných za jeho výchovu (§ 8 odst. 1),
- dítě, které je schopno formulovat své vlastní názory, má právo pro účely sociálně-právní ochrany tyto názory svobodně vyjadřovat při projednávání všech záležitostí, které se ho dotýkají, a to i bez přítomnosti rodičů nebo jiných osob odpovědných za jeho výchovu. Vyjádření dítěte se při projednávání všech záležitostí jeho se týkajících věnuje náležitá pozornost odpovídající jeho věku a rozumové vyspělosti (§ 8 odst. 2).

- rodič nebo jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte má právo při výkonu svých práv a povinností požádat o pomoc orgán sociálně-právní ochrany, státní orgány a pověřené osoby. Ty jsou povinny tuto pomoc poskytnout (§ 9),
- státní orgány, pověřené osoby, školy, školská a zdravotnická zařízení, popř. další zařízení určená pro děti jsou povinna oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti, kterým je třeba poskytnout sociálně-právní ochranu (viz § 6 odst. 1) a to bez zbytečného odkladu poté, kdy se o takové skutečnosti dozví (§ 10 odst. 4),
- zdravotnické zařízení je povinno neprodleně oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, že matka po narození dítě opustila a zanechala je ve zdravotnickém zařízení (§ 10 odst. 5),
- obecní úřad obce s rozšířenou působností může uložit rodičům povinnost využít pomoci odborného poradenského zařízení, pokud rodiče nezajistili dítěti odbornou pomoc, ačkoli dítě takovou pomoc nezbytně potřebuje a okresní úřad takovou pomoc dítěti předtím doporučil. Obecní úřad obce s rozšířenou působností může tuto povinnost uložit i osobám odpovědným za výchovu dítěte (§ 12),
- ocitne-li se dítě bez péče přiměřené jeho věku, zejména v důsledku smrti rodičů nebo jejich pobytu ve zdravotnickém zařízení, je obec povinna zajistit takovému dítěti neodkladnou péči, přičemž dá zpravidla přednost příbuznému dítěti. O tomto opatření obec neprodleně uvědomí obecní úřad obce s rozšířenou působností, který posoudí, zda jsou dostatečně zajištěna práva dítěte a uspokojovány jeho základní potřeby nebo zda je potřebné učinit další opatření směřující k ochraně dítěte (§ 15 odst. 1, 2),
- ocitlo-li se dítě bez jakékoli péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy nebo narušeny, je obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen podat neprodleně návrh soudu na vydání předběžného opatření podle § 76a občanského soudního řádu - svěřením do péče jiné fyzické nebo právnické osoby (§ 16) - o tomto návrhu je soud povinen rozhodnout do 24 hodin,

Obce a kraje (i nestátní pověřené osoby) mohou zřizovat tato zařízení sociálně-právní ochrany (§§ 39-47):

- a. zařízení odborného poradenství pro péči o děti,
 - b. zařízení sociálně-výchovné činnosti,
 - c. zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
 - d. výchovně-rekreační tábory pro děti,
 - e. zařízení pro výkon pěstounské péče.
- zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc poskytují ochranu a pomoc dítěti, které se ocitlo bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy, jde-li o dítě tělesně nebo duševně týrané nebo zneužívané anebo o dítě, které se ocitlo v prostředí nebo situaci, kdy jsou závažným způsobem ohrožena jeho základní práva. Ochrana a pomoc takovému dítěti spočívají v uspokojování základních životních potřeb včetně ubytování a v zajištění lékařské péče zdravotnickým zařízením, psychologické a jiné obdobné nutné pomoci (§ 42 odst. 1),
 - na výzvu orgánů sociálně-právní ochrany jsou státní orgány, zaměstnavatelé, další právnické osoby, zejména školy, školská, zdravotnická a jiná obdobná zařízení, fyzické osoby, pokud jsou zřizovateli škol a dalších zařízení a pověřené osoby povinni sdělit bezplatně (s výjimkou lékařských zpráv) údaje potřebné pro poskytnutí sociálně-právní ochrany nebrání-li tomu zvláštní právní předpis.

3.3 Zákon o rodině (zák. č. 94/1963 Sb.)

Zákon o rodině stanoví, že

- rodičovská zodpovědnost je souhrn práv a povinností při péči o osobu dítěte (o jeho zdraví, tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj) při zastupování nezletilého dítěte a při správě jeho jmění (§ 31 odst. 1),
- rodiče jsou povinni důsledně chránit zájmy dítěte, řídit jeho jednání a vykonávat nad ním dohled odpovídající stupni jeho vývoje. Mají právo užít přiměřených výchovných prostředků tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a jakkoli ohroženo jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj (§ 31 odst. 1),

- rodičovská zodpovědnost náleží oběma rodičům. Nenáleží však tomu, kdo nemá způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu nebo kdo byl zbaven rodičovské zodpovědnosti či jemuž byl její výkon pozastaven (§ 34),
- rodičovskou zodpovědnost lze přiznat i nezletilému rodiči staršímu šestnácti let, pokud má potřebné předpoklady pro výkon rodičovských práv a povinností (§ 34 odst. 3),
- brání-li rodiči ve výkonu rodičovské zodpovědnosti závažná překážka a vyžaduje-li to zájem dítěte, může soud výkon rodičovské zodpovědnosti pozastavit (§ 44),
- soud rodičovskou zodpovědnost omezí, nevykonává-li rodič řádně rodičovské povinnosti a vyžaduje-li to zájem dítěte (§ 44),

Soud rodiče rodičovské zodpovědnosti zbaví, zneužívá-li rodič její výkon nebo ji závažným způsobem zanedbává. Soud vždy posoudí, zda nejsou důvody pro zbavení rodičovské zodpovědnosti dopustil-li se rodič úmyslného trestného činu vůči dítěti či svého dítěte mladšího patnácti let ke spáchání trestného činu použil nebo byl spolupachatelem, návodcem či pomocníkem k trestnému činu spáchanému svým dítětem. Těmito rozhodnutími vyživovací povinnost rodičů vůči dítěti nezaniká (Hrušková, Králíčková, 1998).

3.4 Zákony týkající se o práv dítěte

Zákon o přestupcích (zák. č. 200/1990 Sb. ve znění pozdějších předpisů)

Tento zákon se týká takových činů jako je ponechání nezletilého dítěte bez dozoru, v nepřítomnosti poškodí nezletilý cizí majetek. Úmyslné ponížení lidské důstojnosti nezletilé osoby, nebo úmyslné nesplnění rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí atd. V těchto případech platí sankce peněžité pokuty ve výši 10 000 Kč až 20 000 Kč.

Trestní zákon (zákon č.140/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů)

U tohoto zákona bych jen zmínila některé paragrafy pro cíl mé práce důležité.

§ 215 týrání svěřené osoby, § 241 znásilnění, § 212 pohlavní zneužívání a § 288 ohrožení morálního stavu.

3.5 Přístupy k ochraně dítěte v zahraničí

Children Act 1989 (Zákon o dítěti)

Ve Velké Británii byl v roce 1989 přijat zákon o dětech, o kterém se u nás v odborných kruzích poměrně často s obdivem hovoří - zejména pokud jde o respektování přání dítěte a jeho pocitů. Britský zákon na rozdíl od našeho hned v prvním článku stanoví, že rozhoduje-li soud jakoukoli otázku ve vztahu k výchově dítěte nebo správě jeho majetku nebo dalších nároků z toho vzešlých, blahobyt dítěte je pro soud nejvyšší prioritou. Pro informaci a jako inspiraci pro naše zákonodárce si z něj dovoluji stručně citovat:

Při svém rozhodování má soud na zřeteli:

- přání a pocity dítěte s přihlédnutím k jeho věku a vývoji,
- jeho fyzické a emocionální potřeby a vzdělávání,
- pravděpodobný efekt změny okolností,
- jeho věk, pohlaví, původ a další znaky, které soud považuje za důležité,
- traumata, jimiž dítě trpělo nebo je v ohrožení, že jimi bude trpět,
- jak jsou jeho rodiče a další osoby, ve vztahu k nimž soud rozhoduje, schopni naplnit potřeby dítěte.

Pokud soud zvažuje, zda učinit jeden nebo více příkazů podle tohoto zákona, neučiní žádný, pokud nezváží, že vydání příkazu je pro dítě lepší než nevydání (Randák, 2007).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROJEKT VÝZKUMU

4.1 Cíl výzkumu

Cílem mého výzkumu je zjistit jaká je informovanost o problematice syndromu CAN u žáků druhého stupně ZŠ a pracovníků odboru sociálně-právní ochrany dětí v Uherském Hradišti.

Díličními cíli výzkumu je zjistit:

- a) zda jsou děti schopny posoudit co je týrání
- b) zda jsou děti schopny posoudit co je zneužívání
- c) zda jsou děti schopny posoudit co je zanedbávání
- d) zkušenosti respondentů s tělesnými tresty
- e) které případy nejčastěji řeší sociální pracovníce odboru sociálně-právní ochrany dětí

4.2 Metody výzkumu

Jako hlavní metodu výzkumu jsem použila dotazníkový výzkum a vedlejší metodou byl strukturovaný rozhovor se sociálními pracovníci.

Metody sběru dat a tvorba databáze

Faktografické údaje o respondentech a výroky respondentů jsem získala pomocí dotazníkové metody. Dotazníkové šetření jsem provedla osobně na 2. stupni ZŠ v Bílovicích. Respondentům byl předložen anonymní dotazník obsahující 16 položek:

položky uzavřené, například:

„Myslíš si, že rozumíš tomu, co je to týrání?”

A) ano, setkal(a) jsem se s tím

B) ano, ale nezažil(a) jsem to

C) ne, nikdy jsem tento pojem neslyšel(a)“,

položky *polouzavřené*, například:

„ Máš někoho, komu se můžeš vším svěřit (doma nebo i mimo domov)?

A) ano – uveď komu

.....

B) ne“,

položky *otevřené*, například:

„ Které projevy chování a jednání spolužáků považuješ za nejhorší?

.....

.

.....

“

položky *škálové*, například:

„Setkáváš se s tělesnými tresty?

Velmi často často někdy zřídka vůbec ne “.

Druhou část dotazníku tvoří otázky týkající se demografických údajů o žákovi. Ptám se na pohlaví, věk, domácnost .

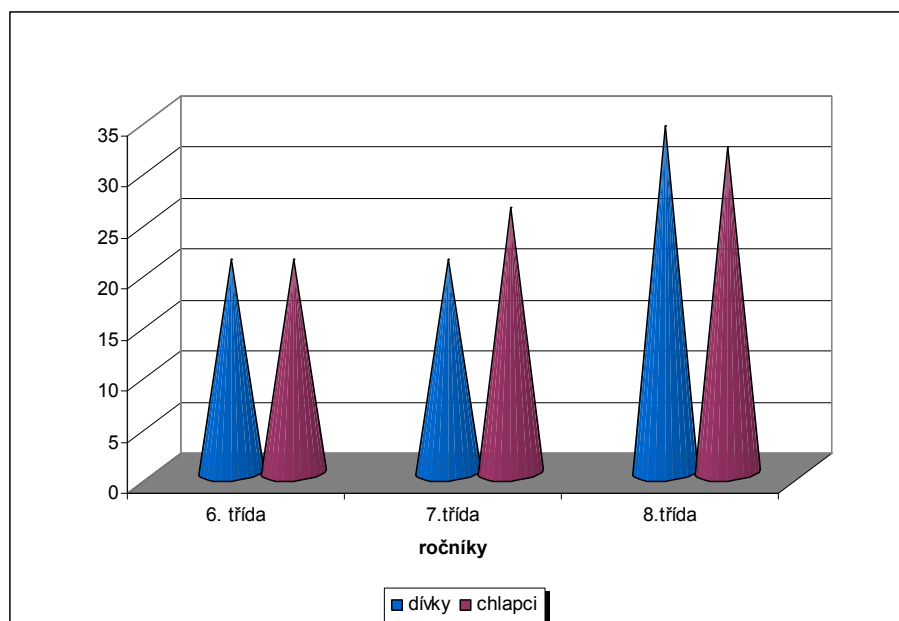
4.3 Podmínky výzkumu

Charakteristika vzorku zkoumaných osob

Výzkum jsem uskutečnila v prosinci 2008 na vzorku žáků 2. stupně ZŠ, kteří byli ochotni dotazník vyplnit ručně. Složení vzorku respondentů je zachyceno v tabulce 1, která vychází z první a čtvrté položky druhé části dotazníku.

Tabulka 1: Složení vzorku respondentů z hlediska věku a pohlaví

pohlaví	poměr respondentů						Celkem	
	6. třídy		7. třída		8. třída			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
dívky	21	13,5	21	13,5	34	22,0	76	49,0
chlapci	21	13,5	26	16,8	32	20,7	79	51,0
celkem	42	27,0	47	30,3	66	42,7	155	100,0

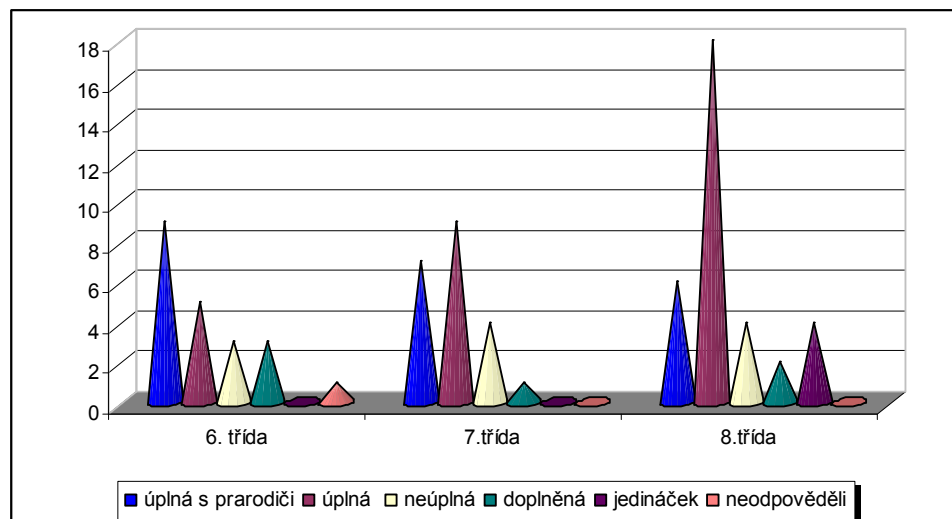

Graf č. 1: Poměr respondentů

Mezi respondenty převládají chlapci (51 %) nad dívkami (49 %). Nejméně respondentů je z šestých tříd chlapců (21) dívek (21). Většina respondentů je z osmých tříd.

Tabulka 2: Dívky žijící ve společné domácnosti

třídy	respondenti žijí ve společné domácnosti - dívky												celkem	
	úplná s prarodiči		úplná		neúplná		doplněná		jedináček		neodpověděli			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
6. třída	9	11,8	5	6,6	3	3,9	3	3,9	0	0,0	1	1,3	21	27,6
7. třída	7	9,2	9	11,8	4	5,3	1	1,3	0	0,0	0	0,0	21	27,6
8. třída	6	7,9	18	23,7	4	5,3	2	2,6	4	5,3	0	0,0	34	44,8
celkem	22	28,9	32	42,1	11	14,5	6	7,9	4	5,3	1	1,3	76	100,0

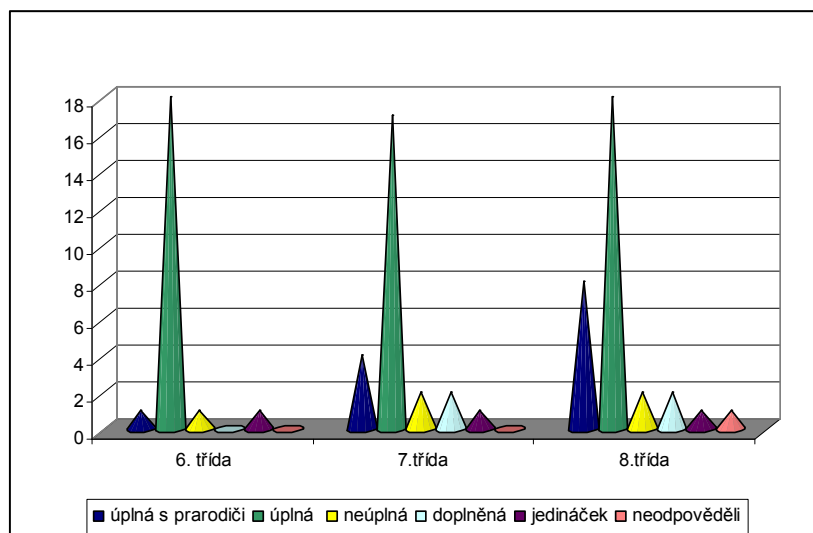

Graf č. 2 : Dívky žijící ve společné domácnosti

Z výše uvedené tabulky 2 vyplývá, že většina respondentů žije v úplné rodině (42,1 %). Další početnou skupinu tvoří respondenti žijící v úplné rodině s prarodiči (28,9 %), což na vesnici není tak neobvyklé.

Tabulka 3: Chlapci žijící ve společné domácnosti

třídy	respondenti žijí ve společné domácnosti – chlapci												celkem	
	úplná s prarodiči		úplná		neúplná		doplněná		jedináček		neodpověděli			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
6. třída	1	1,3	18	22,7	1	1,3	0	0,0	1	1,3	0	0,0	21	26,6
7. třída	4	5,1	17	21,5	2	2,5	2	2,5	1	1,3	0	0,0	26	32,9
8. třída	8	10,2	18	22,7	2	2,5	2	2,5	1	1,3	1	1,3	32	40,5
celkem	13	16,6	53	66,9	5	6,3	4	5,0	3	3,9	1	1,3	79	100,0

Graf č. 3: Chlapci žijící ve společné domácnosti

Tabulka 3 znázorňuje odpovědi respondentů. Z následujících hodnot vyplývá, že nejvíce respondentů žije v úplné rodině (66,9 %). V úplné rodině s prarodiči žije (16,6 %) chlapců, z osmých tříd je to (10,2 %).

Administrace dotazníku

Dotazníkové šetření jsem prováděla osobně za pomoci zástupkyně ředitele na 2. stupni ZŠ. Dotazník jsem uzpůsobila respondentům, aby jim byl srozumitelný, aby byl krátký a zároveň zjišťoval vše co pro svou práci potřebuji.

Součástí úvodu dotazníku byly pokyny pro způsob vyplnění dotazníku, respondenti byli ujisti o anonymitě a vědeckovýzkumném účelu dotazníku. Byli požádáni o pravdivé vyplnění všech položek.

Návratnost dotazníků byla 100 %. Díky tomu, že jsem šetření prováděla osobně.

4.4 Otázky výzkumu a pracovní hypotézy

Pro výzkum zaměřující se na syndrom týraného a zanedbávaného dítěte, jsme formulovali následující hypotézy:

Problém 1:

Jsou rozdíly mezi chlapci 6. a 8. tříd ve zkušenosti s tělesnými tresty?

Hypotéza (H1):

Zkušenosti chlapců 6. a 8. tříd ZŠ s tělesnými tresty se liší.

Problém 2:

Jsou rozdíly ve výkladu pojmu zanedbávání u dívek 6. a 8. tříd ZŠ?

Hypotéza (H2):

Ve výkladu pojmu zanedbávání dětí jsou rozdíly mezi dívkami 6. a 8. tříd ZŠ.

Problém 3:

Jsou rozdíly v chápání pojmu zneužívání dětí u chlapců 6. a 7. tříd ZŠ?

Hypotéza (H3):

V chápání pojmu zneužívání dětí jsou výrazné rozdíly mezi chlapci 6. a 7. třídy ZŠ.

Problém 4:

Zda se liší zkušenosti s šikanou ve škole u žáků 6. a 8. tříd ZŠ?

Hypotéza (H4):

Zkušenosti žáků 6. a 8. tříd s šikanou ve škole se liší.

Problém 5:

Jsou rozdíly mezi žáky 6. a 8. tříd v přijetí tělesného trestu od rodičů jako oprávněného?

Hypotéza (H5):

Mezi žáky 6. a 8. tříd jsou rozdíly v přijetí tělesného trestu od rodičů oprávněné.

5 FREKVENČNÍ A DISTRIBUČNÍ ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT

5.1 METODA DOTAZNÍKU

Uspořádáno podle položek v dotazníku

K položce 1

Zjišťovala jsem jejich porozumění termínu týrání dětí .Nabízím alternativu odpovědí.

Myslíš si, že rozumíš tomu, co je to týrání dětí?

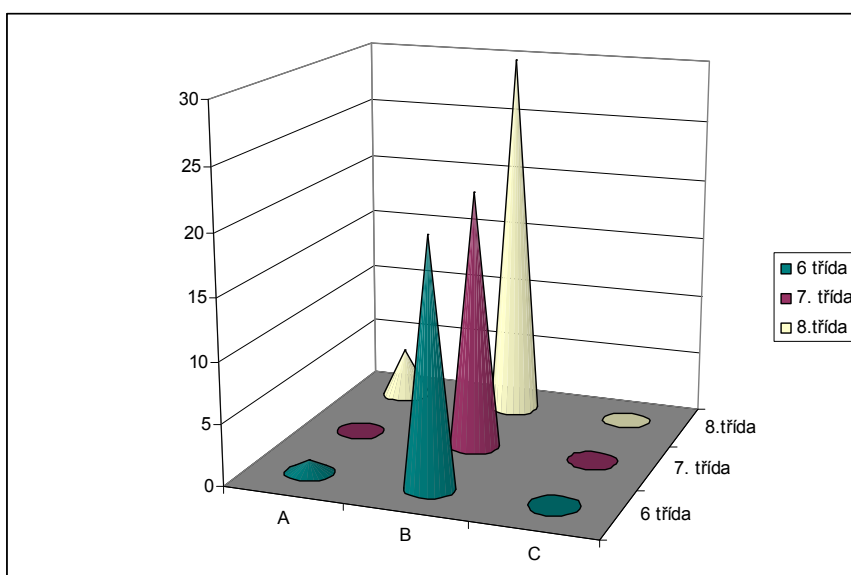
A) ano, setkal(a) jsem se s tím

B) ano, ale nezažil(a) jsem to

C) ne, nikdy jsem tento pojem neslyšel(a)

Tabulka 4a: Položka 1- dívky

třídy	Položka 1- dívky						celkem	
	A		B		C		počet	%
	počet	%	Počet	%	Počet	%		
6. třída	1	1,3	20	26,3	0	0,0	21	27,6
7. třída	0	0,0	21	27,6	0	0,0	21	27,6
8. třída	4	5,3	30	39,5	0	0,0	34	44,8
celkem	5	6,6	70	93,4	0	0,0	76	100,0

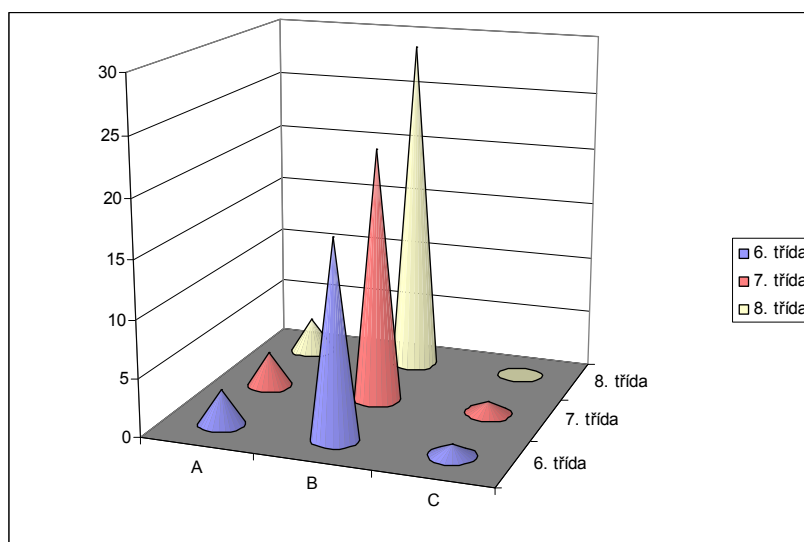

Graf č. 4: Položka 1- dívky

Tabulka 4a znázorňuje odpovědi respondentů (dívek) na položku 1 : 93,4 % dívek odpovědělo, ano rozumím tomu co je týrání dětí, ale nezažila jsem to. 6,6 % dívek odpovědělo, ano rozumím tomu co je týrání dětí, setkala jsem se s tím.

Tabulka 4b: Položka 1- chlapci

třídy	Položka 1- chlapci						celkem	
	A		B		C		počet	
	počet	%	Počet	%	Počet	%		
6. třída	3	3,8	17	21,5	1	1,3	21	26,5
7. třída	3	3,8	22	27,8	1	1,3	26	33,0
8. třída	3	3,8	29	36,7	0	0,0	32	40,5
celkem	9	11,4	68	86,0	2	2,6	79	100,0

Graf č. 5: Položka 1 – chlapci

Tabulka 4b znázorňuje odpovědi respondentů (chlapci) na položku 1: 86 % chlapců odpovědělo, ano rozumím tomu co je týrání dětí, ale nezažil jsem to. 11,4 % chlapců odpovědělo, ano rozumím tomu co je týrání dětí, setkal jsem se s tím.

Je tedy patrné, že odpovědi dívek a chlapců se výrazně neliší. Pouze v tom, že 2,6 % chlapců odpovědělo, že nikdy tento výraz neslyšeli.

K položce 2

Zjišťovala jsem, zda děti rozumí tomu, co je zanedbávání a zneužívání.

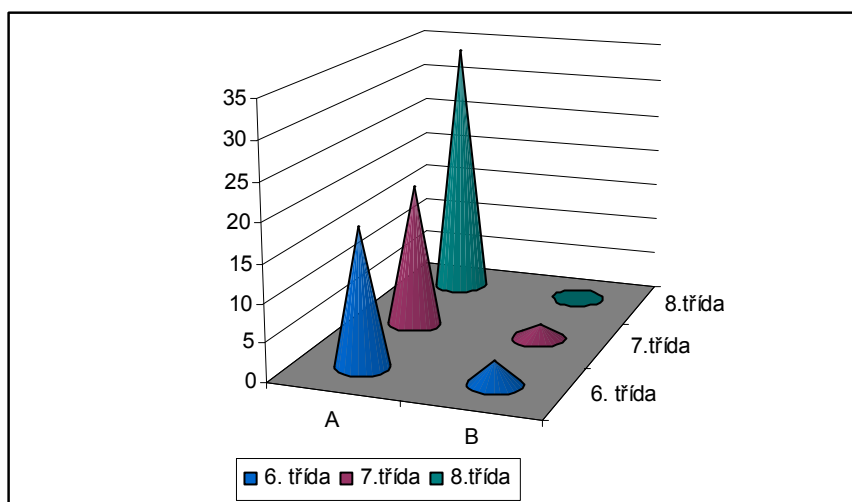
Myslíš si, že rozumíš tomu, co je zanedbávání a zneužívání dětí?

A) ano

B) ne

Tabulka 5a: Zneužívání a zanedbávání – dívky

třídy	Položka 2- dívky				celkem	
	A		B		počet	%
	počet	%	počet	%		
6. třída	18	24,0	3	3,0	21	28,0
7. třída	19	25,2	2	2,6	20	26,6
8. třída	34	45,2	0	0,0	34	45,2
celkem	71	94,4	5	5,6	75	100,0

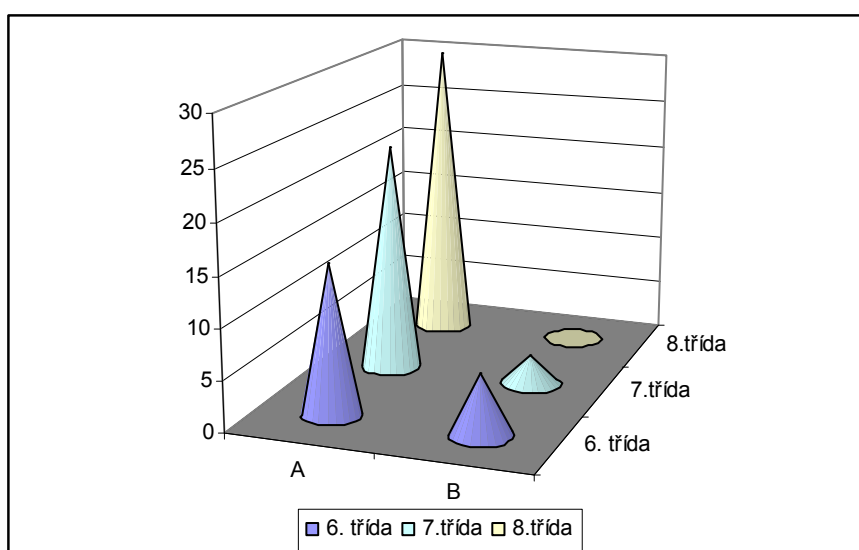

Graf č. 6: Zneužívání a zanedbávání - dívky

Tabulka 5a znázorňuje odpovědi dívek na položku 2: 94,4 % dívek odpovědělo kladně, 5,6 % dívek odpovědělo záporně. Tedy 100 % dívek z osmých tříd odpovědělo kladně.

Tabulka 5b: Zneužívání a zanedbávání - chlapci

třídy	Položka 2- chlapci				celkem	
	A		B		počet	%
	počet	%	počet	%		
6. třída	15	19,5	6	7,6	21	27,2
7. třída	23	29,9	3	4,0	26	33,8
8. třída	30	39,0	0	0,0	30	39,0
celkem	68	88,4	9	11,6	77	100,0

Graf č. 7: Zneužívání a zanedbávání – chlapci

Tabulka 5b znázorňuje následující odpovědi: 88,4 % chlapců odpovědělo kladně, 11,6 % odpovědělo záporně a 2 chlapci neodpověděli. 100 % chlapců z osmých tříd odpovědělo kladně. Je tedy patrné, že odpovědi dívek a chlapců se příliš neliší.

K položce 3

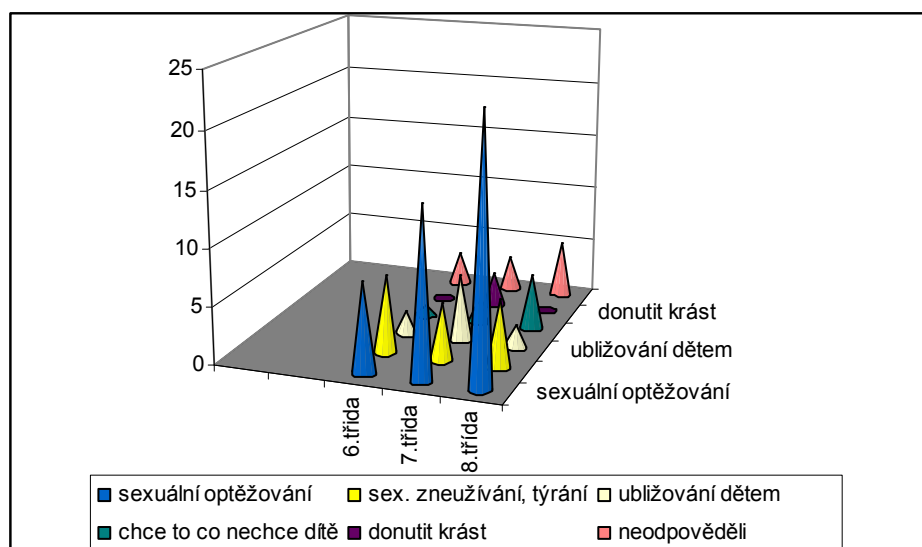
Zjišťovala jsem, co si děti dokáží pod pojmem zneužívání dětí představit.

Co si představuješ pod pojmem zneužívání dětí?

(otevřená otázka, znázorním tedy četnosti odpovědí)

Tabulka 6a: Zneužívání dětí – dívky

četnost odpovědí	položka 3 - dívky						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída		počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%		
sexuální obtěžování	8	8,3	15	15,6	23	24,0	46	48,0
sex. zneužívání, týrání	7	7,3	5	5,2	6	6,3	18	18,8
ubližování dětem	2	2,1	6	6,3	2	2,1	10	10,4
chce to co nechce dítě	1	1,0	2	2,1	5	5,2	8	8,3
donutit krást	0	0,0	3	3,1	0	0,0	3	3,1
neodpověděli	3	3,1	3	3,1	5	5,2	11	11,4
celkem	21	21,8	34	35,4	41	42,8	96	100,0

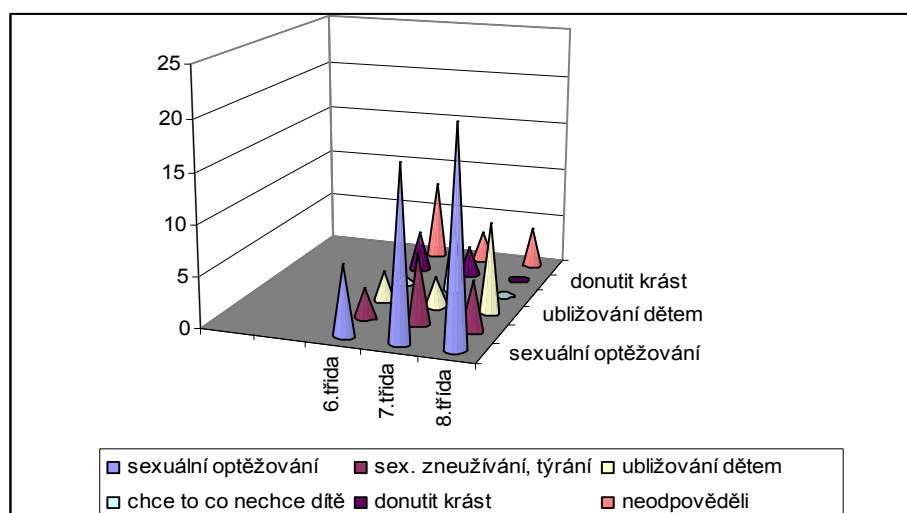

Graf č. 8: Dívky – zneužívání dětí

Výše uvedená tabulka 6a znázorňuje četnosti odpovědí (dívek): 48 % dívek si myslí, že zneužívání dětí je sexuální obtěžování, 18,8 % sexuální zneužívání, týrání a 10,4 % ubližování dětem. 10 % dívek na tuto otázku neodpovědělo.

Tabulka 6b: Zneužívání dětí – chlapci

četnost odpovědí	položka 3 - chlapci						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída		počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%		
sexuální obtěžování	7	6,6	17	16,2	21	20,0	45	42,9
sex. zneužívání, týrání	3	2,8	7	6,6	5	4,8	15	14,3
ubližování dětem	3	2,8	3	2,8	9	8,8	15	14,3
chce to co nechce dítě	1	1,0	7	6,6	0	0,0	8	7,6
donutit krást	4	3,8	3	2,8	0	0,0	7	6,6
neodpověděli	8	7,8	3	2,8	4	3,8	15	14,3
celkem	26	24,8	40	37,8	39	37,4	105	100,0

Graf č. 9: Chlapci- zneužívání dětí

Tabulka 6b znázorňuje následující odpovědi: 42,9 % chlapců si myslí, že zneužívání dětí je sexuální obtěžování, 14,3 % sexuální zneužívání, týrání a ubližování dětem. 14,3 % neodpovědělo.

Odpovědi chlapců a dívek se příliš neliší.

K položce 4

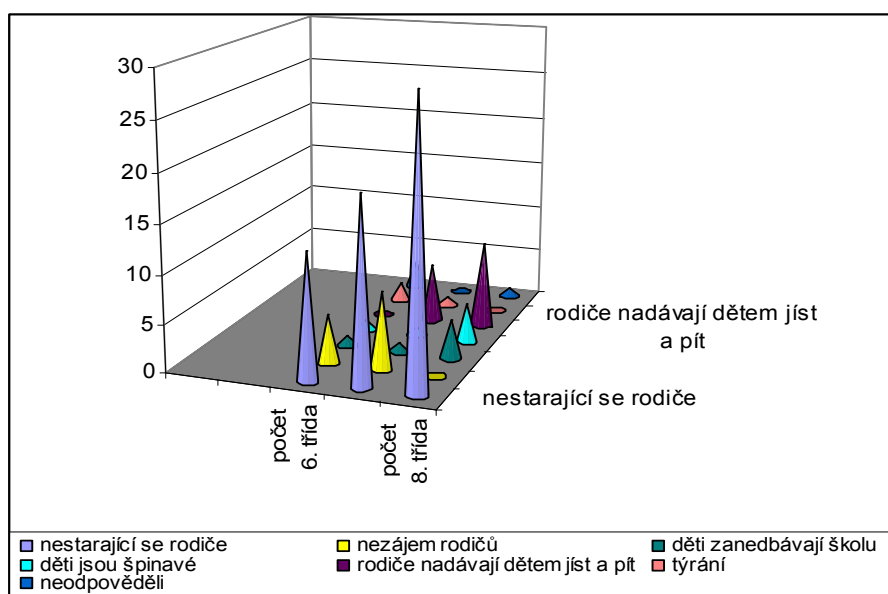
Zjišťovala jsem, co si děti představují pod pojmem zanedbávání dětí.

Co si představuješ pod pojmem zanedbávání dětí?

(otevřená otázka, znázorním tedy četnosti odpovědí)

Tabulka 7a: Zanedbávání dětí - dívky

četnost odpovědí	položka 4 - dívky						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída		počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%		
nestarající se rodiče	13	12,0	19	17,7	29	26,8	61	56,7
nezájem rodičů	5	4,8	8	7,4	0	0,0	13	12,0
děti zanedbávají školu	1	0,9	1	0,9	4	3,7	6	5,5
děti jsou špinavé	1	0,9	1	0,9	4	3,7	6	5,5
rodiče nedávají dětem jíst a pít	0	0,0	6	5,5	9	8,4	15	13,9
týrání	2	1,8	1	0,9	0	0,0	3	2,7
neodpověděli	3	2,7	0	0,0	1	0,9	4	3,7
celkem	25	23,1	36	33,3	47	43,5	108	100,0

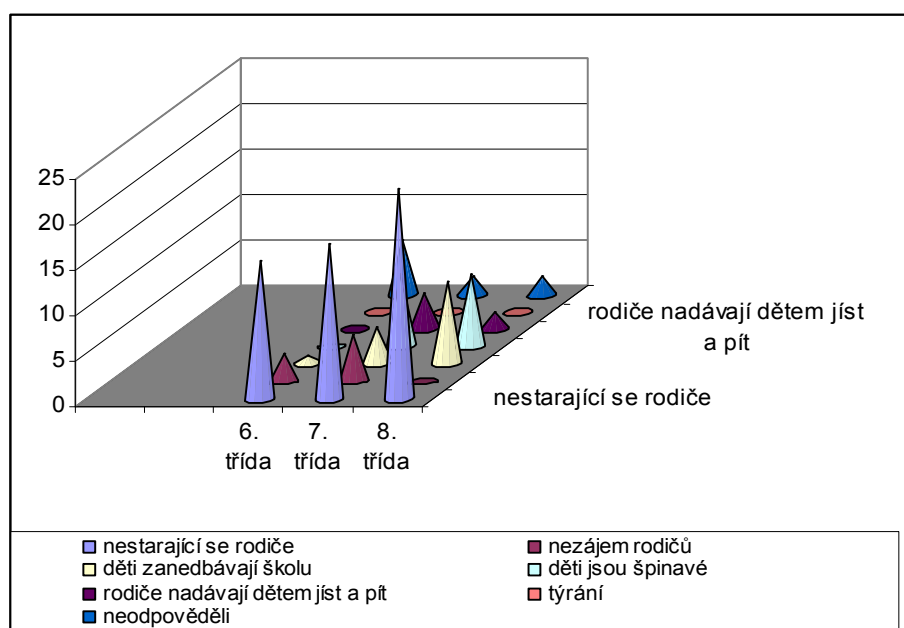

Graf č. 10: Dívky – zanedbávání dětí

Výše uvedená tabulka 7a znázorňuje četnosti odpovědí dívek na položku 4: 56,7 % dívek si pod pojmem zanedbávání dětí představuje nestarající se rodiče, dále 13,9 % dívek si myslí, že je to takové chování rodičů, kdy dětem nedávají jíst a pít a to poměrem 5,5 % dívek ze 7. tříd a 8.4 % dívek z osmých tříd. Dále je to například nezájem rodičů 12 % nebo děti zanedbávající školu a děti jsou špinavé 5,5 %.

Tabulka 7b: Zanedbávání dětí – chlapci

četnost odpovědí	položka 4 - chlapci						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
nestarající se rodiče	15	13,8	17	15,6	23	21,1	55	50,5
nezájem rodičů	3	2,7	5	4,6	0	0,0	8	7,3
děti zanedbávají školu	1	0,9	4	3,7	9	8,4	14	12,9
děti jsou špinavé	0	0,0	8	7,3	8	7,3	16	14,6
rodiče nedávají dětem jíst a pít	0	0,0	4	3,7	2	1,8	6	5,5
týrání	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
neodpověděli	6	5,5	2	1,8	2	1,8	10	9,2
celkem	25	22,9	40	36,7	44	40,4	109	100,0

Graf č. 11: Chlapci- zanedbávání dětí

Tabulka 7b prezentuje četnosti odpovědí chlapců na položku 4: 50,5 % chlapců si myslí, že zanedbávání je takové chování rodičů, kdy se o děti nestarají. 14,6 % děti jsou špinavé a to poměrem 7,3 % chlapců ze 7. tříd i 8. tříd. 12,9 % děti zanedbávají školu. 9,2 % chlapců neodpovědělo.

Odpovědi se liší pouze v tom, že dívky 13,9 % si uvědomuje, že sem patří i to, dát dětem jíst a pít. Chlapci odpověděli jen z 5,5 %.

K položce 5

Zjišťovala jsem, zda se děti někdy setkaly s šikanou.

Setkal(a) ses někdy s šikanou?

A) ano, byl(a) jsem sám(a) obětí

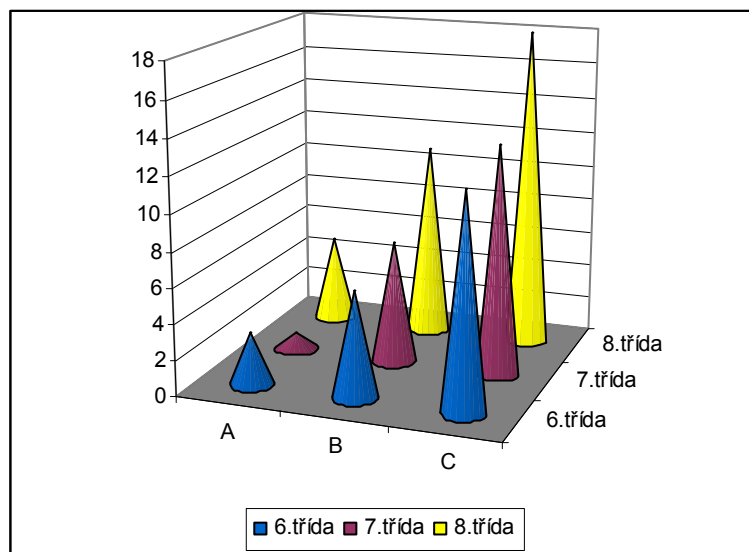
B) ano, viděl(a) jsem jak ubližují spolužákovi/spolužačce

C) ne, ale slyšel(a) jsem o tom

D) ne, nevím co to je

Tabulka 8a: Šikana – dívky

třídy	Položka 5 - dívky								celkem	
	A		B		C		D			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
6. třída	3	4,0	6	7,9	12	15,8	0	0,0	21	27,6
7. třída	1	1,3	7	9,2	13	17,1	0	0,0	21	27,6
8. třída	5	6,5	11	14,5	18	23,7	0	0,0	34	44,8
celkem	9	11,8	24	31,6	43	56,6	0	0,0	76	100,0

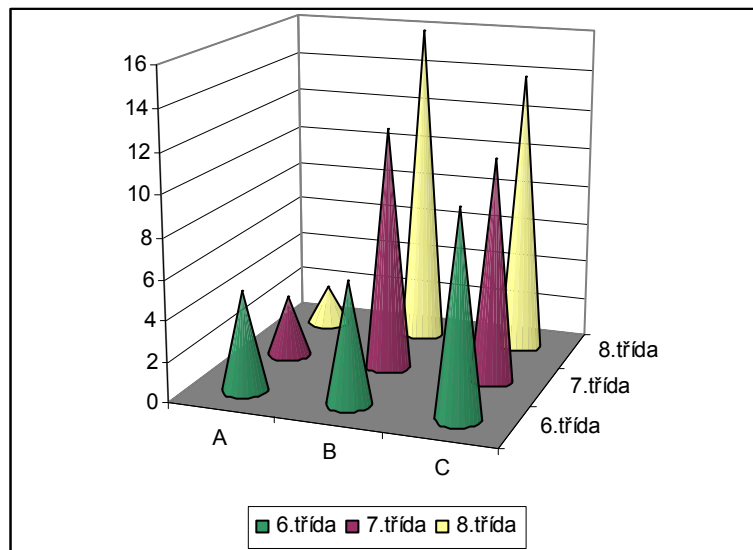

Graf č. 12: Šikana- dívky

Tabulka 8a znázorňuje výše uvedené odpovědi: 56,6 % dívek se s šikanou nesetkaly, ale slyšely o ní. 31,6 % dívek se setkalo s šikanou, viděly jak ubližují spolužákovi/spolužačce. 11,8 % dívek byly samy obětí šikany, a to 4 % z 6.třídy, 1,3 % ze 7.třídy, 6,5 % z 8. třídy.

Tabulka 8b: Šikana – chlapci

třídy	Položka 5 - chlapci								celkem	
	A		B		C		D			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
6. třída	5	6,7	6	8,1	10	13,5	0	0,0	21	28,3
7. třída	3	4,1	12	16,2	11	14,9	0	0,0	21	28,3
8. třída	2	2,7	16	21,6	14	18,9	0	0,0	32	43,4
celkem	10	13,5	34	45,9	35	47,3	0	0,0	74	100,0

Graf č. 13: Šikana – chlapci

V tabulce 8b jsou zaznamenány odpovědi chlapců na otázku, zda se setkali s šikanou. 47,3 % chlapců se s šikanou neseťkalo, ale slyšeli o ní. 45,9 % chlapců se s šikanou setkalo, viděli jak ubližují spolužákovi/spolužačce a to nejvíce v 8.třídě 21,6 %. 13,5 % byli sami obětí šikany, nevíce v 6.třídě 6,7 %.

Odpovědi dívek a chlapců si liší v tom, že chlapci byli svědky šikany z 45,9 % dívky z 31,6 %. Děti mají vysoké povědomí o tom, co šikana je.

K položce 6

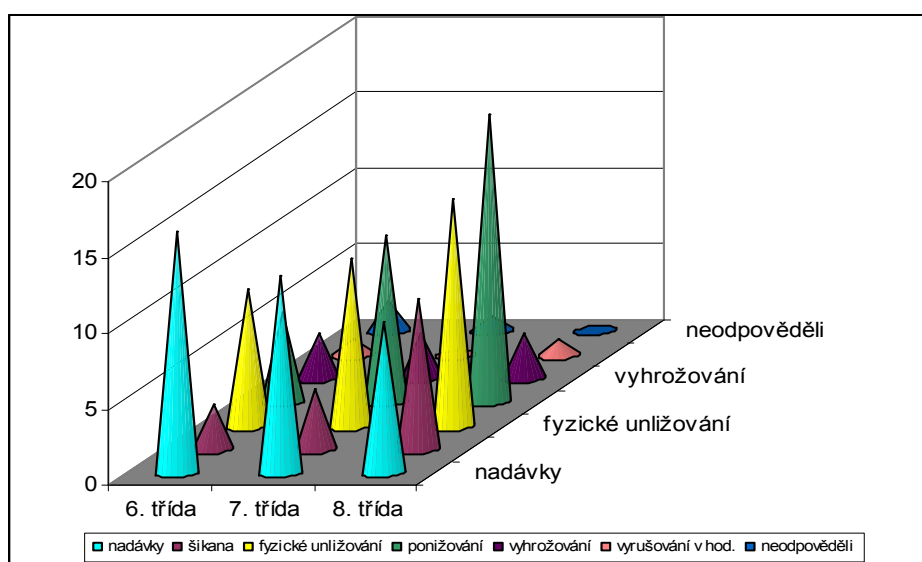
Zjišťuji, jaké projevy chování spolužáků děti považují za nejhorší.

Které projevy chování a jednání spolužáků považuješ za nejhorší?

(otevřená otázka, znázorním tedy četnosti odpovědí)

Tabulka 9a: Projevy chování spolužáků – dívky

četnost odpovědí	Položka 6 - dívky						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída		počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%		
nadávky	16	11,3	13	9,2	10	7,1	39	27,8
šikana	3	2,1	4	2,8	10	7,1	17	12,0
fyzické ubližování	9	6,3	11	7,8	15	10,6	35	24,8
ponižování	6	4,2	11	7,8	19	13,5	36	25,5
vyhrožování	3	2,1	3	2,1	3	2,1	9	6,3
vyrušování v hod.	1	0,7	0	0,0	1	0,7	2	1,5
neodpověděli	2	1,5	1	0,7	0	0,0	3	2,1
celkem	40	28,2	43	30,4	58	41,1	141	100,0

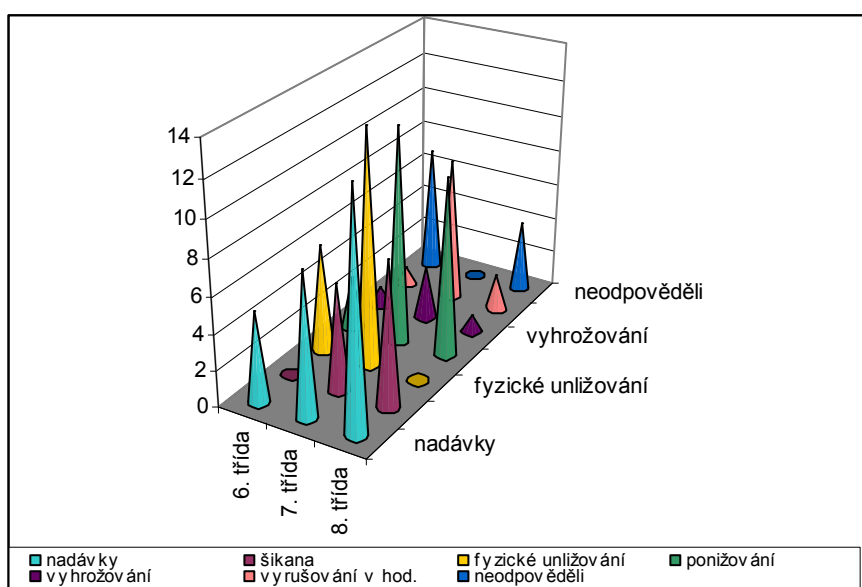

Graf č. 14: Chování a jednání spolužáků – dívky

Výše uvedená tabulka 9a znázorňuje následující odpovědi dívek: 27,8 % dívek za nejhorší projevy chování a jednání spolužáků považuje nadávky, z 24,8 % šikanu, z 25,5 % ponižování .

Tabulka 9b: Projevy chování spolužáků – chlapci

četnost odpovědí	položka 6 - chlapci						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída		počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%		
nadávky	5	4,4	8	7,1	13	11,3	26	23,4
šikana	0	0,0	6	5,4	8	7,2	14	12,6
fyzické ubližování	6	5,4	13	11,7	0	0,0	19	17,2
ponižování	3	2,7	12	10,8	10	9,9	25	22,5
vyhrožování	1	0,9	3	2,7	1	0,9	5	4,5
vyrušování v hod.	1	0,9	8	7,1	2	2,7	11	9,9
neodpověděli	7	6,2	0	0,0	4	3,6	11	9,9
celkem	23	20,5	50	44,8	38	34,7	111	100,0

Graf č. 15: Chování a jednání spolužáků – chlapci

Tabulka 9b prezentuje četnosti odpovědí chlapců: 23,4 % chlapců pokládá za nejhorší projevy chování a jednání spolužáků nadávky nejvíce ze 11,3% v 8. třídě. Dále 22,5 % ponižování nejvíce z 11,7 % ze 7. tříd, a 17,2 % fyzické ubližování a to zejména chlapci ze 7. tříd.

Odpovědi chlapců a dívek se příliš neliší obě skupiny pokládají za nejhorší projevy chování nadávky, ponižování, šikanu a fyzické ubližování.

K položce 7

Zjišťuji, zda děti svým rodičům důvěřují.

Máš důvěru ke svým rodičům?

A) ano, důvěřuji jim

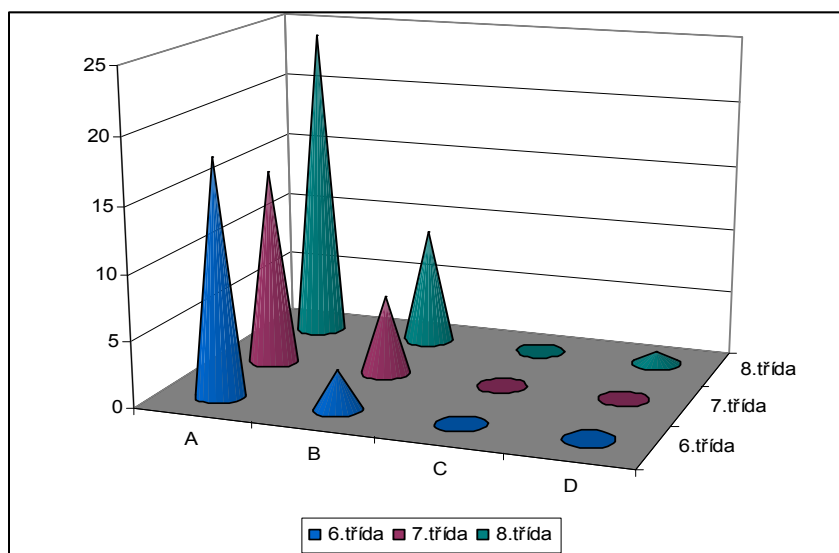
B) ano, ale nespěruji se rodičům

C) ne, nemají na mne čas

D) ne, nezajímám je

Tabulka 10a: Důvěra k rodičům – dívky

třída	Položka 7- dívky								celkem	
	A		B		C		D			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
6. třída	18	23,7	3	3,9	0	0,0	0	0,0	21	27,6
7. třída	15	19,7	6	7,9	0	0,0	0	0,0	21	27,6
8. třída	24	31,6	9	11,9	0	0,0	1	1,3	34	44,8
celkem	57	75,0	18	23,7	0	0,0	1	1,3	76	100,0

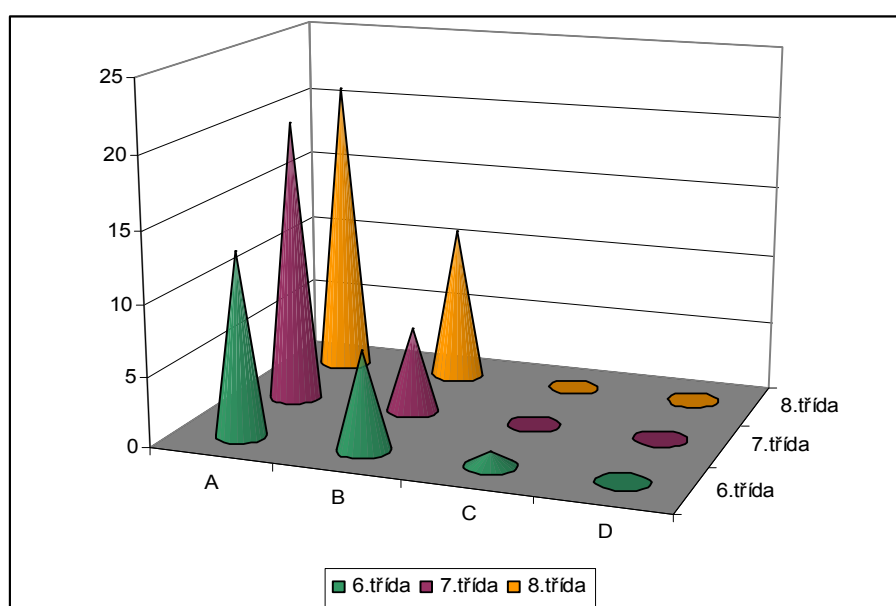

Graf č. 16: Dívky- důvěra k rodičům

Výše uvedená tabulka 10a prezentuje odpovědi, týkající se důvěry k rodičům: Z tabulky vyplývá, že 75 % dívek rodičům důvěruje, 23,7 % dívek sice rodičům důvěruje, ale nespěruje se jim. Jen jedna dívka odpověděla, že rodičům nedůvěruje, protože nemají o ni zájem.

Tabulka 10b: Důvěra k rodičům – chlapci

třídy	Položka 7- chlapci								celkem	
	A		B		C		D			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
6. třída	13	16,4	7	8,9	1	1,3	0	0,0	21	26,5
7. třída	20	25,3	6	7,6	0	0,0	0	0,0	26	33,0
8. třída	21	26,6	11	13,9	0	0,0	0	0,0	32	40,5
celkem	54	68,3	24	30,4	1	1,3	0	0,0	79	100,0

Graf č. 17: Chlapci – důvěra k rodičům

Tabulka 10b prezentuje odpovědi chlapců na otázku, zda důvěřují rodičům: 68,3 % chlapců rodičům důvěřuje, 30,4 % chlapců rodičům důvěřuje, ale nesvěřuje se jim. Jen jeden chlapec odpověděl, že rodičům nedůvěřuje, protože na něj nemají čas.

Odpovědi dívek a chlapců se téměř neliší.

K položce 8

Zjišťuji, komu se děti mohou svěřit.

Máš někoho, komu se můžeš se vším svěřit (doma nebo i mimo domov)?

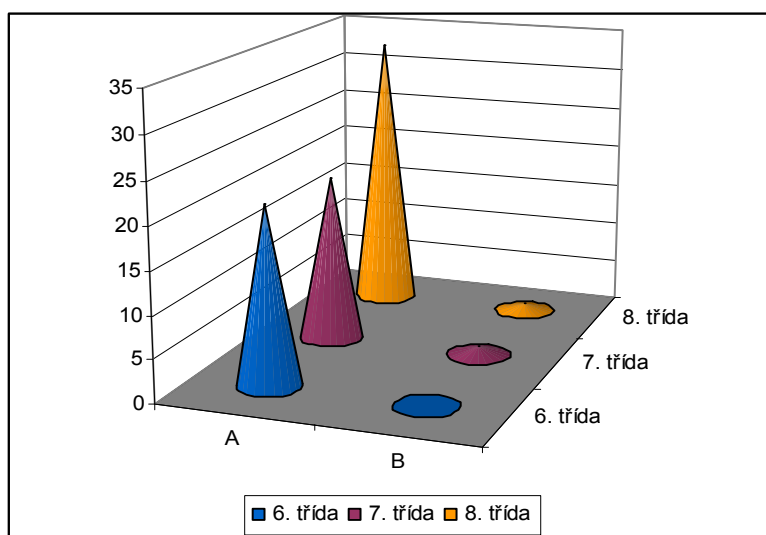
A) ano – uveď komu

B) ne

(polouzavřená otázka, znázorním i četnost odpovědí u možnosti A)

Tabulka 11a: Důvěra - dívky

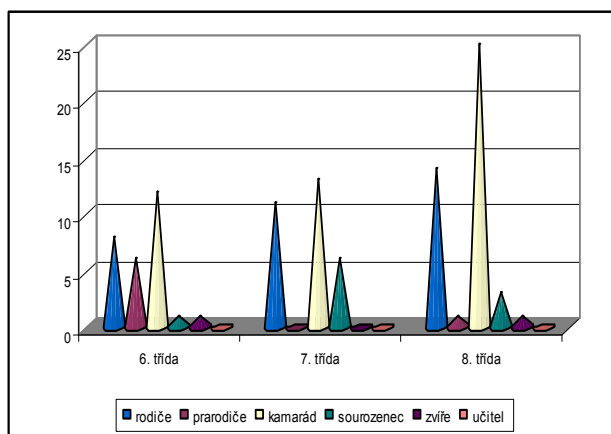
třídy	Položka 8- dívky				celkem	
	A		B		počet	%
	počet	%	počet	%		
6. třída	21	27,6	0	0,0	21	27,6
7. třída	20	26,3	1	1,3	21	27,6
8. třída	33	43,4	1	1,3	34	44,8
celkem	74	97,3	2	2,6	76	100,0

Graf č. 18: Důvěra-dívky

Tabulka 11b: Četnost odpovědí – dívky

četnost odpovědí	odpověď A - dívky						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
rodiče	8	7,9	11	10,9	14	13,8	33	32,7
prarodiče	6	5,9	0	0,0	1	1,0	7	6,9
kamarád	12	11,9	13	12,9	25	24,8	50	49,5
sourozenec	1	1,0	6	5,9	2	2,0	9	8,9
zvíře	1	1,0	0	0,0	1	1,0	2	2,0
učitel	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
celkem	28	27,7	30	29,7	43	42,5	101	100,0

Graf č. 19: Četnost odpovědí - dívek

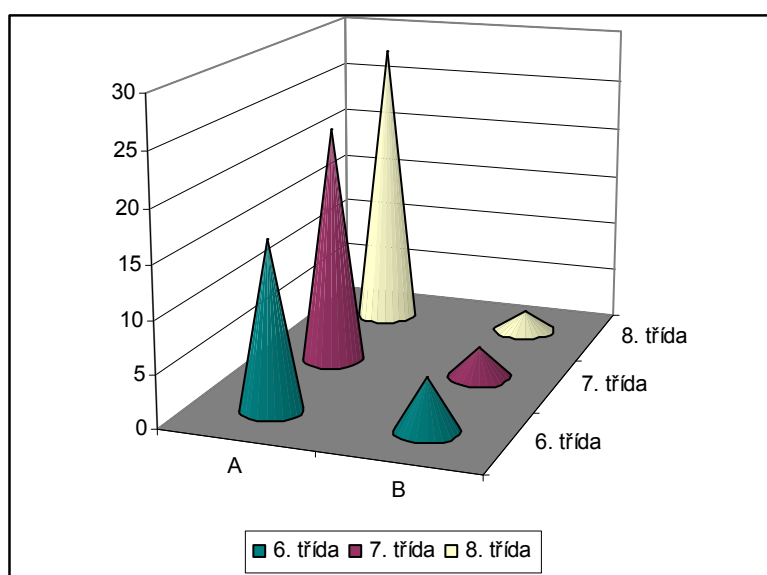
Výše uvedená tabulka 11a znázorňuje odpovědi dívek: 97,3 % dívek odpovědělo, že má někoho, komu může důvěřovat, 2,7 % dívek nikoho nemá.

Tabulka 11b představuje četnost odpovědí dívek: 49,5 % dívek má důvěru v kamaráda/kamarádku, 32,7 % důvěřuje rodičům, 8,9 % důvěřuje sourozencům. 6,9 % důvěřuje prarodičům.

Tabulka 12a: Důvěra – chlapci

třídy	Položka 8-chlapci				celkem	
	A		B		počet	%
	počet	%	počet	%		
6. třída	16	20,8	5	6,5	21	27,0
7. třída	23	29,8	3	4,0	26	33,0
8. třída	28	36,4	2	2,5	30	40,0
celkem	67	87,0	10	13,0	77	100,0

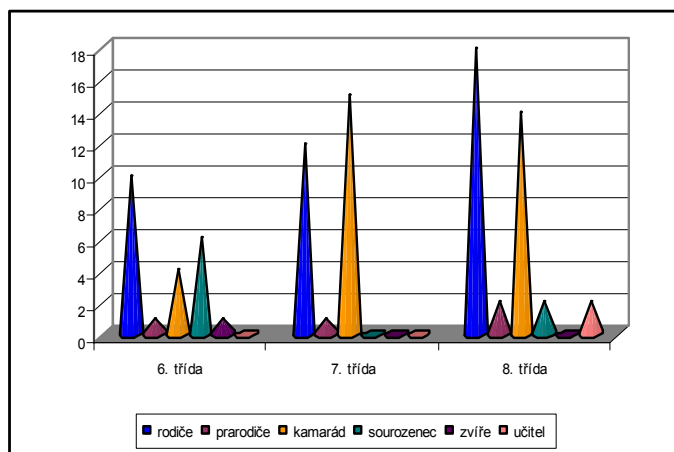
2 neodpověděli

Graf č. 20: Důvěra – chlapci

Tabulka 12b: Četnost odpovědí – chlapci

četnost odpovědí	odpověď A - chlapci						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída		počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%		
rodiče	10	11,7	12	13,7	18	20,3	40	45,3
prarodiče	1	1,1	1	1,1	2	2,7	4	4,4
kamarád	4	4,4	15	17,0	14	15,8	33	37,5
sourozenec	6	6,7	0	0,0	2	2,7	8	9,0
zvíře	1	1,1	0	0,0	0	0,0	1	1,1
učitel	0	0,0	0	0,0	2	2,7	2	2,7
celkem	22	25,0	28	31,8	38	44,2	88	100,0

Graf č. 21: Četnost odpovědí – chlapci

Tabulka 12a zachycuje četnost odpovědí chlapců: 87 % chlapců, odpovědělo, že má někoho, komu může důvěřovat, ale 13 % chlapců nemá nikoho komu může důvěřovat.

Tabulka 12b představuje konkrétní četnosti odpovědí: 45,3 % důvěřuje rodičům, 37,5 % důvěřují kamarádovi 9 % důvěřuje sourozenci a 4,4 % prarodičům.

Odpovědi dívek a chlapců se liší tím, že chlapci uvedli, že z 2,7 % důvěřují učitelům. Chlapci více důvěřují rodičům než dívky. Kdežto dívky více důvěřují kamarádce.

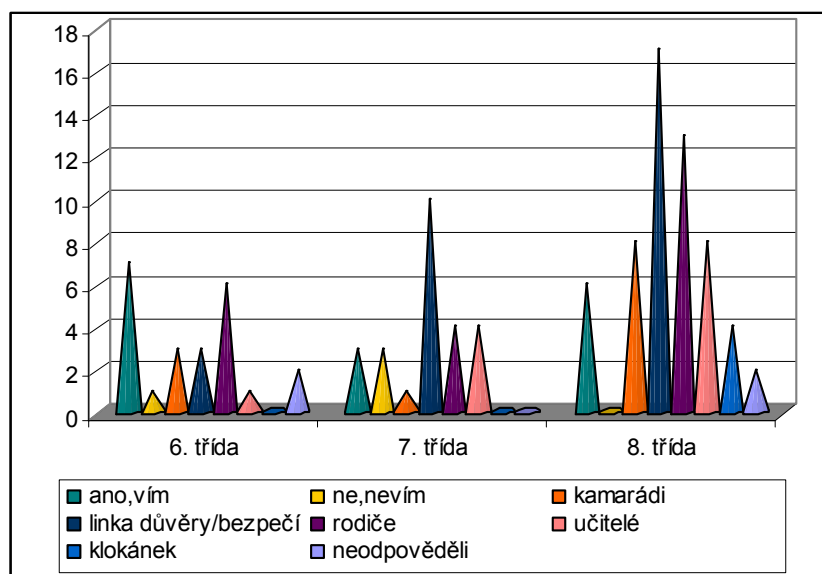
K položce 9

Zjišťuji, zda děti ví, kam se mohou obrátit, když potřebují pomoc.

Víš, kam se můžeš obrátit, když máš problém nebo potřebuješ pomoc?
(otevřená otázka, znázorním tedy četnosti odpovědí).

Tabulka 13a: Když potřebují pomoc- dívky

četnost odpovědí	položka 9 - dívky						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
ano, vím	7	6,6	3	2,8	6	5,6	16	15,1
ne, nevím	1	1,0	3	2,8	0	0,0	4	3,8
kamarádi	3	2,8	1	1,0	8	7,5	12	11,3
linka důvěry/bezpečí	3	2,8	10	9,4	17	16,0	30	28,3
rodiče	6	5,6	4	3,8	13	12,2	23	21,7
učitel	1	1,0	4	3,8	8	7,5	13	12,2
klokánek	0	0,0	0	0,0	4	3,8	4	3,8
neodpověděli	2	2,0	0	0,0	2	2,0	4	3,8
celkem	23	21,8	25	23,6	58	54,6	106	100,0

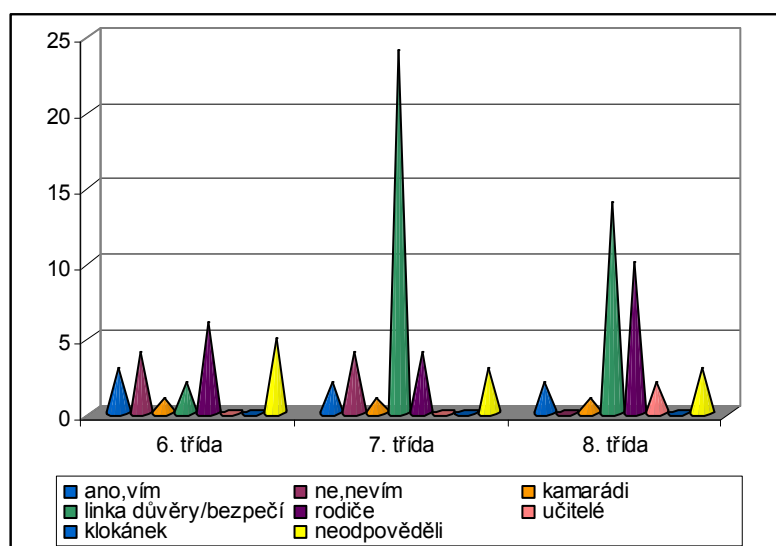

Graf č. 22: Když dívky potřebují pomoc

Tabulka 13a znázorňuje četnost odpovědí dívek: Dívky nejvíce odpověděly, když by potřebovaly pomoc z 28,3 %, tak by se obrátily na linku důvěry/bezpečí a to 16 % dívků z 8. třídy, 9,4 % dívků z 7. třídy a pouze z 2,8 % dívků z 6. třídy. 21,7 % na rodiče, 12,2 % na učitele, a to nejvíce dívky z 8. třídy a 11,3 % dívek by se obrátilo na kamarády.

Tabulka 13b: Když potřebují pomoc- chlapci

četnost odpovědí	položka 9 - chlapci						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
ano,vím	3	3,3	2	2,2	2	2,2	7	7,7
ne, nevím	4	4,4	4	4,4	0	0,0	8	8,8
kamarádi	1	1,1	1	1,1	1	1,1	3	3,3
linka důvěry/bezpečí	2	2,2	24	26,3	14	15,4	40	44,0
rodiče	6	6,6	4	4,4	10	11,0	20	22,0
učitel	0	0,0	0	0,0	2	2,2	2	2,2
klokánek	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
neodpověděli	5	5,5	3	3,3	3	3,3	11	12,0
celkem	21	23,1	38	41,7	32	35,2	91	100,0

Graf č. 23: Když chlapci potřebují pomoc

Tabulka 13b prezentuje četnost odpovědí chlapců: 44 % chlapců odpovědělo, že kdyby potřebovali pomoc obrátili by se na linku důvěry/bezpečí, z toho 2,2 % z 6.třídy, 26,3 % ze 7.třídy, 15,4 % z 8.třídy. 22 % chlapců na rodiče, 12 % chlapců neodpovědělo.

Jak je z tabulek 13a a 13b patrné, děvčata jsou více vstřícné k většímu počtu odpovědí. Dívky by se obrátily na linku bezpečí/důvěry z 28,3 % chlapci ze 40 %, dívky by se obrátily na kamaráda z 11,3 %, chlapci jen z 3,3 %. Více chlapců na tuto otázku neodpovědělo než dívek.

K položce10

Zjišťuji, zda děti znají nějaké organizace, které pomáhají dětem s problémy.

Znáš nějaké organizace, které nabízejí pomoc dětem, kterým se ubližuje?

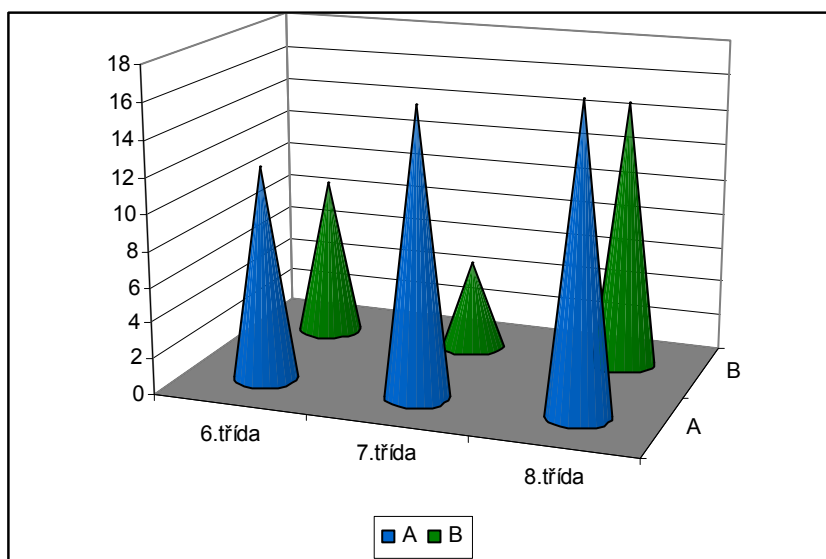
A) ano – uveď jaké

B) ne

(polouzavřená otázka, znázorním i četnost odpovědí u možnosti A)

Tabulka 14a: Organizace nabízející pomoc dětem –dívky

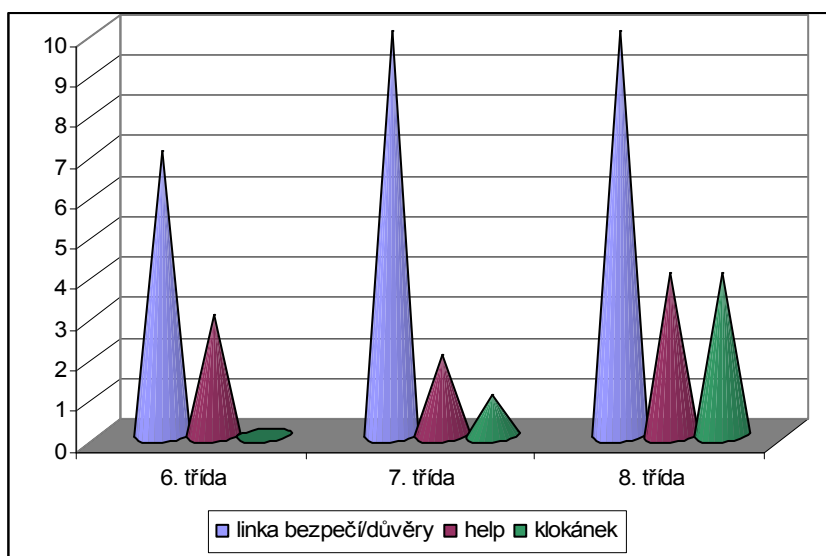
třídy	Položka 10- dívky				celkem	
	A		B		počet	%
	počet	%	počet	%		
6. třída	12	16,3	9	12,1	21	28,4
7. třída	16	21,7	5	6,7	21	28,4
8. třída	17	23,0	15	20,2	32	43,2
celkem	45	61,0	29	39,0	74	100,0

Graf č. 24: Organizace – dívky

Tabulka 14b: Četnost odpovědí - dívky

četnost odpovědí	odpověď A - dívky						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
linka důvěry/bezpečí	7	17,0	10	24,4	10	24,4	27	65,8
help	3	7,3	2	4,8	4	9,7	9	22,0
klokánek	0	0,0	1	2,4	4	9,7	5	12,2
celkem	10	24,3	13	31,6	18	43,8	41	100,0

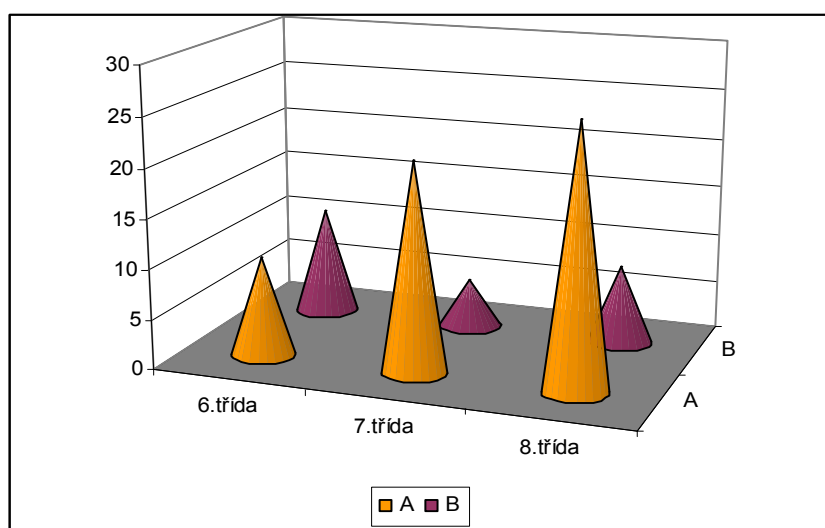
Graf č. 25: Četnost odpovědí – dívky

Tabulka 14a znázorňuje odpovědi dívek: 61 % dívek zná organizace, na které by se mohly obrátit v případě potřeby, 39 % dívek neví.

Tabulka 14b představuje četnost k odpovědi A: 65,8 % dívek by se obrátilo na linku důvěry/bezpečí z toho 17 % dívek z 6.třídy, 24,4 % z 7. třídy a 8.třídy. 22 % dívek by se obrátilo na help, 12,2 % na klokánek.

Tabulka 15a: Organizace nabízející pomoc dětem – chlapci

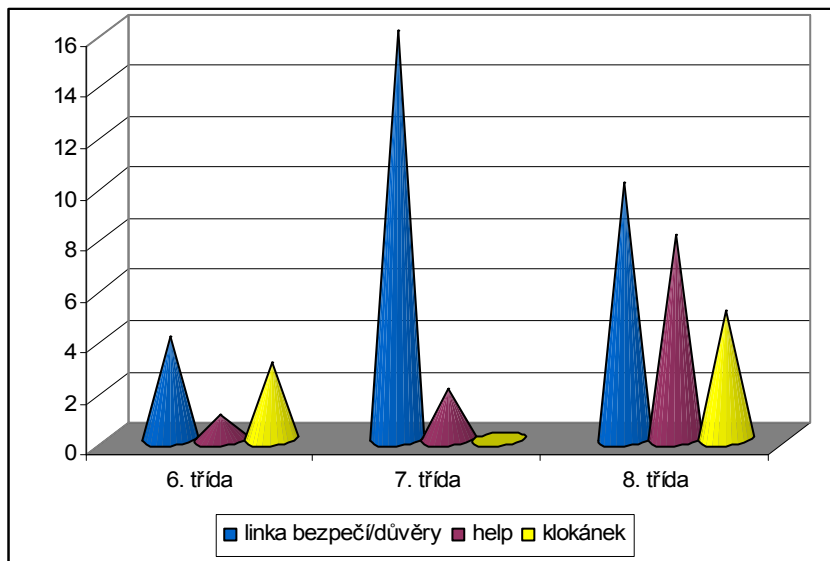
třídy	Položka 10- chlapci				celkem	
	A		B			
	počet	%	počet	%	počet	%
6. třída	10	12,4	11	13,6	21	26,0
7. třída	21	26,0	5	6,1	26	32,0
8. třída	26	32,0	8	9,9	34	42,0
celkem	57	70,4	24	29,6	81	100,0

Graf č. 26: Organizace – chlapci

Tabulka 15b: Četnost odpovědí – chlapci

četnost odpovědí	odpověď A - chlapci						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
linka důvěry/ bez-pečí	4	8,1	16	32,6	10	20,4	30	61,2
help	1	2,0	2	4,0	8	16,3	11	22,4
klokánek	3	6,2	0	0,0	5	10,2	8	16,4
celkem	8	16,3	18	36,6	23	46,9	49	100,0

Graf č. 27: Četnost odpovědí – chlapci

Tabulka 15a představuje odpovědi chlapců: 70,4 % chlapců zná organizace, kam se může obrátit, kdyby potřebovali pomoc. 29,6 % chlapců nezná organizace.

Tabulka 15b znázorňuje četnost k odpovědi A. 61,2 % chlapců by se obrátilo na linku důvěry/bezpečí, z toho 8,1 % chlapců z 6. třídy, 32,6 % z 7. třídy, 20,4 % z 8. třídy. 22,4 % by se obrátilo na help a 16,4 % na klokánek.

Odpovědi dívek a chlapců se neliší, odpovídají podobně.

K položce 11

Zjišťuji, zda se děti již s tělesnými tresty setkaly .

Setkáváš se s tělesnými tresty?

Velmi často

často

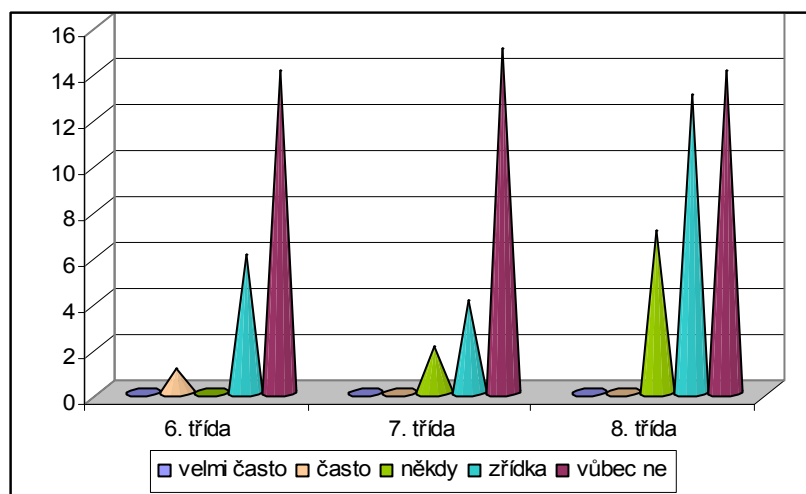
někdy

zřídka

vůbec ne

Tabulka 16a: Tělesné tresty – dívky

četnost odpovědí	položka 11 - dívky						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
velmi často	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
často	1	1,3	0	0,0	0	0,0	1	1,3
někdy	0	0,0	2	2,6	7	9,2	9	11,8
zřídka	6	7,9	4	5,2	13	17,1	23	30,3
vůbec ne	14	18,4	15	19,8	14	18,4	43	56,6
celkem	21	27,6	21	27,6	34	44,7	76	100,0

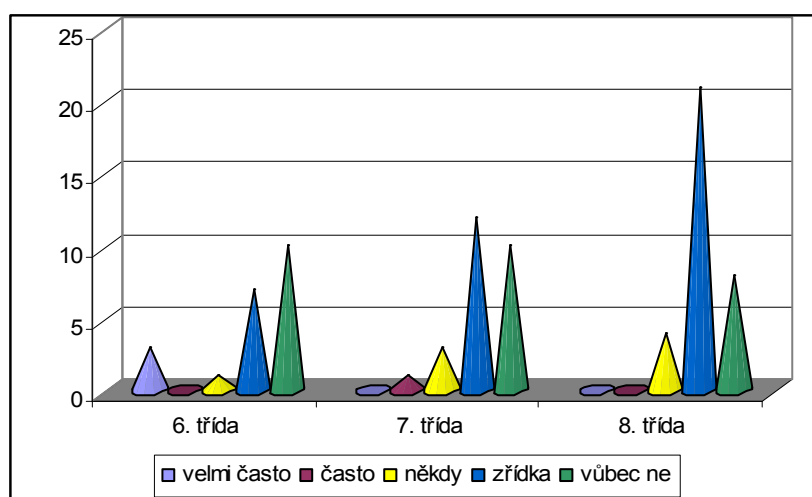

Graf č. 28: Dívky – tělesné tresty

Výše uvedená tabulka 16a představuje četnosti odpovědí dívek na otázku týkající se tělesných trestů: 56,6 % dívek se s tělesnými tresty vůbec nesetkalo, 30,3 % a to konkrétně – 18,4 % z 6. a 8. třídy a 19,8 % ze 7. třídy. 30,3 % dívek se setkalo s tělesnými tresty jen zřídka a 11,8 % se setkává s tělesnými tresty jen někdy.

Tabulka 16b: Tělesné tresty – chlapci

četnost odpovědí	položka 11 - chlapci						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
velmi často	3	3,8	0	0,0	0	0,0	3	3,8
často	0	0,0	1	1,2	0	0,0	1	1,2
někdy	1	1,2	3	3,8	4	5,0	8	10,0
zřídka	7	8,7	12	15,0	21	26,2	40	50,0
vůbec ne	10	12,5	10	12,5	8	10,0	28	35,0
celkem	21	26,2	26	32,5	33	41,2	80	100,0

Graf č. 29: Chlapci – tělesné tresty

Tabulka 16b představuje četnosti odpovědí chlapců: 35 % chlapců se s tělesnými tresty nesetkalo, 50 % se setkalo jen zřídka a to konkrétně . 26,2 % z 8. třídy, 15 % ze 7. třídy a 8,7 % z 8. třídy. 10 % se s tělesnými tresty jen zřídka a 3,8 % velmi často.

Z odpovědí dívek a chlapců je zřejmé, že chlapci jsou více trestáni než dívky. Objevuje se, že 3,8 % se s tělesnými tresty setkává velmi často.

K položce 12

Zjišťuji, zda rodiče trestají svoje děti.

Trestají Tě rodiče?

Velmi často

často

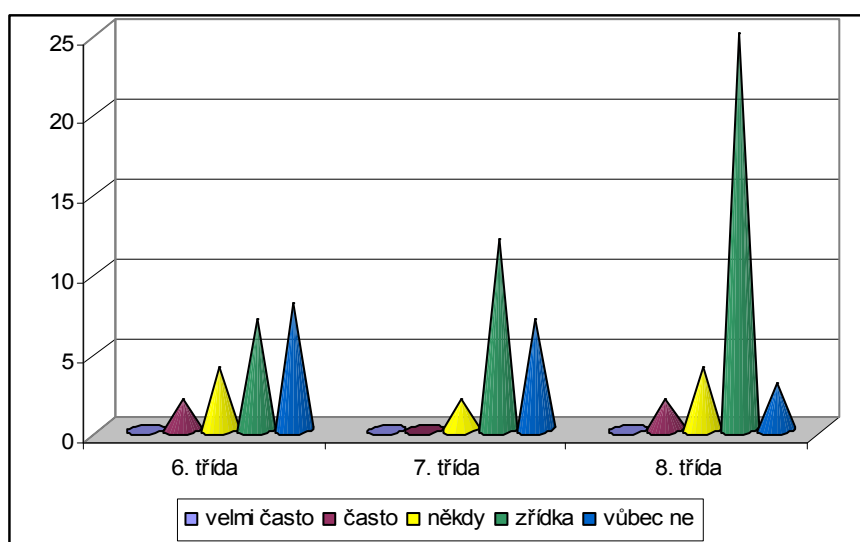
někdy

zřídka

vůbec ne

Tabulka 17a: Trestají Tě rodiče – dívky

četnost odpovědí	položka 12 - dívky						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
velmi často	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
často	2	2,6	0	0,0	2	2,6	4	5,3
někdy	4	5,3	2	2,6	4	5,3	10	13,1
zřídka	7	9,2	12	15,8	25	32,9	44	57,9
vůbec ne	8	10,5	7	9,2	3	3,9	18	23,7
celkem	21	27,6	21	27,6	34	44,7	76	100,0

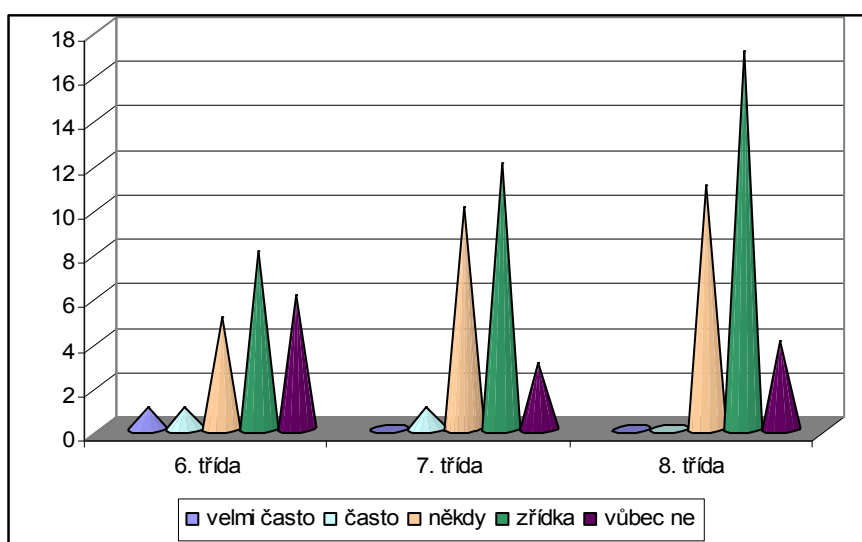

Graf č. 30: Tresty – dívky

Tabulka 17a představuje četnosti odpovědí dívek: 57,9 % dívek odpovědělo, že je rodiče trestají jen zřídka, a to konkrétně 9,2 % z 6.třídy, 15,8 % ze 7. třídy, 32,9 % z 8.třídy. Dále 23,7 % dívek odpovědělo, že je rodiče vůbec trestají, 13,1 % jen někdy a 5,3 % odpověděly, že je rodiče trestají často.

Tabulka 17b: Trestají Tě rodiče – chlapci

četnost odpovědí	položka 12 - chlapci						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída		počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%		
velmi často	1	1,3	0	0,0	0	0,0	1	1,3
často	1	1,3	1	1,3	0	0,0	2	2,5
někdy	5	6,3	10	12,6	11	13,9	26	32,9
zřídka	8	10,1	12	15,2	17	21,6	37	46,8
vůbec ne	6	7,6	3	3,8	4	5,0	13	16,5
celkem	21	26,6	26	32,9	32	40,5	79	100,0

Graf č. 31: Tresty – chlapci

Výše uvedená tabulka 17b zobrazuje četnosti odpovědí chlapců: 46,8 % chlapců odpovědělo, že je rodiče trestají jen zřídka. Z 8.třídy odpovědělo 21,6 %, ze 7. třídy 15,2 % a z 6. třídy 10,1 %. 32,9 odpovědělo, že je rodiče trestají jen někdy. 16,5 % odpovědělo, že nesou trestání vůbec, 2 chlapci uvedli, že jsou trestání často a to 6.a7. třídy.

Odpovědi dívek a chlapců se liší jen v tom, že dívky jsou trestány jen někdy z 13,1 % kdežto chlapci z 32,9 %.

K položce 13

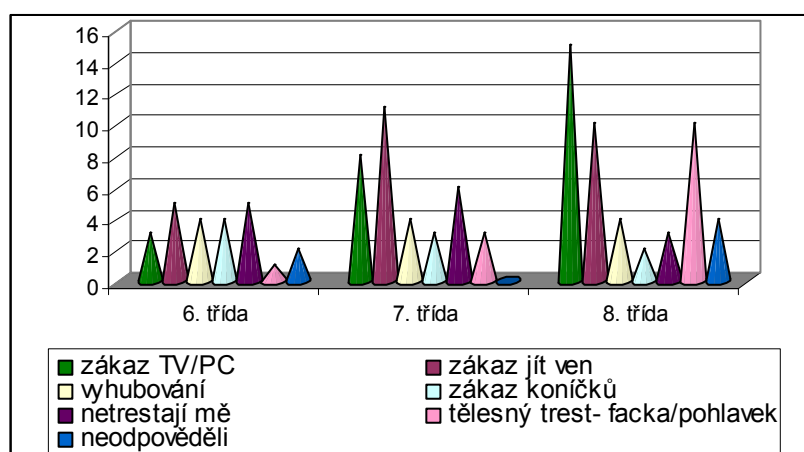
Zjišťuji, jakým způsobem rodiče děti trestají nejčastěji.

Jakým způsobem Tě rodiče trestají nejčastěji?

(otevřená otázka, znázorním tedy četnosti odpovědí)

Tabulka 18a: Způsob trestání – dívky

četnost odpovědí	položka 13 - dívky						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
zákaz TV/PC	3	2,9	8	7,4	15	14,1	26	24,4
zákaz jít ven	5	4,7	11	10,3	10	9,3	26	24,4
vyhubování	4	3,7	4	3,7	4	3,7	12	11,2
zákaz koníčků	4	3,7	3	2,8	2	1,8	9	8,2
netrestají mě	5	4,7	6	5,6	3	2,9	14	13,1
tělesný trest- facka/ pohlavek	1	0,9	3	2,9	10	9,3	14	13,1
neodpověděli	2	1,8	0	0,0	4	3,7	6	5,6
celkem	24	22,4	35	32,7	48	44,8	107	100,0

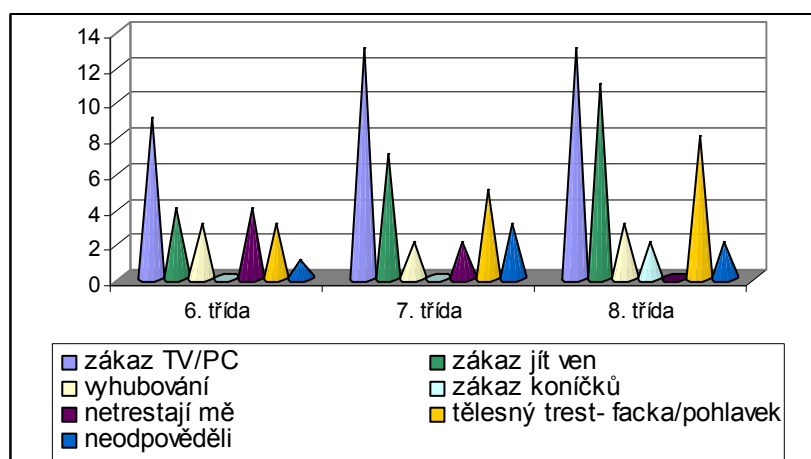

Graf č. 32: Dívky – způsob trestání

Výše uvedená tabulka 18a prezentuje odpovědi dívek: 24,4 % dívek jsou nejčastěji trestány zákazem televize/počítače nebo zákazem jít ven. 13,1 % dívek odpovědělo, že jsou trestány fyzickým trestem – fackou/pohlavkem nebo nejsou trestány vůbec. 11,2 % jsou trestány vyhubováním.

Tabulka 18b: Způsob trestání – chlapci

četnost odpovědí	položka 13 - chlapci						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída		počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%		
zákaz TV/PC	9	9,5	13	13,7	13	13,7	35	36,9
zákaz jít ven	4	4,3	7	7,4	11	11,6	22	23,2
vyhubování	3	3,1	2	2,1	3	3,1	8	8,4
zákaz koníčků	0	0,0	0	0,0	2	2,1	2	2,1
netrestají mě	4	4,2	2	2,1	0	0,0	6	6,3
tělesný trest- facka/ pohlavek	3	3,1	5	5,3	8	8,4	16	16,8
neodpověděli	1	1,0	3	3,1	2	2,1	6	6,3
celkem	24	25,2	32	33,7	39	41,0	95	100,0

Graf č. 33: Chlapci – způsob trestání

Tabulka 18b znázorňuje četnosti odpovědi chlapců: Z tabulky vyplývá, že nejvíce chlapců je trestáno zákazem televize/počítače z 36,9 %, zákazem jít ven z 23,2 %. 16,8 % chlapců je trestáno fyzicky fackou/pohlavkem. Dále se objevují i odpovědi jako vyhubování, zákaz koníčků.

Odpovědi dívek a chlapců jsou rozdílné zejména v tom, že dívkám jsou častěji zakazovány koníčky, než chlapcům. Fyzicky jsou častěji trestáni chlapci než dívky. Televize a počítač je častěji zakazována chlapcům než dívkám.

K položce 14

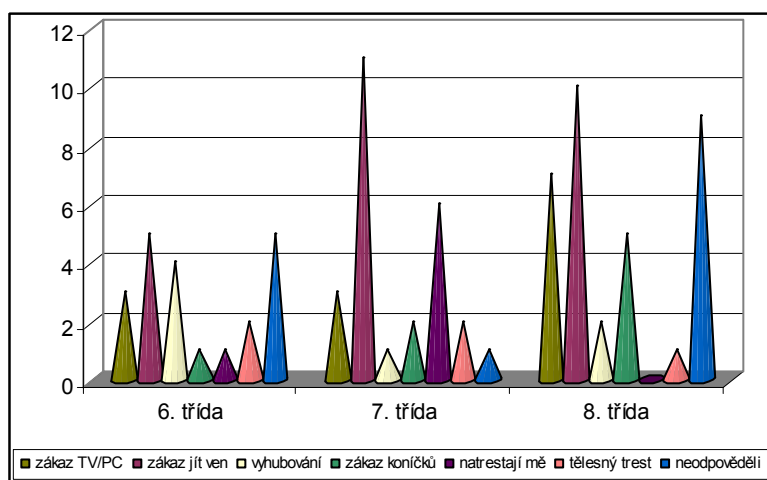
Zjišťuji, co je pro děti nejhorší trest.

Co je pro Tebe nejhorší trest?

(otevřená otázka, znázorním tedy četnosti odpovědí)

Tabulka 19a: Nejhorší trest - dívky

četnost odpovědí	položka 14 - dívky						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída		počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%		
zákaz TV/PC	3	3,7	3	3,7	7	8,6	13	16,1
zákaz jít ven	5	6,1	11	13,7	10	12,4	26	32,1
vyhubování	4	4,9	1	1,2	2	2,5	7	8,6
zákaz koníčků	1	1,2	2	2,5	5	6,1	8	9,9
netrestají mě	1	1,2	6	7,4	0	0,0	7	8,6
tělesný trest- facka/ pohlavek	2	2,5	2	2,5	1	1,2	5	6,1
neodpověděli	5	6,1	1	1,2	9	11,3	15	18,6
celkem	21	25,7	26	32,2	34	42,1	81	100,0

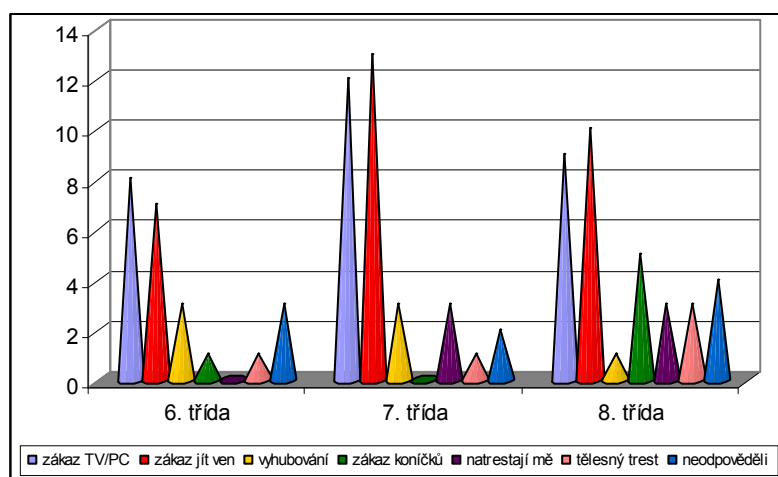

Graf č. 34: Dívky – nejhorší trest

Z tabulky 19a vyplývá, že nejhorším trestem pro dívky je zákaz jít ven 32,1 % a to konkrétně 6,1 % z 6.třídy, 13,7 % ze 7.třídy a 12,4 % 8.třídy. Dále zákaz televize a počítače 16,1 % nebo zákaz koníčků 9,9 %. Pro 6,1 % dívek je nejhorší tělesný trest- fac-ka/pohlavek. 18,6 % dívek a tuto otázku neodpovědělo.

Tabulka 19b: Nejhorší trest – chlapci

četnost odpovědí	položka 14 - chlapci						součet	
	6. třída		7. třída		8. třída		počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%		
zákaz TV/PC	8	8,9	12	13,1	9	9,9	29	31,6
zákaz jít ven	7	7,6	13	14,2	10	10,2	30	32,6
vyhubování	3	3,3	3	3,3	1	1,1	7	7,6
zákaz koníčků	1	1,1	0	0,0	5	5,4	6	6,5
netrestají mě	0	0,0	3	3,3	3	3,3	6	6,5
tělesný trest- fac-ka/ pohlavek	1	1,1	1	1,1	3	3,3	5	5,4
neodpověděli	3	3,3	2	2,2	4	4,3	9	9,8
sumarizace	23	25,3	34	37,2	35	37,5	92	100,0

Graf č. 35: Chlapci – nejhorší trest

Tabulka 19b představuje četnosti odpovědi chlapců: chlapci (32,6 %) jsou nejčastěji trestáni zákazem jít ven. 31,6 % chlapců odpovědělo, že jsou nejčastěji trestáni zákazem televize a počítače. 7,6 % chlapcům je vyhubováno. 9,8 % chlapců neodpovědělo.

Odpovědi dívek a chlapců se liší. Dívky jsou více trestány vyhubováním nebo zákazem koníčků než chlapci. Chlapci (31,6 %) jsou zase více trestáni zákazem televize a zákazem počítačem než dívky (16,1 %).

K položce 15

Zjišťuji, zda si děti myslí, že jsou trestány neprávem.

Máš pocit, že Tě rodiče trestají neprávem?

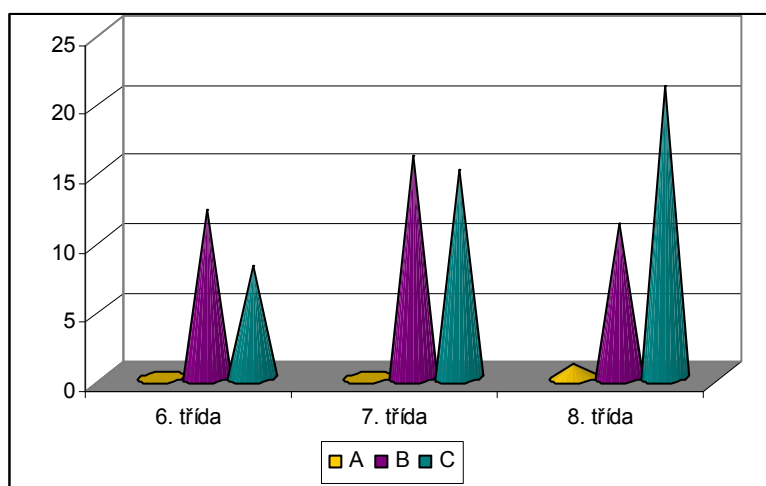
A) ano

B) ne

C) někdy

Tabulka 20a: Trestají Tě rodiče neprávem – dívky

třídy	Položka15- dívky								celkem	
	A		B		C		neodpověděli			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
6. třída	0	0,0	12	15,8	8	10,5	1	1,3	21	27,6
7. třída	0	0,0	16	21,0	15	19,7	0	0,0	21	27,6
8. třída	1	1,3	11	14,5	21	27,6	1	1,3	34	44,8
celkem	1	1,3	39	51,3	44	57,8	2	2,6	76	100,0

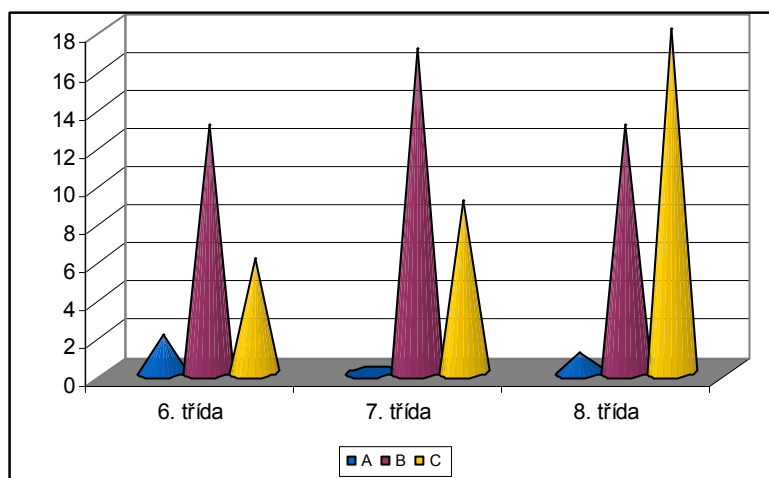

Graf č. 36: Trest neprávem – dívky

Výše uvedená tabulka 20a představuje odpovědi dívek na položku 15. 1,3 % dívek se domnívá, že je rodiče trestají neprávem, a 51,3 % si myslí, že neprávem netrestají z toho 15,8 % z šestých tříd, 21% ze sedmých tříd a 14,5 % z osmých tříd. 57,8 % dívek si myslí, že je rodiče trestají neprávem jen někdy a to nejvíce dívky z osmých tříd 27,6 %.

Tabulka 20b: Trestají Tě rodiče neprávem – chlapci

třídy	Položka15- chlapci						celkem	
	A		B		C		počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%		
6. třída	2	2,5	13	16,5	6	7,6	21	26,6
7. třída	0	0,0	17	21,5	9	11,4	26	33,0
8. třída	1	1,3	13	16,5	18	22,8	32	40,4
celkem	3	3,3	43	54,5	33	41,8	79	100,0

Graf č. 37: Trest neprávem- chlapci

Tabulka 20b prezentuje četnosti odpovědí chlapců: 3,75 % chlapců si myslí, že je rodiče trestají neprávem. 54,5 % chlapců se domnívá, že je rodiče trestají právem a to konkrétně v šestých a osmých třídách 16,5 %, v sedmých třídách 21,5 %. 41,8 % si myslí, že je rodiče trestají neprávem jen někdy, nejvíce v osmých třídách 22,8 % .

Odpovědi dívek a chlapců se liší například v tom, že dívky se domnívají, že je rodiče trestají neprávem více než chlapce . Chlapci si myslí, že je rodiče netrestají neprávem 54,5 % a

dívky 51,3 %. Jen někdy dívky rodiče trestají neprávem z 57,8 % a chlapci z 41,8 %. 2,6 % dívek na tuto položku neodpovědělo.

K položce 16

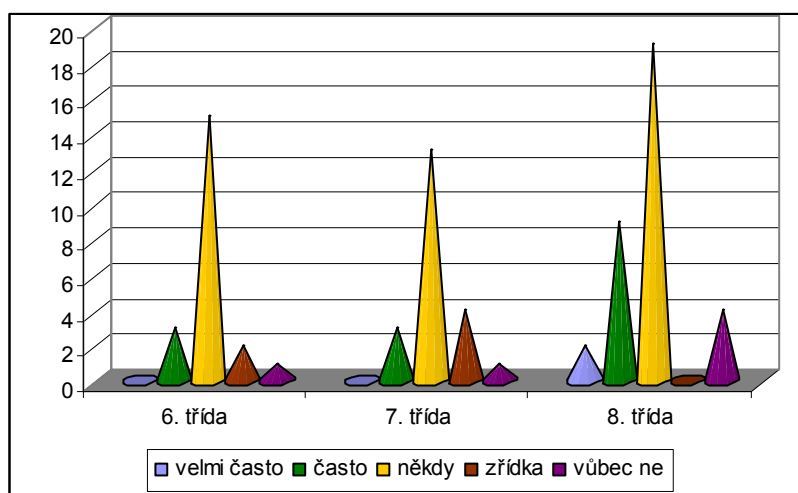
Zjišťuji, zda děti dostávají odměny.

Dostáváš odměny?

Velmi často často někdy zřídka vůbec ne

Tabulka 21a: Odměny – dívky

četnost odpovědí	položka 16 - dívky						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída		počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%		
velmi často	0	0,0	0	0,0	2	2,6	2	2,6
často	3	4,0	3	4,0	9	11,8	15	19,7
někdy	15	19,7	13	17,1	19	25	47	61,9
zřídka	2	2,6	4	5,3	0	0,0	6	7,9
vůbec ne	1	1,3	1	1,3	4	5,3	6	7,9
celkem	21	27,6	21	27,7	34	44,7	76	100,0

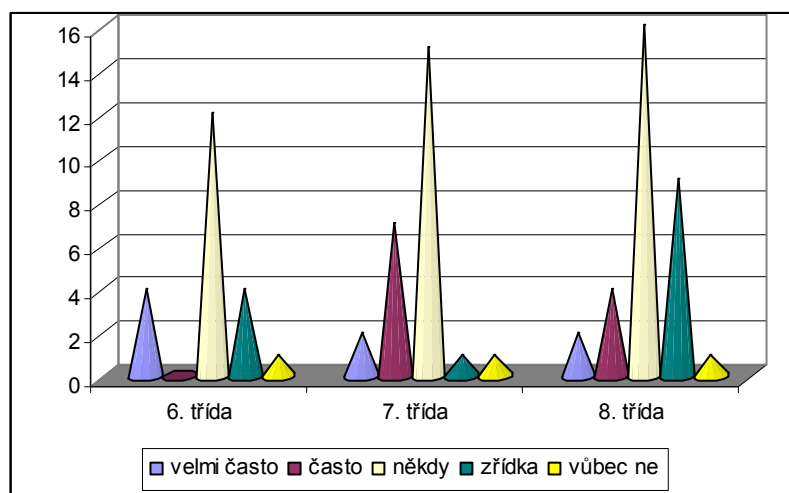

Graf č. 38: Dívky – odměny

Tabulka 21a představuje četnosti odpovědí: 61,9 % dívek dostává odměny někdy, a to konkrétně 19,7 % z šestých tříd, 17,1 % ze sedmých tříd a 25 % z osmých tříd. 19,7 % dívek dostává odměny často a jen 2,6 % velmi často. 7,9 % dívek odpovědělo, že dostávají odměny zřídka a nebo vůbec ne.

Tabulka 21b: Odměny - chlapci

četnost odpovědí	položka 16 – chlapci						celkem	
	6. třída		7. třída		8. třída			
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
velmi často	4	5,1	2	2,5	2	2,5	8	10,1
často	0	0,0	7	8,9	4	5,1	11	13,9
někdy	12	15,2	15	19,0	16	20,3	43	54,5
zřídka	4	5,1	1	1,3	9	11,4	14	17,7
vůbec ne	1	1,3	1	1,3	1	1,3	3	3,8
celkem	21	26,7	26	33	32	40,6	79	100,0

Graf č. 39: Chlapci – odměny

Výše uvedená tabulka 21b znázorňuje četnosti odpovědí chlapců: 54,5 % chlapců dostává odměny někdy a to konkrétně, 15,2 % z šestých tříd, 19 % ze sedmých tříd, 20,3 % z osmých tříd. 17,7 % dostává odměny zřídka, 13,9 % často a 10,1 % velmi často. Jen 3,8 % chlapců odměny vůbec nedostává.

Odpovědi dívek a chlapců se liší především v tom, že chlapci jsou častěji odměňováni než dívky a to z 10,1 %. A více chlapci nedostává odměny 10,1 % než dívky 2,6 %.

5.2 METODA ROZHOVORU

Příprava rozhovoru

Strukturu rozhovoru jsem vytvořila sama a konzultovala s vedoucí odboru OSPOD a provedla 9.12.2008. Rozhovor je strukturovaný, obsahuje 13 položek, je anonymní používám označení paní 1-6, prováděla jsem ho individuálně a s dovolením všech respondentů, jsem rozhovor nahrávala na mobilní telefon. Zaměřuji se především na problematiku CAN. Úplné znění rozhovorů uvedu v příloze.

Realizace rozhovoru

Rozhovory jsem prováděla během své praxe na odboru sociálně-právní ochrany dětí na Městském úřadě v Uherském Hradišti s šesti sociálními pracovníci.

Výsledky rozhovoru

Položka č 1.

Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

4 respondentky mají vysokoškolské magisterské vzdělání obory, pedagogika a sociální práce nebo speciální pedagogika – etopedie nebo pedagogika sociálních a zdravotních předmětů. 2 respondentky vystudovaly sociálně-právní nádstavbu dnes je považována za VOŠ.

Položka č 2.

Kolik let již na oddělení sociálně-právní ochrany dětí v Uherském Hradišti pracujete?

Toto oddělení je velmi frekventované, díky tomu, že na oddělení pracují především ženy (mateřská dovolená). Je zde velký nápor na psychiku a záleží na každém jedinci jak se s tak velkou zátěží vyrovná, dochází k častému odchodu pracovníků na jiné oddělení. Nejdéle zde pracuje paní 4- 26 let, paní 2-10 let, paní 6- 3 roky, paní 5- 1 rok, paní 1 -3 měsíce a paní 3- 3 měsíce.

Položka č 3.**Jaký je Váš pohled na problematiku týraného a zanedbávaného dítěte?**

Sociální pracovníce se shodují v tom, že tato problematika je nejzávažnější a týká se těch nejtěžších případů. Týrané a zanedbávané děti byly vždy, ale teď se to více odkrývá a více se o této problematice hovoří. Týraných a zanedbávaných dětí přibývá. Těžší je to s psychickým týráním, které se velmi těžce dokazuje. V poslední době je to velmi často objevující se fenomén, který do určité míry sebou nese doba a vyčerpání rodičů, nedostatek času na děti a nespokojenost v mezilidských vztazích.

Položka č 4.**Jaký druh prevence syndromu CAN byste navrhla vzhledem k Vaší praxi?**

Větší informovanost dětí, učitelů i rodičů o této problematice, formou letáčků a informací do škol. Nebo exemplárním potrestáním pachatelů těchto závažných trestných činů, ale i osob, které o tomto činu věděly a nenahlásily jej. Aby rodiče trávili víc času se svými dětmi a zlepšila se komunikace v rodinách. Je nutná všímavost a ohleduplnost, změna hodnotového žebříčku a stylu života. Nebát se projevit svůj názor. Častější kontroly v problémových rodinách. Preventivní programy pro rodiče týkající se výchovných problémů.

Položka č 5.**Co je podle Vás, největším problémem dnešní doby?**

Nefungující rodina. Nedostatek času na výchovu dětí a špatný hodnotový žebříček, špatná komunikace. Nedostatek lásky a upřednostňování materiálních hodnot nad hodnotami duševními. Ve většině případů rodina prostě neexistuje, chybí zodpovědný přístup k životu. Dnešní nukleární rodina vede děti k individualismu, egocentrismu a sobectví. Rodiče se bemenší rozpory řeší rozvodem.

Položka č 6.**Jak se bráníte syndromu vyhoření?**

Snažím se ke své práci přistupovat profesionálně a nebrat ji osobně a netahat si je domů. Relaxací a sportem nebo manuální prací. Další dobrou ochranou je supervize a porada

s kolegyněmi či filtrace informací od klientů. Změnou metody sociální práce. My jsme svým způsobem, takový faráři v sukních kdy posloucháme a řešíme problémy druhých.

Položka č 7.

Jaký podle Vás obtížný případ jste řešila v poslední době?

Paní 1: Během své krátké praxe jsem se setkal jen s nekomunikací mezi rodiči .

Paní 2: Popisuje příběh, zanedbávaných dětí nezletilé matky, která byla sama týraná svým druhem. Dlouho jsme se tomuto případu věnovaly, jezdily na pravidelné kontroly. Matka se přidala do party narkomanů. Děti byly odebrány do klokátku a matka zmizela. Poté byly děti umístěny k příbuzným. Příklad nadále sledujeme.

Paní 3: popisuje případ zanedbávaného děvčátka, žijícího ve společné domácnosti s matkou. Z hlediska špatného prostředí, se dívky vyhýbali spolužáci. Ale ona si ani nepřipouštěla, že je něco špatně. Byla silně citově fixovaná na matku.

Paní 4: Popisuje případ matky se třemi dětmi, kdy je jedno dítě ze vztahu předešlého a dvojčata ze vztahu nynějšího. Dochází k domácímu násilí v době opilosti obou rodičů, ale i k týrání psychickému i fyzickému. Jsou zadlužení a nejsou schopni se o rodinu postarat.

Paní 5: V poslední době jsem řešila zanedbání péče ze strany rodičů. Setkala jsem se v tomto případě i s vyhrožováním ze strany rodičů.

Paní 6: Vzpomínám si na více případů a všechny se týkaly týrání dětí do té míry, že děti musely být hospitalizovány a ošetřeny.

Položka č 8.

Prošla jste někdy pracovní krizí ve smyslu, že Vás natolik zasáhl určitý případ, že jste se obtížně soustředil na další práci?

Paní 1: Zatím jsem krizí neprošla.

Paní 2: Mám takové příběhy dva. Např. Dvě děti s pětiletým věkovým rozdílem. Kdy po smrti matky se starší dítě (dcera) ujala domácnosti a výchovy o mladšího sourozence. Otec celou situaci nezvládl a podlehl alkoholu. Alkohol ho natolik ovládl, že ubližoval dceři. Dlouho jsme se snažily tuto těžkou situaci udržet, ale jeden incident nás donutil děti umístit do dětského domova. Dívka je v dnešní době dospělá a osamostatnila se a chlapec je stále v DD.

Paní 3: Zatím ne.

Paní 4: Ano, ale netýkalo se to přímo mých případů, ale týká se to toho jakým způsobem k naší práci přistupuje vedení a vyšší kontrolní krajský úřad. Kdy se zabývají byrokracií a ne naší sociální prací v terénu, kdy jednáme především v zájmu dítěte.

Paní 5: Právě tento předešlý případ mě zasáhl díky tomu, kdy mě otec verbálně napadl a osočil mě z podjatosti.

Paní 6: Prozatím se mi to nestalo.

Položka č 9.

Naplňuje Vás tato práce?

Ano tato práce mě naplňuje. Mám potřebu někomu pomáhat s poslouchat něčí problémy. Protože kdyby mě nenaplňovala nemohla bych ji dělat, ale je velmi často špatně finančně ohodnocena.

Položka č 10.

Ztotožňujete se s postupy Vaší práce?

Snažím se postupy dodržovat. Určitě se s těmito postupy neztotožňuji vždycky , mám dost často dilema, protože něco říká zákon a jinak vypadá praxe. Jednám především v zájmu dítěte i za tu cenu, kdy bych musela nějaký zákon porušit. Paní 4: S postupy se neztotožňuji, protože mám pocit, že legislativu tvoří lidé, kteří v životě sociální práci nedělali. Podle mého názoru chybí součinnost mezi soudy a našimi úřady.

Položka č 11.

Nakolik se domníváte, že jsou lidé informováni o Vaší práci?

Myslím si, že jsou informováni velice málo a mají o nás zkreslené informace. Lidé jsou informováni nevhodným způsobem.

Položka č 12.

Mají k Vašemu odboru lidé důvěru ? Obracují se na Vás s problémy? Pokud ano jakými nejčastěji?

Někteří lidé chtějí svoje problémy řešit, někteří naopak ne. Pokud už někdy lidé s námi spolupracovali, tak k nám důvěru mají. Musí si uvědomit, že jednáme v zájmu dítěte. Nej-

častěji za námi lidé chodí pro úpravu styku, výši výživného. Také nás okolí upozorňuje na problémové rodiny.

Položka č 13.

Změnila Vás tato práce nějakým způsobem?

Paní 1: Zatím nemohu říct, spíše ne.

Paní 2: Myslím si, že ano. Protože, mám dvě děti a řeším také výchovné problémy.

Paní 3: Je to krátká doba na to, abych to mohla posoudit. Ale vážím si více své rodiny, muže a dětí.

Paní 4: Tato práce Vás svým způsobem vysává. Tato práce je nevděčná, málo kdy se dostaví pochvala či poděkování.

Paní 5: Ano, začala jsem si vážit více svého manžela.

Paní 6: Ano, začala jsem si vážit obyčejnějších věcí.

6 VZTAHOVÁ ANALÝZA ÚDAJŮ ZÍSKANÝCH VÝZKUMEM

6.1 Posouzení rozsahu platnosti stanovených hypotéz

K posouzení platnosti stanovených hypotéz jsme užili testového kritéria chí-kvadrát. Zvolili jsme pro pedagogický výzkum obvyklou hladinu významnosti 5 %. Vypočítanou hodnotu testového kritéria jsme porovnali s příslušnou kritickou hodnotou nalezenou ve statistických tabulkách a posoudili platnost stanovených hypotéz.

Hypotéza (H1): Zkušenosti chlapců 6. a 8. tříd ZŠ s tělesnými tresty se liší.

Pro posouzení platnosti této hypotézy jsem musela nejprve určit hodnotu chí-kvadrát. Sestavila jsem tabulky pro 6. a 8. ročník chlapců o čtyřech stupních volnosti a podle příslušného vzorce vypočítala hodnotu chí-kvadrát, který v tomto případě činí pro 6. ročník 9,24 a pro 8. ročník 34,56. Pro čtvrtý stupeň a zvolenou hladinu významnosti jsem ze statistických tabulek určila příslušnou kritickou hodnotu, která je v tomto případě 9,488. Na základě porovnání hodnoty chí-kvadrát s příslušnými kritickými hodnotami jsem došla k tomuto závěru: zkušenosti chlapců 6. tříd ZŠ s tělesnými tresty se neliší, ale zkušenosti chlapců 8. tříd ZŠ se skutečně liší. Hypotézu *H1 můžeme považovat za statisticky významnou*, neboť hodnota chí-kvadrát 6. tříd (9,24) není větší než příslušná kritická hodnota kritéria (9,488), ale hodnota chí-kvadrát 8. tříd (34,56) je větší než příslušná kritická hodnota kritéria (9,488).

(Stejný postup jsem užila i u posuzování platnosti hypotéz H2, H3, H4 a H5, dále uvedu pouze porovnání hodnot chí-kvadrát a příslušné kritické hodnoty.)

Hypotéza (H2): Ve výkladu pojmu zanedbávání dětí jsou rozdíly mezi dívkami 6. a 8. tříd.

Stupeň volnosti: 5

Hodnota chí-kvadrát dívky 6. tříd: 33,13

Hodnota chí-kvadrát dívky 8. tříd: 79,1

Příslušná kritická hodnota kritéria: 11,070

Hypotézu *H2* můžeme považovat za statisticky významnou, neboť hodnota chí-kvadrát 6. tříd (33,13) je větší než příslušná kritická hodnota kritéria (11,070) a hodnota chí-kvadrát 8. tříd (79,1) je větší než příslušná kritická hodnota kritéria (11,070).

Hypotéza (H3): V chápání pojmu zneužívání dětí jsou výrazné rozdíly mezi chlapci 6. a 7. třídy.

Stupeň volnosti: 4

Hodnota chí-kvadrát chlapci 6. tříd: 5,32

Hodnota chí-kvadrát chlapci 7. tříd: 17,71

Příslušná kritická hodnota kritéria: 9,488

Hypotézu *H3* můžeme považovat za statisticky významnou, neboť hodnota chí-kvadrát 6. tříd (5,32) není větší než příslušná kritická hodnota kritéria (9,488), ale hodnota chí-kvadrát 7. tříd (17,71) je větší než příslušná kritická hodnota kritéria (9,488).

Hypotéza (H4): Zkušenosti žáků 6. a 8. tříd s šikanou ve škole se liší.

Stupeň volnosti: 3

Hodnota chí-kvadrát chlapci 6. tříd: 14,49

Hodnota chí-kvadrát chlapci 7. tříd: 20,71

Hodnota chí-kvadrát chlapci 8. tříd: 21,285

Hodnota chí-kvadrát dívky 6. tříd: 9,666

Hodnota chí-kvadrát dívky 7. tříd: 16,154

Hodnota chí-kvadrát dívky 8. tříd: 25

Příslušná kritická hodnota kritéria: 7,815

Hypotézu *H4* můžeme považovat za statisticky významnou, neboť hodnoty chí-kvadrát 6., 7. a 8. tříd (14,49, 20,71, 21,285, 9,666, 16,154, 25) jsou větší než příslušná kritická hodnota kritéria (7,815).

Hypotéza (H5): Mezi žáky 6. a 8. tříd jsou rozdíly v přijetí tělesného trestu od rodičů oprávněné.

Stupeň volnosti: 2

Hodnota chí-kvadrát chlapci 6. tříd: 11,31

Hodnota chí-kvadrát chlapci 8. tříd: 18,18

Hodnota chí-kvadrát dívky 6. tříd: 8,85

Hodnota chí-kvadrát dívky 8. tříd: 14,39

Příslušná kritická hodnota kritéria: 5,991

Hypotézu *H5* můžeme považovat za statisticky významnou, neboť hodnoty chí-kvadrát 6. a 8. tříd (11,31, 18,18, 8,85, 14,39,) jsou větší než příslušná kritická hodnota kritéria (5,991).

7 ODPOVĚDI NA OTÁZKY FORMULOVANÉ V DÍLČÍCH CÍLECH VÝZKUMU

a) Zjistit zda jsou děti schopny posoudit co je týrání

Na základě výzkumu jsem zjistila, že děti jsou schopny posoudit a rozeznat co je týrání. 93,4 % dívek rozumím tomu co je týrání dětí, ale dosud to nezažily. 6,6 % dívek ví co je týrání a dokonce se s ním i setkaly. V porovnání s chlapci, kdy 86 % chlapců rozumím tomu co je týrání dětí, ale dosud to nezažili. 11,4 % chlapců rozumím tomu co je týrání dětí, a s tímto jevem se již setkali. Pouze 2,6 % chlapců se s tímto výrazem nikdy nesetkalo.

b) Zjistit zda jsou děti schopny posoudit co je zneužívání

Z odpovědí dětí jsem zjistila, že 48 % dívek a 42,9 % chlapců si pod zneužíváním, představuje sexuální obtěžování . 18,8 % dívek a 14,3 % chlapců si myslí, že je to sexuální zneužívání nebo týrání . 10,4 % dívek i chlapců si pod tímto pojmem představuje ubližování dětem. Poměrně dost dětí mi na tuto otázku neodpovědělo 24,3 %. Z výše uvedených skutečností se domnívám, že děti jsou schopny posoudit co přesně je zneužívání.

c) Zjistit zda jsou děti schopny posoudit co je zanedbávání

56,7 % dívek si pod pojmem zanedbávání dětí představuje nestarající se rodiče, dále 13,9% dívek si myslí, že je to takové chování rodičů, kdy dětem nedávají jíst a pít. Dále je to například nezájem rodičů 12 % nebo děti zanedbávající školu a děti špinavé 5,5 %. V porovnání s chlapci kdy, 50,5 % chlapců si myslí, že zanedbávání je takové chování rodičů, kdy se o děti nestarají. 14,6 % kdy děti jsou špinavé 12,9 % chlapců zanedbávají školu. 9,2 % chlapců neodpovědělo.

Odpovědi se liší pouze v tom, že 13,9 % dívek si uvědomuje, že sem patří i to, dát dětem jíst a pít. Chlapci odpověděli jen z 5,5 %.

Na základě výzkumu a výše uvedených skutečností se domnívám, že děti dokáží rozeznat co je zanedbávání.

d) Zjistit zkušenosti respondentů s tělesnými tresty

56,6 % dívek se s tělesnými tresty vůbec neseťkalo, 30,3 % dívek se setkalo s tělesnými tresty jen zřídka a 11,8 % se setkává jen někdy. Nejčastějším trestem pro dívky je zákaz TV/počítače nebo zákaz jít ven a to z 24,4 %, jen 13,1 % dívek je trestáno fyzickým trestem – fackou/pohlavkem a 11,2 % vyhubováním. V porovnání s chlapci kdy, 35 % chlapců se s tělesnými tresty neseťkalo, 50 % se setkalo jen zřídka 10 % se s tělesnými tresty setkává často a 3,8 % velmi často. Nejvíce chlapců je trestáno zákazem televize/počítače z 36,9 %, zákazem jít ven z 23,2 %. 16,8 % chlapců je trestáno fyzicky fackou/pohlavkem. Z výzkumu tedy vyplývá, že chlapci jsou více trestáni než dívky. Dívkám jsou častěji zakazované koníčky, než chlapcům. Chlapci jsou častěji trestáni fyzicky než dívky. Chlapcům je častěji zakazována televize a počítač než dívkám.

e) Zjistit, které případy nejčastěji řeší sociální pracovníce odboru sociálně-právní ochrany dětí

Sociální pracovníce nečastěji řeší případy týkající se syndromu CAN. Zanedbávání, týrání a zneužívání dětí je v dnešní době stále častým fenoménem a denním chlebem. Jsou to velmi těžké a zdlouhavé případy.

ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo zjistit co je to syndrom CAN a jaké druhy prevence před tímto jevem existují. Během výzkumu jsem se setkala s několika obtížemi, které mi způsobily drobné zpoždění. Původně jsem plánovala provést výzkum na dvou základních školách v Uherském Hradišti a chtěla jsem tyto výsledky porovnat, ale tento záměr mi nebyl umožněn. Se vstřícností jsem se setkala pouze u ZŠ Bílovice, další školy mi nechtěly výzkum umožnit, proto jsem musela pokračovat rozdílným způsobem. Jsem velmi ráda, že právě této škole bude můj výzkum nejvíce nápomocný ke zkvalitnění mezilidských vztahů mezi žáky.

Diplomovou práci jsem členila na teoretickou a praktickou část o celkovém počtu sedmi kapitol.

V první kapitole jsem popisovala syndrom CAN. Nejprve jsem tento syndrom představila obecně a později jsem se zabývala jednotlivými druhy jako jsou tělesné týrání, sexuální a komerční sexuální zneužívání, zanedbávání, šikana, Münchhausenův syndrom v zastoupení, systémové týrání .

Druhá kapitola pojednávala o prevenci syndromu CAN. Nejprve zmiňuji prevenci obecně (primární, sekundární i terciární), metodické pokyny MŠMT. Dále popisují řešení a prevenci jednotlivých aspektů syndromu CAN a to, prevenci týrání zneužívání a zanedbávání, prevenci šikany, prevenci komerčního sexuálního zneužívání.

Ve třetí kapitole jsem se zabývala legislativou týkající se syndromu CAN. Podrobně rozebírám Úmluvu o právech dítěte, která je stěžejní pro diplomovou práci, dále zákonem o rodině, zákonem o sociálně-právní ochraně dětí. Krátce jsem se zmínila o trestním zákoníku a zákonu o přestupcích.

Praktickou část jsem dělila do čtvrté až sedmé kapitoly. Ve čtvrté kapitole jsem popisovala projekt výzkumu tzn., jaký jsem si stanovila cíl výzkumu, metody výzkumu, podmínky výzkumu otázky výzkumu a pracovní hypotézy.

V páté poslední kapitole jsem uvedla vlastní výsledky výzkumu. Vyhodnocení výsledků jsem členila na jednotlivé položky dotazníku, které jsem slovně, graficky i tabulkově zhodnotila. A vyhodnocuji rozhovor se sociálními pracovníky OSPOD.

V šesté a sedmé kapitole ověřuji jednotlivé pracovní hypotézy a v sedmé kapitole odpovídám na cíle, které jsem si vytyčila v úvodu praktické části. Některé výsledky mého výzkumu mne velmi příjemně překvapili, například více jak 90 % dívek a téměř 90 % chlapců ví co je týrání. 48 % dívek a 43 % si pod pojmem zneužívání představují sexuální obtěžování. 57 % dětí si pod zanedbáváním představuje nestarajícího se rodiče. Dalším zajímavým výsledkem je, že téměř 57 % dívek se zatím nesetkalo s tělesnými tresty, kdežto chlapci se tělesnými tresty nesetkalo jen z 20 %. Téměř 40 % chlapců je nejčastěji trestáno zákazem televize nebo zákazem počítače na rozdíl od děvčat, kdy ty jsou takto trestány jen 22 %. Dívkám jsou častěji zakazovány koníčky než chlapcům. A velmi alarmujícím výsledkem je, že převážná část případů, které řeší sociálně-právní ochrana dětí je jedna z forem syndromu CAN. Za přínos své diplomové práce považuji zejména to, podrobně popisuje a představuje prevenci tohoto syndromu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, spol. a.s., 1998, 117 s. ISBN 80-7169-629-3.
- [2] DUNOVSKÝ, J.; DYTRYCH, Z.; MATĚJČEK, Z. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, spol. a.s., 1995. 245 s. ISBN 80-7169-192-5.
- [3] ELLIOTTOVÁ, M. *Jak ochránit své dítě: násilí a pornografie na obrazovce - sexuální zneužití - šikanování - hazardní hráčství - únos - drogy a alkohol*. Praha: Portál, 1995, 173 s. ISBN 80-7178-034-0.
- [4] GJURIČOVÁ, Š.; KOCOURKOVÁ, J.; KOUTEK, J. *Podoby násilí v rodině*. Praha: nakladatelství Vyšehrad, 2000. 101 s. ISBN 80-7021-416-3.
- [5] HRUŠKOVÁ, M.; KRÁLÍČKOVÁ, Z. *České rodinné právo, 2. opravené a doplněné vyd.* MU a nakladatelství Doplněk 1998, 360 s. ISBN 80-210-2706-1, ISBN 80-07239-104-6.
- [6] CHRÁSKA, A. *Metody pedagogického výzkumu – základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, spol. a.s., 2007. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4
- [7] KOLÁŘ, P. *Bolest šikanování*. Praha: Portál, 2001. 255 s. ISBN 80-7178-513-x.
- [8] Kol. autorů. *Dítě v krizi – sborník vybraných příspěvků z pěti ročníků mezinárodních seminářů Praha*. Mediadida s.r.o, Olomouc 2004, 114 s. ISBN 80-903439-0-2.
- [9] Kol. autorů. *Sborník z I. Národní konference k problematice týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. MPSV ČR Praha 1994, 179 s. ISBN 80-85529-11-4
- [10] KOVAŘÍK, J., A KOL. *Dětská práva, právní povědomí, participace dětí a sociální služba*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta – České Budějovice, 2001. 219 s. ISBN -80-7040-531-7.
- [11] MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Sociální nakladatelství. Praha: 1993, s. ISBN 80-901424-7-8.
- [12] VANÍČKOVÁ, E. *Dětská prostituce*. Praha: Grada Publishing spol, a.s., 2005. 135 s. ISBN 80-247-1138-9.

- [13] VANÍČKOVÁ, E.; HADJ-MOUSSOVÁ, Z.; PROVAZNÍKOVÁ, H. *Násilí v rodině : Syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. 64 s. ISBN 80-7184-008-4.
- [14] VANÍČKOVÁ, E.; PROVAZNÍK, K.; HADJ-MOUSSOVÁ, Z.; SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech: výskyt, podoby, diagnostika, terapie, prevence*. Praha: Portál, 1999. 118 s. ISBN 80-7178-286-9.
- [15] VANÍČKOVÁ, E. *Tělesné tresty dětí – definice, popis, následek*. Praha: Grada Publishing spol. a.s., 2004. s. ISBN 80-247-0814-0.
- [16] WEISS, P. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: Grada Publishing spol. a.s., 2000. 212 s. ISBN 80-7169-795-8.
- [17] WEISS, P. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada Publishing spol. a.s., 2005. 264 s. ISBN 80-247-0929-5.

Legislativa:

Úmluva o právech dítěte (vyhl. pod č. 104/91 Sb.)

Zákon č. 94/1963 Sb. o rodině, v platném znění

Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění

Zákon č.140/1961 Sb. trestní zákon ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb . zákon o přestupcích ve znění pozdějších předpisů

Č.j. 24 246/2008-6 metodické pokyny ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení.

Informační server- prevence kriminality ministerstvo vnitra, listopad 2008 ,Gjuričová, J

Metodický pokyn k prevenci a řešení šikanování u žáků škol a školských zařízení 2009

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Bc. RANDÁK, Pavel.FOD[online][cit.2007-13-03]< <http://www.fod.cz/tyrani.htm>

NEZVAL, Jiří. *Metodický pokyn k prevenci a řešení šikanování u žáků škol a školských zařízení* [online]. 2006 [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/metodicky-pokyn-k-prevenci-a-reseni-sikanovani-u-zaku-skol-a>>.

Prevence sociálně patologických jevů [online]. 2007 [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.kraj-lbc.cz/index.php?page=730&REDIRECTED=true&c=73c84098e9b1bba5ac94ad00dd37d5ee>>.

Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2001 - 2004 [online]. 2004 [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.epolis.cz/download/pdf/materials_28_1.pdf>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CAN	Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte
ILO	Mezinárodní organizace práce
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OSN (UNICEF)	dětská fond pro OSN – organizace spojených národů
OSPOD	Oddělení sociálně-právní ochrany dětí
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
WHO	Světová zdravotnická organizace

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Poměr respondentů	61
Graf č. 2 : Dívky žijící ve společné domácnosti	62
Graf č. 3: Chlapci žijící ve společné domácnosti	63
Graf č. 4: Položka 1- dívky	65
Graf č. 5: Položka 1 – chlapci	66
Graf č. 6: Zneužívání a zanedbávání - dívky	67
Graf č. 7: Zneužívání a zanedbávání – chlapci	68
Graf č. 8: Dívky – zneužívání dětí	69
Graf č. 9: Chlapci- zneužívání dětí	70
Graf č. 10: Dívky – zanedbávání dětí	71
Graf č. 11: Chlapci- zanedbávání dětí	72
Graf č. 12: Šikana- dívky	74
Graf č. 13: Šikana – chlapci	75
Graf č. 14: Chování a jednání spolužáků – dívky	76
Graf č. 15: Chování a jednání spolužáků – chlapci	77
Graf č. 16: Dívky- důvěra k rodičům	78
Graf č. 17: Chlapci – důvěra k rodičům	79
Graf č. 18: Důvěra-dívky	80
Graf č. 19: Četnost odpovědí - dívek	81
Graf č. 20: Důvěra – chlapci	82
Graf č. 21: Četnost odpovědí – chlapci	83
Graf č. 22: Když dívky potřebují pomoc	84
Graf č. 23: Když chlapci potřebují pomoc	85
Graf č. 24: Organizace – dívky	86
Graf č. 25: Četnost odpovědí – dívky	87
Graf č. 26: Organizace –chlapci	88
Graf č. 27: Četnost odpovědí – chlapci	89
Graf č. 28: Dívky – tělesné tresty	90
Graf č. 29: Chlapci – tělesné tresty	91
Graf č. 30: Tresty – dívky	92
Graf č. 31: Tresty – chlapci	93

Graf č. 32: Dívky – způsob trestání	94
Graf č. 33: Chlapci – způsob trestání	95
Graf č. 34: Dívky – nejhorší trest	96
Graf č. 35: Chlapci – nejhorší trest	97
Graf č. 36: Trest neprávem – dívky	98
Graf č. 37: Trest neprávem- chlapci	99
Graf č. 38: Dívky – odměny	100
Graf č. 39: Chlapci – odměny	101

SEZNAM TABULEK

Tabulka A: Trestné činy týrání svěřené osoby, pohlavního zneužívání, obchodu s dětmi, únosů dětí	35
Tabulka B: Odsouzení pachatele trestných činů týrání svěřené osoby a pohlavního zneužívání	36
Tabulka 1: Složení vzorku respondentů z hlediska věku a pohlaví	60
Tabulka 2: Dívky žijící ve společné domácnosti	61
Tabulka 3: Chlapci žijící ve společné domácnosti	62
Tabulka 4a: Položka 1- dívky	65
Tabulka 4b: Položka 1- chlapci	66
Tabulka 5a: Zneužívání a zanedbávání – dívky	67
Tabulka 5b: Zneužívání a zanedbávání - chlapci	68
Tabulka 6a: Zneužívání dětí – dívky	69
Tabulka 6b: Zneužívání dětí – chlapci	70
Tabulka 7a: Zanedbávání dětí - dívky	71
Tabulka 7b: Zanedbávání dětí – chlapci	72
Tabulka 8a: Šikana – dívky	73
Tabulka 8b: Šikana – chlapci	74
Tabulka 9a: Projevy chování spolužáků –dívky	76
Tabulka 9b: Projevy chování spolužáků – chlapci	77
Tabulka 10a: Důvěra k rodičům – dívky	78
Tabulka 10b: Důvěra k rodičům – chlapci	79
Tabulka 11a: Důvěra - dívky	80
Tabulka 11b: Četnost odpovědí – dívky	81
Tabulka 12a: Důvěra – chlapci	82
Tabulka 12b: Četnost odpovědí – chlapci	82
Tabulka 13a: Když potřebují pomoc- dívky	84
Tabulka 13b: Když potřebují pomoc- chlapci	85
Tabulka 14a: Organizace nabízející pomoc dětem –dívky	86
Tabulka 14b: Četnost odpovědí - dívky	87
Tabulka 15a: Organizace nabízející pomoc dětem – chlapci	88
Tabulka 15b: Četnost odpovědí – chlapci	88

Tabulka 16a: Tělesné tresty – dívky	90
Tabulka 16b: Tělesné tresty – chlapci	91
Tabulka 17a: Trestají Tě rodiče – dívky	92
Tabulka 17b: Trestají Tě rodiče – chlapci	93
Tabulka 18a: Způsob trestání – dívky	94
Tabulka 18b: Způsob trestání – chlapci	95
Tabulka 19a: Nejhorší trest - dívky	96
Tabulka 19b: Nejhorší trest – chlapci	97
Tabulka 20a: Trestají Tě rodiče neprávem – dívky	98
Tabulka 20b: Trestají Tě rodiče neprávem – chlapci	99
Tabulka 21a: Odměny – dívky	100
Tabulka 21b: Odměny - chlapci	101

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

Příloha P II: Přepis strukturovaného rozhovoru

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Milá žákyně,

milý žáku,

Obracím se na Tebe s anonymním dotazníkem, prostřednictvím, kterého chci získat odpovědi na otázky, co děti šestých až osmých tříd již prožily, s čím se setkaly a jaké jsou jejich zkušenosti pokud jde o lidská práva dětí a žáků.

Tvé odpovědi budou sloužit pouze pro potřebu mé diplomové práce a nebudou k nahlédnutí nikomu dalšímu. Vybrané odpovědi prosím zakroužkuj, popřípadě doplň.

Děkuji Ti za pomoc.

Bc. Veronika Stašková

1) Myslíš si, že rozumíš tomu, co je to týrání dětí?

- A) ano, setkal(a) jsem se s tím
- B) ano, ale nezažil(a) jsem to
- C) ne, nikdy jsem tento pojem neslyšel(a)

2) Myslíš si, že rozumíš tomu, co je zanedbávání a zneužívání dětí?

- A) ano
- B) ne

3) Co si představuješ pod pojmem zneužívání dětí?

.....

4) Co si představuješ pod pojmem zanedbávání dětí?

.....

5) Setkal(a) ses někdy s šikanou?

- A) ano, byl(a) jsem sám(a) obětí
- B) ano, viděl(a) jsem jak ubližují spolužákovi/spolužačce
- C) ne, ale slyšel(a) jsem o tom
- D) ne, nevím co to je

6) Které projevy chování a jednání spolužáků považuješ za nejhorší?

.....
.....

7) Máš důvěru ke svým rodičům?

- A) ano, důvěřuji jim
- B) ano, ale nesvěřuji se rodičům
- C) ne, nemají na mne čas
- D) ne, nezajímám je

8) Máš někoho, komu se můžeš se vším svěřit (doma nebo i mimo domov)?

- A) ano - uveď komu

.....

- B) ne

9) Víš, kam se můžeš obrátit, když máš problém nebo potřebuješ pomoc?

.....

10) Znáš nějaké organizace, které nabízejí pomoc dětem, kterým se ubližuje?

- A) ano – uveď jaké

.....

- B) ne

11) Setkáváš se s tělesnými tresty?

Velmi často	často	někdy	zřídka	vůbec ne
Pokud	ano,		uveď	kde

.....

12) Trestají Tě rodiče?

Velmi často	často	někdy	zřídka	vůbec ne

13) Jakým způsobem Tě rodiče trestají nejčastěji?

.....

14) Co je pro Tebe nejhorší trest?

.....

15) Máš pocit, že Tě rodiče trestají neprávem?

A) ano

B) ne

C) někdy

16) Dostáváš odměny?

Velmi často

často

někdy

zřídka

vůbec ne

Ještě něco o sobě

1. Jsem

A) dívka

B) chlapec

2. Bydlím

A) na vesnici

B) ve městě

3. S kým žiješ v domácnosti?

.....

.....

4. Jsem žákem

A) 6. třídy

B) 7. třídy

C) 8. třídy

PŘÍLOHA P II: PŘEPIS STRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU

Paní K.

1) Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Já mám vystudovanou speciální pedagogiku magisterskou obor etopedie.

2) Kolik let již na oddělení sociálně-právní ochrany dětí v Uherském Hradišti pracujete?

Pracuji tady čtyři měsíce.

3) Jaký je Váš pohled na problematiku týraného a zanedbávaného dítěte?

S touto problematikou jsem se v mé praxi zatím nesetkala, nebo v rámci tady toho OSPOD, ale myslím si, že už v dnešní době se o tom víc mluví. Není to takové utajované, ale víc veřejné a to je jediné dobře.

4) Jaký druh prevence syndromu CAN byste navrhla vzhledem k Vaší praxi?

Myslím si, že by se mělo o tom více mluvit. Měly by být informovány děti, učitelé tak i rodiče. A určitě by měly existovat nějaká centra nebo organizace, které by se tímto zabývaly. A pomoc formou letáčků a informací do škol.

5) Co je, podle Vás, největším problémem dnešní rodiny?

Rodina hodně často nefunguje ve smyslu partnerského soužití rodičů.

6) Jak se bráníte syndromu vyhoření?

Jednak o něm vím, tak se snažím nějakým způsobem relaxovat, snažím se být profesionální a práci si беру osobně. Je to v podstatě problém těch lidí se kterými já pracuji a není to můj problém.

7) Jaký, podle Vás, obtížný případ jste řešila v poslední době?

Tak asi nejtěžší s čím jsem se zatím setkala, je opravdu ta „nekomunikace“ mezi rodiči a odnášejí to především jejich děti.

8) Prošla jste někdy pracovní krizí ve smyslu, že Vás natolik zasáhl určitý případ, že jste se obtížně soustředila na další práci?

Ne zatím neprošla.

9) Naplňuje Vás tato práce?

Určitě

10) Ztotožňujete se s postupy Vaší práce?

Zatím se snažím postupy dodržovat.

11) Nakolik se domníváte, že jsou lidé informováni o Vaší práci?

Myslím si, že velice málo. Až mají nějaký problém tak teprve nás vyhledají. A mají o nás zkreslené informace a je jich málo. Měla by být větší informovanost.

12) Mají k Vašemu odboru lidé důvěru? Obracují se na Vás s problémy? Pokud ANO s jakými nejčastěji?

Myslím si, že pokud už tady nějaký problém řešili, tak jsou schopni přijít se svými problémy znovu. Někteří chodí hodně často. Někteří naopak nechtějí přijít a nemají k nám důvěru a vidí to jako krajní řešení.

13) Změnila Vás tato práce nějakým způsobem?

Zatím nemůžu říct. Spíše ne.

Paní N.

1) Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Sociálně-právní nadstavba pomaturitní, dnes je to VOŠ.

2) Kolik let již na oddělení sociálně-právní ochrany dětí v Uherském Hradišti pracujete?

Končím 10 rok.

3) Jaký je Váš pohled na problematiku týraného a zanedbávaného dítěte?

Mám za to, že je to nejvážnější problematika a ty nejtěžší případy jsou právě dětí zanedbávané a týrané.

4) Jaký druh prevence syndromu CAN byste navrhla vzhledem k Vaší praxi?

Nejúčinnější prevencí je, když budou potrestáni pachatelé těchto závažných trestných činů exemplárně, tedy žádné podmíněné tresty nebo nepodmíněné na spodní hranici. Tresty by měly být co nejvyšší. Zároveň by měli být potrestáni i lidé, kteří věděli o trestném činu a neohlásili jej. Jinak samozřejmě ta prevence spočívá v letáčcích, informovanosti veřejnosti. Volila bych spíše represí.

5) Co je, podle Vás, největším problémem dnešní rodiny?

Nedostatek času na výchovu dětí a špatný hodnotový žebříček. Rodiče žijí svým vlastním životem. Nemají čas na děti a nemají čas dětem nic vysvětlit a pokud se něco stane tak stále častěji se setkávám při práci kurátora s tím, že rodiče děti omlouvají.

6) Jak se bráníte syndromu vyhoření?

Já mám pocit, že se do něj pomalu dostávám po těch deseti letech. Samozřejmě se doma snažím na tu práci myslet co nejméně. Zavřít dveře kanceláře a nenosit si problém domu. Snažím se ve volném čase se věnovat úplně jiným aktivitám spíše po té fyzické stránce, ale bohužel moc se to nedaří.

7) Jaký, podle Vás, obtížný případ jste řešila v poslední době?

To byly teď dvě holčičky Eliška a Anetka. Jedna bude mít 5 let a druhá 1,5 roků. Narodily se nezletilé matce, která neměla zkušenosti s výchovou, takže se tam dlouhodobě jezdilo. Ta starší holčička byla v poručnické péči protože, matka neměla veškeré práva, takže jsme k ní jezdili do poručnické péče a po dovršení zletilosti dostala matka holčičku do péče. Našla si partnera, se kterým dlouhodobě žila a nakonec si ho i vzala a vzešla z tohoto vztahu druhá dcera. Nikdy to ideální nebylo, přece jenom hodně mladí rodiče neví co a jak mají dělat. Takže tam se hodně často jezdilo kvůli tomu, holčičky byly v nezdravém prostředí (kouření, nepořádek). Holčičky naštěstí nějak dokázala zabezpečit(jídlo, pití, čisté oblečení) ale zabezpečovala to tam ještě babička - matka matky, se kterou žili ve společné domácnosti. Babička bohužel na jaře zemřela. Takže se to nějak zvrtilo nechutným způsobem, ze začátku upadala domácnost a pak jsme tady měli anonymní oznámení nejen na špatnou domácnost, ale i na to, že se tam zdržují podivná individua. Jejich příbuzný měl možnost se tam podívat a zjistil, že to tam smrdí po ředidlech. Takže ve spolupráci s policií jsme to konzultovali a zjistili jsme, že tento dům policie už delší dobu sleduje. Následoval rychlý zásah a odebrání dětí do klokátku nebo podobného zařízení. Vzhledem k tomu, že děvčátka mají kousek dál příbuzné, tak jsem se rozhodla, že zůstanou tam. Ještě se to zcela nevyřešilo, domluvili jsme se tak, že zůstanou u babičky. Přestěhovali se a za pár dnů matka zmizela. Je už dva měsíce neznámo kde, předpokládám, že se zdržuje v nějaké feťácké partě. Řešíme co s dětmi. Komplikované je to v tom, že děti má babička a žije s nimi na Slovensku. Zasahuje do tohoto případu i slovenská strana.

8) Prošla jste někdy pracovní krizí ve smyslu, že Vás natolik zasáhl určitý případ, že jste se obtížně soustředila na další práci?

Mám takové případy dva. Jeden co nesouvisí přímo s problematikou CAN ten mě paralyzoval na dobře 14 dní a ten druhý jsou děti zanedbávané. Ten co souvisí s tvou pro-

blematikou: to byly děti holka a kluk, věkový rozdíl mezi nimi 5 let. Holčička byla starší. Zemřela maminka v době kdy měla holka 11, takže kluk 6. Zůstali sami s tatínkem, který tu situaci nezvládl a začal to řešit alkoholem. Situace se stupňovala a přidala se k tomu agresivita, takže jsme se to snažili nějak dlouhodobě udržet, protože ta Míša se chopila víceméně role maminky. Zvládala to velice dobře, byla sice předčasně dospělé dítě, ale ve svých 13 letech se v podstatě starala o celou domácnost, pečovala i o toho bratra. Bylo nám ovšem líto dávat tuto holku do dětského domova, chlapec by tam i docela patřil, protože měl i výchovné problémy. Míši nám bylo strašně líto, tak jsme tam neustále jezdili na pravidelné kontroly. Snažili jsme se to nějak udržovat, byly tam i nějaké pobyty v ústavech výchovné péče. Otec byl i na protialkoholní léčbě, bohužel neúspěšně. A přesto, že jsme do toho zapojili celou rodinu, jezdili jsme na pravidelné kontroly jednou ty problémy s alkoholem vystupňovaly tak, že jsme to předběžné opatření na výchovnou péči museli vydat. Protože otec, když se napil, dostal se do velmi agresivního stavu, Míšu napadl a držel jí nůž pod krkem a to jen z toho důvodu, že mu snad nechtěla udělat polévku a to byl poslední hřebíček a děti byly umístěny do dětského domova. Takže tohle mě děsilo docela delší dobu, vyčítala jsem si, jestli jsem neměla to předběžné opatření podat k soudu dřív. Naštěstí to Míša nebrala nějak tragicky. Teď momentálně Míša je už dospělá, má přítele, svůj vlastní život. Dodělala si maturitu studuje na VŠ. Bratr je ještě v dětském domově. Je trošku jiný. Jak se začlení on do samostatného života ukáže jen čas. A doufám, že to nějak zvládne také.

9) Naplňuje Vás tato práce?

Naplňuje, jinak bych ji nemohla dělat, já jsem opravdu asi v tomhle postižená. Mám potřebu lidem pomáhat, potřebuji poslouchat a snažit se pomoci. Nedokázala bych jen sedět u papíru a je fakt když jsem hovořila o syndromu vyhoření je potřeba, aby si člověk uvědomil, že tu nejsem jen od toho pomáhat, ale i sedět u papíru.

10) Ztotožňujete se s postupy Vaší práce?

Tím myslíš v podstatě zákonné úpravy? Tak určitě ne vždycky mám dost často dilema, že něco říká zákon a nějak jinak vypadá praxe. Dostávám se do situace, jestli postupovat podle zákona nebo podle zájmu dětí. Samozřejmě, že ve většině případů to dopadne tak, že postupuji v zájmu dětí tím, že porušuji zákon. Ale nemohu si dovolit podle zákona nepostupovat, protože to by bylo špatně.

11) Nakolik se domníváte, že jsou lidé informováni o Vaší práci?

Lidé jsou informováni, ale informování bohužel nevhodným způsobem, takže pořád se v médiích prezentuje tato práce velice nevhodným způsobem „ to jsou zloději dětí“. „ sociálka jim bere děti, sociálka jim nedala peníze, atd.“ lidé vědí, že tady ten úřad je, že existujeme. Informace, které dostávají z médií jsou velice špatné. Mnohem více preferují ústně podávané informace spokojených klientů.

12) Mají k Vašemu odboru lidé důvěru? Obracují se na Vás s problémy? Pokud ANO s jakými nejčastěji?

Pokud už něco tady řešili, dokáží si k nám najít cestu a dá se zapracovat tak, že si důvěru získáme. Ne úplně všichni, protože řešíme problém dětí a my musíme jednat v zájmu dětí. V konečném důsledku to vyzní, že nadržujeme jednomu či druhému rodiči. Ale v těch vyhraněných kauzách jako je domácí násilí, tak tady ta důvěra musí být na sto procent jinak by se nedalo pracovat.

13) Změnila Vás tato práce nějakým způsobem?

Myslím, že ano. Když jsem studovala, tak jsem v podstatě netušila do čeho půjdu. Ta možnost uplatnění byla širší. Nikdy jsem netušila kolik problémů je ve vztazích mezi lidmi, že je potřeba aby se někdo jejich problémy zaobíral. Často přemýšlím i o tom co se děje u nás doma. Protože mám dvě děti a často, když už řešíme nějaké problémy, tak se snažím trošku aplikovat poznatky z praxe.

Paní R.

1) Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Mám dosažené magisterské vzdělání – pedagogika sociálních a zdravotních předmětů pro střední odborné školy.

2) Kolik let již na oddělení sociálně-právní ochrany dětí v Uherském Hradišti pracujete?

Velmi krátce, od 1.9.2008 což jsou tři měsíce.

3) Jaký je Váš pohled na problematiku týraného a zanedbávaného dítěte?

V dnešní době je toto téma strašně medializované v souvislosti především s Kuřimskou kauzou. Ale třeba za tu krátkou dobu co jsem tady, jsem četla různé spisy, ke kterým

jsem se dostala, tak mám pocit, že se to děje už hrozně dlouho a dávno. Jen se o tom nemluvílo. A vychází z toho, že rodiče jsou velmi nevyzrálí. Děti jsou zanedbávané už z toho hlediska, že si každý rodič dnes dělá co chce. Přijde mi. Nesezdané soužití, chtějí se věnovat svým aktivitám a nefunguje rodinné soužití a podřízení se potřebám dítěte. Děje se to v mnohem větším měřítku než si dovedeme představit. Tady by ještě bylo na místě říct, že není viditelné jen to fyzické násilí, děti jsou týrány mnohem víc psychicky, už jen tím pokud je rodič hodně zaměstnaný a nemá na to dítě čas. To pokládám za zanedbávání, že rodiče nemají na dítě čas.

4) Jaký druh prevence syndromu CAN byste navrhla vzhledem k Vaší praxi?

Především více společného času, lepší komunikace v rodině. Většina rodičů neví co jejich dítě ve volném čase dělá. Více času trávit společně jako rodina. Brát se až jsou lidé vyzrálí jak sociálně, tak emociálně, psychicky i ekonomicky, až jsou sami dozrálí, aby byli schopní vychovávat děti. Všechno je vzájemně provázané, jedno pramení z druhého. Jestliže je v rodině alkohol, drogy, rodiče si svou zlost vylévají na dětech.

5) Co je, podle Vás, největším problémem dnešní rodiny?

Největším problémem rodiny je , že prostě neexistuje. Jako taková neexistuje. Jak se říkalo základním článkem státu je rodina. Což dnes je vyvráceno, kdy lidé žijí tzv. na hromádce, každý si může vyletět jak z holubníku. Nejsou tam pevné svazky na , kterých by měl člověk např. v manželství pocit větší zodpovědnosti a přistupovat k životu zodpovědně. Nesouhlasím s tvrzením, že komunistická rodina je přežitek doby. Jsem zastáncem rodiny kde je tatínek, maminka a děti a širší rodina a generačního soužití. Dnešní nukleární rodiny vedou děti k individualismu, egocentrismu, sobectví. Děti nemají dostatečně vyvinuté sociální citění a úctu ani k vlastním rodičům a už vůbec ne k prarodičům. A do budoucna nejsou ochotni postarat se o své rodiče a o je do ústavu. Tak jak my umístíme děti do ústavu a rodiče se nestarají. Potom ani tyto děti se nebudou starat o své děti. Kopírují a berou si vzory ze svých rodičů.

6) Jak se bráníte syndromu vyhoření?

Zatím jsem toto nemusela řešit. Důležité je odosobnit se od práce. Brát ty problémy tak jak jsou. Mít dobré přátele se kterými si můžu popovídat a popřípadě probrat problém s vedením. Nasnadě jsou i tzv. supervize. I porada s kolegyní o určitém problému je velmi důležitá. Umět se z toho problému vyventilovat.

7) Jaký, podle Vás, obtížný případ jste řešila v poslední době?

Vzhledem k tomu, že jsem zde krátce, tak těch případů nebylo mnoho. Vzpomínám si na případ zanedbávaného dítěte. Obtížný byl v tom, že dítě se nacházelo ve velmi špatných hygienických podmínkách, proto ta dívenky nebyla ani přijímána okolím. Nejhorším na tom bylo, že si to ani neuvědomovala, že je něco v nepořádku. Protože tím, že v tom vyrůstá tak to bere jako normu a naopak je na straně matky a nemá pocit, že je zanedbávaná. Zde je pro mne velmi komplikovaná situace kdy já jako sociální pracovnice bych měla dívku matce odebrat do dětského domova. Víím, že by se tam měla lépe po stránce materiální i praktické. Bylo by to pro ni lepší, ale z hlediska citového ne. Je velmi fixovaná na matku a zvířectvo které s nimi žijí v rodině. Víím, že by citově strádala. Tak co je dobře?

8) Prošla jste někdy pracovní krizí ve smyslu, že Vás natolik zasáhl určitý případ, že jste se obtížně soustředila na další práci?

Ne

9) Naplňuje Vás tato práce?

V tuto chvíli velmi. Prošla jsem zdravotnictvím, pedagogikou, teď sociální sférou. Přeshla jsem z odboru na kurátorství pro mládež.

10) Ztotožňujete se s postupy Vaší práce?

To je prostě zavádějící, zákon něco stanovuje. Nejde v sociální oblasti vymezit čistě co je správné. Pravidla být musí. S některým se neztotožňuji. např. strašně se neztotožňuji s tím, že matka má dítě v dětském domově a ne jedno, celý rok se o děti nestará a stačí jen jednou aby napsala dopis a dítě není právně volné.

11) Nakolik se domníváte, že jsou lidé informováni o Vaší práci?

Myslím si, že nejsou informováni. Ví že existujeme, ale neznají naši náplň.

12) Mají k Vašemu odboru lidé důvěru? Obracejí se na Vás s problémy? Pokud ANO s jakými nejčastěji?

Jak kteří, někteří přicházejí ze zjištěných důvodů. Jsou zvykli ze státu těžit ze systému dávek a přicházejí sem s tím, že jsme povinni jim pomoci. Zde k žádné důvěře nepřijde. Ale jsou i tací, kteří mají skutečný problém a chtějí pomoc a dokáží se nám otevřít.

Myslím si, že se lidé na nás obracejí, protože to bychom neměli tolik spisů jak máme. Nejčastěji to bývá , výchova a výživa, úprava styku a výše výživného. Poradenství.

13) Změnila Vás tato práce nějakým způsobem?

Je to krátká doba na to abych to mohla posoudit. Ale uvědomuji si, jaké jsem měla štěstí, že jsem se narodila svým rodičům. Jsem šťastná, že mám fungující rodinu a dvě krásné zdravé děti. Rodičům jsou vděčná jaký mi dali vzor a příklad do života. Máme dobré rodinné vztahy se sourozenci. Vychovali ve mně, že rodina je základ a to nejdůležitější. Vždy jsem to brala jako fakt a samozřejmost. Vážím si víc, mého partnera, svých dětí a toho jaké jsou.

Paní L.

1) Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Vystudovala jsem gymnázium a sociálně-právní nádstavbu, která se dnes považuje za VOŠ

2) Kolik let již na oddělení sociálně-právní ochrany dětí v Uherském Hradišti pracujete?

26 let.

3) Jaký je Váš pohled na problematiku týraného a zanedbávaného dítěte?

V globálu se to říct nedá, každý případ je jiný každé týrané a zanedbávané dítě je jiné, to záleží na stupni, dlouhodobosti na stavu rodiny. Vím, že je to dnes velmi medializované téma. Týrané a zanedbávané děti byly vždycky, ale teď se to víc odkrývá a více se o tom hovoří. Nejhorší na tomto je , že tyto děti, které tímto prochází si nesou následky do dalšího života a vytváří tento model rodiny a přenáší ho z generace na generaci. Tato problematika se objevuje v důsledku citové plochosti, která je čím dál vyšší. Lidé k sobě nemají potřebné vazby a soudržnost. Cit se vytrácí.

4) Jaký druh prevence syndromu CAN byste navrhla vzhledem k Vaší praxi?

Všímavost, ohleduplnost. Všímavost veřejnosti a nebát se. V podstatě v dnešní době chybí úcta k autoritám. Mohu to porovnat za svou dlouhodobou praxi. Děti si neváží lékařů, učitelů, rodičů, neváží si nikoho, ale to si vytváříme sami. Protože jestliže mi

dítě přijde ze školy domů s tím, že má poznámku (dříve by dítě dostalo vyhubováno), dnes rodič řekne „co si ta blbá učitelka zase vymýšlí“. Tím si ale rodiče neuvědomují jednu věc, neshazují učitelku, ale sami sebe. Jako prevenci bych vzala to, ať si každý zamyslí nad svým stylem života a nad svými hodnotami. A další věc je nebát se. I školy mají tendenci přenášet zodpovědnost na nás, třeba ví, že tam chodí dítě, které nosí modřiny do tělocviku, ale bojí se to nahlásit, protože žijí v jedné vesnici, kde žije ta rodina. Za další starosta obce nepůjde proti svému občanovi, protože je to volič. A lékaři to samé. Jednou se mě jeden soudce po soudním líčení, kdy já kritizovala postoje rodičů k dítěti a podávala jsem návrh a zvýšení výživného zeptal, jestli se nebojím. Já mu řekla, že jakmile se začnu bát projevit svůj názor, tak to můžu zabalit. Lidé si myslí, že za peníze se dá koupit všechno.

5) Co je, podle Vás, největším problémem dnešní rodiny?

Nedostatek času na děti, jeden na druhého, nedostatek lásky. Upřednostňování materiálních hodnot nad hodnotami duševními. Chybí takový ten osobní kontakt, pohlazení, přiduvší domů a dám dítěti pusu. To strašně v těch rodinách chybí, rodiče toto opominají a nemají na to čas. Neuvědomují se, že láska a zdraví je to nejdůležitější co člověk má.

6) Jak se bráníte syndromu vyhoření?

Já tento termín nesnáším, protože syndrom vyhoření může vzniknout u jiných profesí, když budu učitelka a budu přednášet jednu látku tak možná budu vyhořelá. Ale s tím, že se posunuje doba a klienti se mění tak prostě nemám pocit, že bych byla vyhořelá. Myslím si, že v této práci se to stát nemůže. Příklad i po 26 letech se stane, že mě některý případ dostane a není mi lhostejný. Třeba jsem se naučila vypínat, naučila jsem se jak já říkám, používat svůj výraz „pleju len“ kdy máte klienty, na kterých doslova vidíte, že se potřebují vymluvit, kdy já v podstatě můžu vypnout, nechám klienta vymluvit, po chvíli zapnout a jsme kde jsme byli. Jak já říkám jsme faráři v sukních, lidé se k nám chodí vypovídat. V průběhu let měním své metody sociální práce, přizpůsobuji se klientům a době. Jestli jsem vyhořelá, to musí posoudit jiní, ne já.

7) Jaký, podle Vás, obtížný případ jste řešila v poslední době?

Zrovna konkrétně teď řeším případ pohledné matky, která má 3 děti celkem. První dítě má z vztahu předešlého. To je dítě, které chodí do druhé třídy, pak má dvojčata se svým

druhem a v této rodině dochází k tomu, že, když bych chtěla tu rodinu diagnostikovat, tak je tam domácí násilí, neboť ten přítel partnerku mlátí jen v té době, kdy jsou oba opilí. Můžu sem začlenit i týrání nejen fyzické, ale i psychické, které se podepsalo na starším synovi. Je to rodina, která je vyloženě problémová rodina této doby. V rámci tzv. rychlopůjček. Rodina by mohla žít, dá se říct v pohodě, protože měli obrovskou podporu ze strany družčiných rodičů, kteří jí poskytli tři pokojový byt, jen za nájem a inkasní poplatky. Takže kdyby druh pracoval, uživí. Ale v rámci rychlopůjček se dostali do debetu – 500 000 Kč, o tom mi řekli, takže dluh ve skutečnosti může být vyšší, oba požívají alkohol, což mi přiznali. Tuto závažnou situaci mi oznámili prarodiče ze strany matky. Jsou to typy lidí, kteří slibují, ale nedodrží slovo. Všechno je na půl cesty. Domnívám se, že mají i snížené IQ, protože když jim něco 10 minut vysvětluji a oni mi pak řeknou „po zdi leze pavouk“. Já jako sociální pracovnice vynaložím hodně úsilí, spojím se ze školkou, školou, lékařkou, poradnou pro mezilidské vztahy domluvím sezení u psychologičky, nastíním případ, domluvím termín a oni se ani nedostaví. A já teď mám rodiče alkoholiky a 3 krásné děti, prarodiče jsou nešťastní a co teď?? Nevidím reálné řešení. Ráda pomůžu těm, kteří chtějí mou pomocnou ruku přijímat, pokud mi ji nepřijmou, jsem povinna nastolit nějakou formu represe.

Proto nedivme se, že nám tyto děti z problémových rodin utíkají k návykovým látkám, drogám a alkoholu.

8) Prošla jste někdy pracovní krizí ve smyslu, že Vás natolik zasáhl určitý případ, že jste se obtížně soustředila na další práci?

Prošla jsem pracovní krizí a nebylo to v souvislosti s případem, bylo to v souvislosti s tím, jak se k naší práci staví vedení (nejvyšší) a nadřízený kontrolní orgán, který jde jen po papírech, vytýká Vám co jste tam měla napsat, samé maličkosti a neuvědomuje si, jednu věc, že já nejsem úřednice, ale sociální pracovník. Jsem tolikrát za týden stavěna do role, že se musím okamžitě rozhodnout a mít na mysli především zájem dětí. Takže po proběhnutí kontroly, mě kdy jsem případu věnovala hodně a v ničem jsem nepochybovala a vždycky jednala ve správném zájmu, byly vytknuty věci, které byly nepodstatné a s případem nesouvisely a tak nějak se mě to dotklo a zaskočilo mě to i osobně a dokonce jsem kvůli tomu i plakala, což tohle už dlouho nemám ve zvyku. Já s tímto postupem nesouhlasím, v případě rady se obracím přímo na ministerstvo, krajský úřad obcházím, dle mého názoru zbytečná instituce.

9) Naplňuje Vás tato práce?

Moje práce mě naplňuje, mám tuto práci ráda. Štve mě sice to co naše mladá děvčata a tedy, že není tak finančně ohodnocená, jak by být měla. Ale to když mě někdo potká na ulici a řekne mi, děkuji vám, moc jste mi pomohla je pro mě takové zadostiučinění a balzám na duši. Uvědomím si, že to nedělám zbytečně a jsou i lidi, kteří to dovedou ocenit, že jste k něčemu potřebná.

10) Ztotožňujete se s postupy Vaší práce?

S postupy se neztotožňuji, protože mám pocit , že legislativu tvoří lidé, kteří v životě sociální práci nedělali na postu nejnižších sociálních pracovníků, které jsou v kontaktu s klienty. Protože tady strašně chybí součinnost mezi soudem a našim úřadem. Chybí i propojenost na soudě, kdy podstatě k jednomu klientu může zasedat 5 senátů. A ty vzájemně o sobě neví. Dále zákony, které vychází jsou buď špatně prodiskutované, nebo nejsou ověřené v praxi. Nebere se zřetel na práva dítěte. § 213 Neplnění výživného – je to výsměch, kdy otec nebo druhý rodič dluží výživné ve statisícových částkách, dostane jako trest veřejně prospěšné práce. A například při stanovování výživného, kdy spousta soudců je už za horizontem a nemají představu kolik v dnešní době dítě stojí. Dříve jsme měli spisy o pěti listech dnes o 300 listech to je rozdíl. Lidé se soudí o každou prkotinu a ještě bych zavedla, aby se všechno soudní jednání, s výjimkou lidí kde je prokázáno, že jsou na hranici nouze, hradila. Protože jsou případy, kdy si ten dotyčný obsílku vůbec nepřivezme nebo migruje tak, že je nezastizitelný tak potom k čemu to je. Je tam pět lidí kvůli jednomu darebákovi.

11) Nakolik se domníváte, že jsou lidé informováni o Vaší práci?

S ohledem na to, že každé druhé manželství je rozvedené tak si myslím, že ty informace jsou. Že existuje takový orgán lidé ví. Druhá věc jsou naše média, které nás ukazují v tom nejhorším světle. Proto, aby tato práce byla k něčemu a měla určité pravomoci a vážnost je potřeba, aby byl zřízený samostatný úřad na ochranu dítěte. Nebyl by pod úřadem práce, či městským úřadem a nebyl by nad námi nikdo jen ředitel organizace a ministerstvo.

12) Mají k Vašemu odboru lidé důvěru? Obracejí se na Vás s problémy? Pokud ANO s jakými nejčastěji?

Myslím si, že ano. Ale je to hlavně tím, že s lidmi pracuji už mnoho let a vím jak s lidmi jednat. Poznám, kdy si klient potřebuje zanávat a kdy potřebuje pohladit po duši.

13) Změnila Vás tato práce nějakým způsobem?

Samozřejmě že změnila, tato práce vás svým způsobem trochu vysává . Moje babička mi vždycky říkala, že jsem jak vlašský ořech, tvrdá slupka a dobré jádro. Zanechává to stopy na každém, hlavně na psychice. Já říkám každé mladé studentce, že tato práce je nevděčná , málo kdy se dostaví pochvala a poděkování a finanční ohodnocení skoro vůbec žádné.

Paní K.

1) Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Vysokoškolské v oboru pedagogika s sociální práce.

2) Kolik let již na oddělení sociálně-právní ochrany dětí v Uherském Hradišti pracujete?

Jeden rok.

3) Jaký je Váš pohled na problematiku týraného a zanedbávaného dítěte?

Myslím si, že se tomu věnuje strašně málo vzhledem k tomu, že dle mého názoru týraných a zanedbávaných dětí přibývá. Taky by se měly vytvořit nějaké programy kde by se tyto případy postupně řešily a vznikl rámec, jak by se mělo postupovat. Faktem je to, že je to hrozné a co se týká týrání tak ten problém tam takový není, je lehce odhalitelné. Těžší je to s psychickým týráním, které se velmi těžce dokazuje. Hlavně v soudnictví je to strašně těžce prokazatelné. Kdy my napíšeme návrh a stejně se to neřeší ani na soudě či policii, že to prokázat nejde. Takže v tom je nejzávažnější problém.

4) Jaký druh prevence syndromu CAN byste navrhla vzhledem k Vaší praxi?

Častější kontroly v rodinách , protože je to z hlediska naší praxe neoptimálnější řešení.

5) Co je, podle Vás, největším problémem dnešní rodiny?

Největším problémem je jednoznačně komunikace a potom, že rodiče jsou tak zaneprázdnění svými povinnostmi, že nemají čas na své děti. Neumí spolu mluvit a děti prostě nemají potřebu s rodiči komunikovat.

6) Jak se bráníte syndromu vyhoření?

Většinou tím, že problém probírám s kolegy a zeptám se na názor a pohled ostatních.

7) Jaký, podle Vás, obtížný případ jste řešila v poslední době?

V poslední době jsem řešila problém zanedbání péče ze strany rodičů. Šlo o roční dítě, kdy jsme zjistili obrovské nedostatky zejména v bytových podmínkách, kde dítě bylo špinavé a museli jsme ho na čas umístit do nemocnice. Po tu dobu si klienti udělali pořádek. Od té doby se situace několikrát opakovala. Navrhovala jsem dohled a je to velice sporné, protože rodiče si nepřejí, abychom do rodiny chodili, slovně nás napadají, takže uvidíme jak se to bude vyvíjet dál.

8) Prošla jste někdy pracovní krizí ve smyslu, že Vás natolik zasáhl určitý případ, že jste se obtížně soustředila na další práci?

Právě tady tento předchozí případ mě zasáhl v souvislosti s tím soudním jednáním, kde mě otec napadl se slovy, že si mě vyhledá a že uvidím. Osočoval mě, že jsem podjatá a podplacená tím mě to vzalo.

9) Naplňuje Vás tato práce?

Určitě, protože si myslím, že tuto práci může dělat jen ten koho baví.

10) Ztotožňujete se s postupy Vaší práce?

Víceméně ano, jen občas bych ten postup volila jiný, ale díky určitým zákonům tak jak jsou je musíme respektovat. Ale ve prospěch dítěte bych ho i překročila.

11) Nakolik se domníváte, že jsou lidé informováni o Vaší práci?

Myslím si, že jsou velmi málo informováni. Informace o naší práci mají jen ti klienti, se kterými jsme pracovali, když je rozvod tak k nám musí přijít sepsat majetkové vypořádání a vyživovací povinnost. Širší veřejnost má zkreslené představy.

12) Mají k Vašemu odboru lidé důvěru? Obracejí se na Vás s problémy? Pokud ANO s jakými nejčastěji?

Ti co nás znají k nám důvěru mají. A svoje problémy se s námi snaží řešit. Nejčastější případy jsou alkoholismus matek, upozorní nás většinou okolí.

13) Změnila Vás tato práce nějakým způsobem?

Asi ano, začal jsem si více vážit svého manžela.

Paní Z.

1) Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Já mám vysokoškolské vzdělání na pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, obor pedagogika a sociální práce.

2) Kolik let již na oddělení sociálně-právní ochrany dětí v Uherském Hradišti pracujete?

Třetím rokem.

3) Jaký je Váš pohled na problematiku týraného a zanedbávaného dítěte?

Já bych řekla, že v poslední době je to často objevující se fenomén, který do určité míry sebou nese doba a vytíženost rodičů a nedostatek času na dítě a svoji životní nespokojenost si kompenzují na tom, kdo je bezbranný. Nejdůležitější je spolupráce veřejnosti a interní přístup.

4) Jaký druh prevence syndromu CAN byste navrhla vzhledem k Vaší praxi?

Já bych zavedla preventivní programy pro rodiče, aby měli přehled o tom jaké jsou výchovné problémy, jak pracovat s handicapovanými dětmi, zaměřené na sebepoznání a řešení konfliktních situací.

5) Co je, podle Vás, největším problémem dnešní rodiny?

Jsou to především disfunkční rodiny a rodiny, které neumí řešit konfliktní situace. Jakýkoliv konflikt řeší rozchodem.

6) Jak se bráníte syndromu vyhoření?

Určitě sportem a dalšími zájmovými činnostmi.

7) Jaký, podle Vás, obtížný případ jste řešila v poslední době?

Všechny byly podobné a týkaly se týrání dětí. Do té míry, že musely být hospitalizovány a ošetřeny.

8) Prošla jste někdy pracovní krizí ve smyslu, že Vás natolik zasáhl určitý případ, že jste se obtížně soustředila na další práci?

Prozatím se mi to nestalo.

9) Naplňuje Vás tato práce?

Zatím mě naplňuje, ale je to asi tím, že se tu pořád mám co učit a žene mě to dál. Ze strany zaměstnavatele, je ta práce podceňována a neohodnocena. Takže jestli jednou s touto prací skončím, tak to nebude kvůli tomu, že by mě přestala bavit.

10) Ztotožňujete se s postupy Vaší práce?

Řekla bych, že jsou tam drobné niance, hlavně ve spolupráci se soudem. Zásadní problém nemám.

11) Nakolik se domníváte, že jsou lidé informováni o Vaší práci?

Myslím si, že by ta informovanost měla být rozhodně větší. Formou besed, letáků atd.

12) Mají k Vašemu odboru lidé důvěru? Obracejí se na Vás s problémy? Pokud ANO s jakými nejčastěji?

To zcela určitě a řekla bych, že k nám chodí řešit problémy, které by měli řešit právníci, psychiatři, psychologové. My jsme takový ten záchytný bod.

13) Změnila Vás tato práce nějakým způsobem?

Ano, začala jsem si vážit obyčejnějších věcí.